

בצילא דמהימנותא

בְּקוּדֵשׁ פְּנִימָה • דְּבְרֵי תוֹרָה • שִׁיחוֹת קוּדֵשׁ

פּר' פִּינְחָס • י - טו תַּמּוּז

תַּשַּׁפ"ד • שָׁנָה כ"ד • גְּלִיּוֹן מ (אַלף רל"ח)

יום שני פר' בלק ט' תמוז

בערב נכנס לקו"פ הרה"ג ר' חיים אהרן קאופמן שליט"א יו"ר ועד הישיבות.

שמחת נישואי נכדת כ"ק מרן שליט"א בת בנו הגה"צ ראש הישיבה ואב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א

יום שלישי י' תמוז - יום החופה

בשעה 5.15 אחה"צ נכנס מרן שליט"א לתפילת מנחה בביתו נאוה קודש.

אחר תפילת מנחה הגישו גבאי המעמדות את ספר המעמדות, בו נזכרו לטובה ביום החופה כל אלו הנותנים דמי המעמדות. והאציל מרן שליט"א מברכות קדשו ברוב רגש, שיזכו כולם ויתברכו בכל ברכות הטוב.

אח"כ יצא מרן שליט"א לעבר היכל הגדול למעמד הקבלת פנים, יחד עם החתן והמחותנים שליט"א. מרן שליט"א הגיע לקבלת פנים בשעה 5.50, ועלה לבימה. מקהלת המשוררים יחד עם כל הקה פצחו בשירה בקול רינה וצהלה וברוב שמחה.

מרן שליט"א התיישב על מקומו יחד עם המחותנים, והמשוררים יחד עם כל הקהל החלו בניגוני התעוררות, בין הניגונים זימרו הניגון 'הזכירו לפניו תורה ומעש' וכו', שהולחן ע"י ה"ה אפרים פישל וורובל הי"ו מפעיה"ק, והמשיכו עוד בניגוני

כבר אמרתי מה ששמעתי ממחוי' הגה"צ רבי אלחנן היילפרין גאב"ד ראדומי שלא זצוק"ל שראה אצל צדיקים שאמרו בשעת קבלת פנים לפני החופה את מזמור (תהלים קכא) שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי וגו' (שוב הראוני מש"כ בס' בן יהוידע ביבמות דף ס"ג ע"א ד"ה ובאופן אחר) דבתו"ד שם,

דביקות מלאי ערגה וכיסופין, ניגוני ימים הקדושים, וניגונים מצדיקים קדושי עליון שרפי עמלה מדורות הקדומים, כשקולות השירה מעוררים את הקהל להתבונן בשגב השעה הרוממה כאשר האבות הק' רועי ישראל עוזבים מקום משכן כבודם בגו עדן גנתא בגן עדן העליון ויורדים להאי עלמא להשתתף בשמחת צאצאיהם, כשלוודאי ממשיכים עמהם להריק על ראשי עם קודש שפע ברכה וכל מילי דמיטב.

מעמד נשגב זה נמשך למעלה משעה כשעיני הכל נשואות אל מרן שליט"א שישב בדחילו ורחימו. במהלך הקבלת פנים קרא מרן שליט"א קוויטעל של כל אלו המצפים לישועה מקרב אנ"ש, וכן קוויטעל מחולי אנ"ש הזקוקים לרפואה שלימה, כמו גם קוויטעל מיוחד של התלמידים הבחורים המבוגרים הי"ו. למען יעלה זכרונם לטובה ולברכה ולהפקד בדבר ישועה ורחמים בעת רעוא ובעידן חדוותא.

מרן שליט"א ערך שטר הכתובה, והזמינו את 'עדי הכתובה' הגאון רבי יצחק שמואל שכטר שליט"א דומו"צ קרית צאנז נתניה ומח"ס ישיב יצחק, והגאון רבי משה טוביה וייסברגר שליט"א רב ביהמ"ד קהלת יעקב - בודאפסט בביתר עילית. וחתמו העדים על הכתובה.

לאחמ"כ נשא מרן שליט"א דברי התעוררות לרגל המעמד, וזהו תוכנם:

כי ידוע דאומרים שיר למעלות אשא עיני אל ההרים בחופה של חתן וכלה), ובפשטות אפ"ל שהרי אמרו חז"ל (ב"ר סח, ב) שמזמור זה אמרה יעקב אבינו ע"ה בעת אשר היה בדרכו לילך חרנה לקחת אשה משם בהוראת יצחק ורבקה. אמנם בכל מה שנהגו צדיקים יש בהם כמה וכמה ענינים, ויש לבאר עוד בטעם הדבר

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

שאמרו דייקא מזמור בשעה נעלית זו.

ויתכן לפרש דמה שאמר יעקב אבינו מאין יבוא עזרי היתה כוונתו על מה שאמר השי"ת (בראשית ב, יח) אעשה לו עזר כנגדו, והיינו דכאשר אליפו נטל ממנו הכל כמבואר במד' ולרש אין כל נתיירא דהיאך יוכל במצב כזה למצוא זיווגו, אלא דעדיין ראוי לבאר מה שהמשיך לומר 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ'.

*

והרהרתי בזה, דהנה ידוע כי בעת שמחה, ובפרט בשמחה בבית צדיקים יורדים האבות הקדו' משמי שמים, ובפרט בחתן וכלה חשופים כ"כ אשר החתן תלמיד חכם ועובד ה' ב"ה, ובזוה"ק (פר' פנחס, דף רי"ט ע"ב) דבעידנא חדוותא מגרשים את האבות הק' בעל כרחם להשתתף בשמחה צאצאיהם, כי לירד מהעולמות העליונים לעולם השפל ועולם הגשמי אינו דבר קל עבורם, אחר שכבר שנים רבות נהנים הם מזיו השכינה בעולמות העליונים, עד שמוכרחים לגרשם לירד. ובשעה זו שהאבות הק' יורדים בושתו ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך, ופחד ואימה תיפול עלו, כשהמה יביטו עלי היאך נראה פנינו.

ואולי י"ל דזהו הטעם למה שאחז"ל (יבמות דף ס"ג ע"ב. ירושלמי ביכורים פ"ג, ה"ג. מד"ר בראשית פס"ז סי"ג) דהתן מוחלין לו על כל עוונותיו. ובספה"ק דגל מחנה אפרים (פר' בא) הוסיף עוד לומר כי מלבד החתן מוחלין גם לכל הנלווים אליו כל עוונותיהם, יעו"ש, והיינו כי בשעת חדוותא זוכים כל הנאספים המשתתפים לכפרת עוונות עי"ש. ונאמנים עלינו דבריו הקדו', ובוודאי פוסקין כן בבית דין של מעלה שבשמחת נישואין נמשך מחילת עוונות לכל המשתתפים.

ויתכן כי בשעה זהו שהצדיקים יורדים מגו עדן גינתא להאי עלמא, ואם יראו ח"ו את צאצאיהם אחריהם והמשתתפים כי אינם כדבעי ח"ו, יימשך להם צער גדול, והדבר יקשה עליהם עד למאוד לבוא להשתתף במעמד כזה, אשר על כן טרם בואם מוחלין לכל המשתתפים כל עוונותיהם, שיהיו טהורים מחולאת זוהמת חטא ועון.

וכבר דנו המפנ' (יפה תואר מד"ר בראשית סוף פר' סז;

באר שבע פר' ויצא; כ"ק אאמו"ר זצלה"ה בכמ"ק) אם הא דחתן מוחלין לו כל עוונותיו היינו דווקא אם שב בתשובה, או דגם בלא שעשה תשובה, ויש שכתבו דכיון דיפינן הכי ממה שנאמר אצל עשיו ויקח את מחלת בת ישמעאל, ואמו"ל בגמ' (מגילה דף י"א ע"א) הוא עשיו (בראשית לו, מג), הוא מרשעו מתחילה ועד סוף, הרי שגם אם לא עשה תשובה נמחלין עוונותיו. ואמנם יש שכתבו דאף עשיו היה לו אז איזה כוונה טובה, דרצה להחניף לאביו, והיה בכך משום הרהור תשובה, עיין בשדי חמד (מערכת חתן וכלה, אות ד).

ועכ"פ בוודאי שעל מנת לזכות לכפרה שלימה להשאיר רישומא דקדושה, צריך עכ"פ להרהר בתשובה, להתחרט על העבר ולקבל על עצמו קבלות טובות והרהורים ומחשבות טובות על להבא. ובאופן כזה יכול האדם לקנות לעצמו ברגע אחד דרגא עילאה באתערותא דלעילא בזכות צדיקי עליון.

*

ובהעמיק יותר בטעם הדבר שבשמחת נישואין זוכה החתן וכל שושביניו למחילת עונות אפשר לומר עוד, בהקדם דהנה נודע מה שנתקשו קמאי היאך מהני תשובה לאדם למחול לו ולהעביר עוונותיו, והלא הקב"ה הוא מלך מלכי המלכים, ונקטינן (קידושין דף ל"ב ע"ב) מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול.

ובקו' זו עמד גם רביה"ק הישמח משה זי"ע (פר' האזינו, ד"ה באופן אחר וכו'), ובתו"ד שם כתב לבאר הסמיכות (תהלים צ, ב-ג) מעולם ועד עולם אתה א"ל, תשב אנוש עד דכא, וול"ק, נראה לבאר מאמרינו אבינו מלכנו חטאנו לפניך, אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה, דמה ענין זה לזה, דאחר חטאנו היה נכון להסמיך בקשת המחילה. והנראה לבאר דהנה מקשין איך יתכן תשובה ופיוס ומחילה, הלא המלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, על אחת כמה וכמה מלך מלכי המלכים הקב"ה, ע"כ קושיתם.

והנה במס' קידושין (שם) איתא ורב יוסף אמר אפילו הרב שמחל על כבודו מחול, שנאמר (שמות יג, כא) וה' הולך לפניו יומם. אמר רבא הכי

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצבה.

ולסלוח. ולכן רק בבני ישראל היוודעים כי ה' אלקינו ה' אחד ואין זולתו, מועיל בהם תשובה וסליחה, לא כן בגויי הארץ המשתפים ש"ש וד"א, שלא בהם מחילת עוונות.

*

והנה כתיב (בראשית ב, יח) ויאמר ה' אלוקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, וברש"י שם מהמדרש (פרקי דר"א, פרק יב) שלא יאמרו שתי רשויות הן הקב"ה יחיד בעליונים ואין לו זוג וזה בתחתונים ואין לו זוג, על כן אמר הקב"ה 'אעשה לו עזר כנגדו'. וכיאר הדברים דהגם דתכלית בריאת העולם לא לתוהו בראה אלא לשבת יצרה, מכל מקום הרי היה ביכולת הבורא והיוצר ב"ה להביא לישובו של עולם והעמדת הדורות באופנים הרבה, ולא היה צורך שיעשה דייקא באופן כזה לברוא את חוה ושיתחתנו אדם וחוה ולהביא תולדות, כי היפלא מה' דבר והרבה דרכים למקום. אלא כל מה שיצר השי"ת את האדם באופן זה ואמר 'אעשה לו עזר כנגדו' דייקא, הוא על מנת שמתוך כך יבואו בני אדם להכרה כי הוא לבדו ית"ש אחד יחיד ומיוחד יחיד בעולמו בתכלית האחדות והוא אחד ואין שני לו, ולא יבואו לטעות חלילה ולדמות כי ישנם כביכול ב' רשויות.

נמצינו למדין מכך דבכל שמחת נישואין מתעורר בחי' זו שאנו מורים כי השי"ת הוא אחד יחיד ומיוחד אשר מעולם ועד עולם אתה א"ל, דכאמור ענין בריאת ויצירת האדם אשר לא נעשה כשאר הבהמות והחיות אשר נבראו עם בריאתם למיניהם זכר ונקיבה, כי האדם נברא תחילה באופן שהיה יחיד בעולמו, ועל מנת שלא יטעו לדמות חלילה כי ישנם ב' רשויות, על כן אמר השי"ת אעשה לו עזר כנגדו.

וכיון שבא האדם להכרה זו להבין ולהשכיל כי הקב"ה הוא אחד יחיד ומיוחד והוא לבדו אלוקינו מלך ושליט בעליונים ובתחתונים, שוב ליכא להאי כללא דמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, דהלא עלמא דיליה הוא, וממילא מועיל תשובה על כל חטא ועל כל עון. ועל כן בכל שמחת נישואין של חתן וכלה מתעורר בחי' זו אשר הבורא ב"ה הוא חנון המרבה לסלוח, באשר שמחת הנישואין גופיה מורה על יחודו ואחדותו ית"ש אשר הוא לבדו יחיד ואין שני לו, וממילא כאמור בידו למחול ולהעביר חטאת האדם מנגד עיניו.

השתא, התם הקב"ה עלמא דיליה הוא ותורה דיליה הוא, מחיל יקרית כו', עיי"ש. ושם (ע"ב) איתא אמר ר' אשי אפילו למאן דאמר כו', מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול כו', עיי"ש, ולכאורה קשה על רב אשי מקרא וה' הולך לפניו יומם, שהקב"ה משיב רוחות ומעלה נשיאים ומוריד מטר ומצמיח אדמה ועורך שולחן לפני כל אחד ואחד, וכמו דמייתי הגמרא מיניה להרב שמחל על כבודו (עיי"ש בע"ב). ומיהו לא קשה מידי, דודאי בתירוץ דרבא מתורץ גם הך, וכבר ידע הגמרא מתירוץ דרבא, ונמתיק הדברים, דבשלמא מלך בו"ד אין המלכות שלו, דאין מלכותו מלכות עולם, ומאן דפגים בכבוד המלוכה הוא פוגם בכבוד כל המלכים שהיו ושיהיו, לכך אינו ביד זה שהוא עתה למחול, אבל השי"ת דמלכותו מלכות עולם ושלטנות דור ודור, המלכות שלו הוא כאמרנו כי המלכות שלך הוא, לכך יכול למחול.

והיינו דנסמך דאמרינן אבינו מלכנו חטאנו לפניך, וכוונתנו בהודווי לבקש מחילה, והנה אם קראנו לו ית' מלכינו איך ימחול, והלא מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, לכך נסמך לו אבינו מלכינו אין לנו מלך אלא אתה לעולם ולעולמי עולמים, לכך תוכל למחול כאמור לעיל. והיינו גם כן מעולם ועד עולם אתה א"ל, לכך תשב אנוש וגו' כי תוכל למחול, עכדב"ק.

והחיד"א בחומת אנך (פר' האזינו, דברים לב, למ) פי' הכתוב ראו עתה וגו' (שם), דמורה על מעלת התשובה, ע"ד שאחז"ל (ב"ר כא, ו) אין ועתה אלא לשון תשובה. דהנה הטעם דמועיל תשובה, אע"ג דמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, היינו דהני מילי דאין כבודו של מלך מחול דווקא במלך דעלמא דבעינן שתהא אימתו עליך כדי שלא יזלזלו במלוכה, אך הקב"ה דכולי עלמא דיליה מצי מחל, יעו"ש (וראה עוד להחיד"א במדבר קדמות, מערכת כ, אות ה).

נמצא מעתה דעל ידי שמאמינים אנו באחדותו ויחודו ית"ש, אשר אין שני לו והוא יחיד במלכותו, והוא שליט ומושל בעליונים ובתחתונים, וה' אלוקינו ה' אחד, ומי יאמר לו מה תעשה ומה תפעל, על כן שפיר אנו מבקשים 'אבינו מלכנו חטאנו לפניך', שימחל וישא לעוונותינו ופשעינו, כי אף שמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, זהו כאמור רק במלך אביון בו"ד אשר אין מלכותו מלכות עולם, לא כן הקב"ה אשר כולא עלמא דיליה שפיר בידו למחול

*

צריכים אנו ליתן שבח והודיה להשי"ת שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, ועל כל הטוב אשר גמלנו, וכד בכד אחת שאלתי מאת ה' אשר זכות האבות הק' הירודים משמי מעל בשעת השמחה, והרי כאשר יראו האבות הק' את החתן דגן, בוודאי יהיה להם נחת וקורת רוח מרובה, באשר הנה אחר דורות רבים וגלויות קשות ומרות שעברו בני ישראל בגלות גולה אחר גולה, וביותר בשמונים השנים האחרונות, והנה עדיין נוצר תאנה יאכל פריה. והאבות הק' נושאים עיניהם ומביטים סביבם, והנה עדיין גדלים דורות של בחורים ואברכים יראים ושלמים, עובד ה' ויראים את שמו, ועוסקים בתורה באמת מתוך שאיפה לעבוד את הבורא ב"ה קונם וצורם. בכך יהיו מעוררים להשפיע עלינו ברכת שמים שיהיה וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם.

כאשר האבות הק' יהא להם נחת רוח ישאירו אחריהם ברכות לרוב, ועל כך בקשתינו אשר בהאי עידנא יוושעו כולם אשר ישנם פה ואשר אינם פה, כל אלו הצריכים לרפואות שישלח להם השי"ת רפואה שלימה מן השמים בכל רמ"ח איבריהם ושם"ה גידיהם ולא יסבלו עוד צער היסורים. כל אלו הממתינים ומצפים לישועת ה' להיפקד בבני ברוכי, הרי שבשעת שמחת נישואין אשר עיקרו ותכליתו הוא שיוכלו לקיים מצות פריה ורביה, יתעורר רחמים בשמים ממעל שיפקוד הבורא ב"ה לכל אחד ואחד בזרע ברך ה'. כל אלו המצפים לישועת ה' בהמצאת שידוכים וזיווגים הגונים, ימצאו כל אחד בקרוב זיווגו הראוי לו, ויתרבה וישרור ששון ושמחה בכל בתי בני ישראל, כי רק באופן כזה יהיה השמחה בשלימות, ונוכל לשוב ולשמוח בלב שמח.

י"ה זכות אבות יגן עלינו, ירא ה' בעני עמו כי כבר כשל כה הסבל, וישלח ישועה מן השמים בכלל ובפרט, הרופא לשבורי לב יחבש לעצבותם של כל שבורי הלבב הזועקים לישועה, והלא כה רבים הם מבני ישראל המסובלים בצרות יגון ואנחה בכל מיני עניינים, ועוד בקשתנו אשר יקום פורקן מן שמיא', ויוושעו ויזכו לצאת מן השבי כל אלו הנתונים בצרה ובשביה, כשעומדים הם בסכנת נפשות בכל רגע ורגע, וכן כל הישועות לכל אחד ואחד בכל המצטרך. אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, שומר ישראל שמור שארית ישראל, וישמור את כל בני ישראל ולא יתן המשחית לבוא הן אל תוך בתיכם

עפי"ז נבין מה שאמר יעקב אבינו ע"ה מזמור זה דייקא בשעה שיצא ללכת לחרן, דהנה בישמח משה (פר' ויצא) ביאר דכשיצא יעקב אבינו מבית אביו יצחק אשר שם ישב בגן עדן התחתון ועסק בתורה עם יצחק אביו ועבד את קונו וצורו ביושבו סמוך על שולחן אביו, והנה הוכרח לנוס על נפשו, אז באותה השעה פשפש במעשיו לתקן ענייניו על מה שנגזר עליו גזירת הגלות, וברוב צדקתו סבר כי מפאת שחטא נצרך לגלות לכפר לו, יעו"ש בדרכה"ק. עפי"ז י"ל דלכן התפלל אז ואמר **אשא עיני אל ההרים ודרשו חז"ל** (ב"ר סח, ב) אל ההורים, והיינו שכאשר אביט ואתבונן אל ההורים אל השורש הקדוש אשר באתי מהם, הנני מלא פחד ורעדה מאין יבוא עזרי, והלא כשיביטו עלי האבות הק' ויראו דל מעשי עלול ח"ו להתעורר קטרוג, ומעתה שמא ח"ו אפסה תקוותי.

ברם מיד התנחם ואמר עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, דכיון שמכיר הוא ויודע שהקב"ה הוא אחד יחיד ומיוחד בעליונים ותחתונים אשר כולא עלמא דיליה, מעתה שפיר בידו למחול, כי הבורא ב"ה מלך מלכי המלכים מי יאמר לו מה תעשה לכן בדין הוא שברצונו הטוב שפיר כבודו מחול, ועל כן גם אם עד עתה לא היו מעשי כראוי, אכן על ידי הרהור תשובה מקרב לבי אזכה לסיוע דלעילא כאשר הוא מלך מוחל וסולח ובוודאי ישא ויסלח לכל עוונותי.

וזה שנקט בלשונו ואמר עזרי מעם ה', רמז למה שאמר הקב"ה 'אעשה לו עזר כנגדו', שבדייקא קבע הקב"ה סדר היצירה והעמדת התולדות באופן כזה שלא יהיה האדם יחיד בעולמו, כדי להודיע על ידי כן לכל באי עולמו אשר הוא הוא ית"ש נוטה שמים ויוסד ארץ והוא יחיד ומיוחד ומבלעדו אין אלוקים כי ה' אלוקינו ה' אחד, וממילא שפיר בידו למחול על כבודו, והוא מלך מוחל וסולח.

על כן אמרו הצדיקים בשעת החופה מזמור זה, כי כאמור בכל שמחת נישואין מתעורר כה זה שמכיון שבני ישראל מאמינים ויודעים כי ה' אלוקינו ה' אחד אין עוד מלבדו, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, בכח זה יזכו למחילת וסליחת עוונות מאת אבינו אב הרחמן אשר הוא מלך מוחל וסולח והוא חנון המרבה לסלוח על כל חטא ועון.

*

כמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלוקך, לישועה השלימה והשמחה האמיתית של כלל ישראל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

ואף לא יוכלו להרע ולהשחית מבחון, ולכל בני ישראל בכל מקום שהם יזכו לשמירה דלעילא, ונוכה שיקויים בנו תיכף ומיד היעוד (עפ"י ישעי' סב, ה)

דמעות שלישי זולגות על פני הקודש. בפני הקודש הגישו את ספר הזכרון המיוחד לתורמים סך למעלה מ-1,800 ש"ח לרשת הכוללים מבצר התורה, כשמרן שליט"א עבר על השמות משך זמן. והמעמד היה נורא הוד.

את הכיבודים הכריז הרה"ג ר' יעקב עזרא ראטה שליט"א מנאמני בית מרן שליט"א.

מרן שליט"א סידר הקידושין, 'עדי קידושין' היו הגאון רבי שלום אייזנברגר שליט"א דומו"צ קרית צאנז ירושלים, והגאון רבי אברהם יהושע רייך שליט"א רבה של קהלתנו הק' באנטווערפן.

בסיום הברכה נתן החתן הטבעת ואמר הרי את מקודשת וכו', ושבר הכוס תחת רגלו כשכל הקהל קורא בקול גדול 'מזל טוב מזל טוב'.

בקריאת הכתובה כובד - סב החתן הרה"ג רבי זלמן לייב ברקוביץ שליט"א מראשי ישיבת דברי שלום. שש ברכות - חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, ברכה אחריתא - סב החתן הרב בנש"ק שמואל הלברשטאם שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מטשאקאווא ב"ב צ"ל.

והכריזו 'עדי יחוד', הרה"ח ר' אריה ליבוש מורגנשטרן ראש הקהל דקהלתנו הק' במאנסי, והרה"ח ר' אהרן ישעי' שפיצר מיוניאן סיטי מזכ"ל ועד הנאמנים של מרכז רפואי צאנז בארה"ב.

מיד לאחר החופה בירך מרן שליט"א את החתן, והלכו החתן והכלה לחדר יחוד.

מרן שליט"א האציל מברכות קדשו על כל הנאספים, בהאי לישנא:

מזל טוב מזל טוב מזל טוב מזל טוב, יעזור השי"ת שכל אחד יקח לביתו מזל טוב בכל העניינים, ובכל המצטרך כאשר כבר דברנו, שישרור השמחה בכל בתי ישראל, להניח ברכה בתוך בתיכם בבני חיי ומזוני רויחי עם כל הפירושים ובכל העניינים, ונוכה לשמחה השלימה בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

מקהלת המשוררים פצחה בניגון 'ובכן צדיקים' וכו', ואח"כ ניגנו 'וימלא משאלותנו במדה טובה ישועה ורחמים' ועוד ניגוני שמחה. ורקד מרן שליט"א יחד עם המחותנים והסבים שליט"א, ועם גיסיו שליט"א חתני כ"ק מרן זי"ע.

בני המשפחה עברו לברכת מזל טוב לפני מרן שליט"א, כשמרן שליט"א שרוי בשמחה גדולה ובצהלת פנים מיוחדת, באנפאה נהירין ונהירו עילאה. מרן שליט"א הלך לחדר יחוד לברך את החתן והכלה. וערך שם מרן שולחן לחיים ואיחל לחתן

בסיום נגשו גבאי קופת השכונה 'רב חסד' והפריש מרן שליט"א סכום הגון לצדקה.

מיד לאחמ"כ יצאו לחופה. המחותנים, אבי החתן הרה"ג רבי אהרן יוסף הלברשטאם שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב, ואבי הכלה הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א אחזו בצידי החתן, אבי החתן לימינו ואבי הכלה לשמאלו, והחלו לצעוד לעבר היכל הישיבה הסמוך שם התקיים מעמד הקבלת פנים לנשים, לכיסוי ההינומא. קהל המלווים זימר בעוז 'ויהי בישורון מלך'.

לאחר כיסוי ההינומא על הכלה ע"י החתן שליט"א והמחותנים, אמר מרן שליט"א הפסוק 'אחותנו את היי לאלפי רבבה'. לאחמ"כ צעדו החתן והשושבינין לעבר חדר סמוך, שם הלבישו לחתן את הקיטל, וחגרו את אבנט הקיטל בעניבה בלבד, מעל הקיטל חגר לו מרן שליט"א הגארטל מכ"ק מרן זי"ע, וכן חבש לו כיפה מהרה"ק משינאווא זי"ע המונח בגנזיו.

מרן שליט"א הניח אפר על ראש החתן, ואמרו הפסוק 'לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר'. לפני היציאה לחופה נטל החתן ידיו כמו פני כל מצוה. וכן נטל מרן שליט"א ידיו. לפני שיצאו אמר מרן שליט"א לחתן: 'מיט א רעכטע פיס בשעה טובה ומוצלחת'.

כשאבוקות אור בידיהם צעדו השושבינין והחתן לעבר מקום עריכת החופה, ברחבת קרית החינוך ע"ג בימה גבוהה.

הרגשות וההתעוררות כבירים הציפו את הלכבות ואפפו את הקהל הגדול שהצטופפו ברחבה אל מול החופה, כל אותה שעה נשגבה גיל ורעדה יאחזון ונפתחו שערי דמעות, באויר המזוכך נשמע רק קול הנגינה, והלכבות גאו ועברו על גדותיהם.

בהגיע פמליית החתן למקום החופה, הכריז בעל המנגן הרה"ח ר' יוסף ישראלי שליט"א ש"ב קהילתינו הק' בארה"ב 'ברוך הבא', ולאחמ"כ ניגנו עמו המשוררים ברוב רגש מי אדיר על הכל מי ברוך על הכל וכו' בניגון עתיק מבית רבוה"ק, כשההרגשות הנעלים העפילו עד אין שיעור.

כשהגיעה הכלה עם השושבינות הכריזו 'ברוכה הבאה', וניגנו מי בן שיח שושן חוחים וכו', והחתן והמחותנים הלכו לקראתה כשיצאו מתחת החופה, ושוב נכנסו ונשאר רק החתן במרכז החופה.

הכלה עם המחותנות הקיפו ז' פעמים, כשמרן שליט"א עומד מן הצד בהתעוררות רביתי כאשר

לכלה ולמחותנים, וכן לסבים שליט"א.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, ונטל ידיו לסעודת החתונה, והגישו דגים מרק ובשר. לערך השעה 10.15 באמצע הריקודין החלו לעבור אלפי אנ"ש משתתפי השמחה לברכת מזל טוב אל מול פני אבינו רועינו כ"ק מרן שליט"א, כשכ"ק מרן שליט"א יושב באנפאה נהירין ועונה לכל אחד ואחד. משך כל העת נערכו ברחבה הגדולה למטה ריקודין של שמחה עם החתן והמחותנים, כאשר השמחה גאתה ועלתה לאין שיעור, ונמשך קרוב לשעה ומחצה.

בברכת המזון על הכוס התכבד - חדב"נ הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בב"ב שליט"א, שש ברכות (ונערך גם שמחת הש"ב לחתן מורנו מאיר יחזקאל נ"י בן הגבאי הרה"ח ר' שלמה צבי טויב מפעיה"ק, ע"ב הרה"ח ר' אורי שרגא רוזנברג מפעיה"ק) - דוד הכלה הגה"צ רבי חיים צבי שפירא שליט"א ראב"ד קהל מחזיקי הדת ורב שכונת רמת אהרן בב"ב, ברכה אחריתא - דוד החתן הגה"צ רבי פנחס שטרן שליט"א אב"ד ביליץ.

מיד לאחמ"כ סדרו את ההיכל למצוה טאנץ, כשמרן שליט"א יחד עם החתן המחותנים, וכן חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, נכנסו לחדר סמוך, ונביא כאן מתוכן השיחה:
גאב"ד קרית צאנז י-ם: היו צדיקים שהקפידו מאוד על שמחת חתן, עד שהיו מדגדים את החתן עד שיצחק... **מרן שליט"א:** ידוע כן על הרה"ק הרב מנאסויד זצ"ל. איתא מהרה"ק מבאטשאטש זי"ע לגבי אדם חשוב שמגיע לשמחה...

גאב"ד קרית צאנז י-ם: שזה גופא הוא השמחה לחתן... בחתן תלמיד חכם יש ענין יותר גדול לשמחו... **מרן שליט"א:** כמדומני ששמעתי פעם ממרן אאדמו"ר זי"ע, טעם בפשטות למה צריכים לשמח חתן, כיון שבימים אלו הוא לומד פחות וחסר לו שמחה של שמחת התורה, ולכן צריכים לשמחו... מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר לגבי חתן שמובא (שו"ת חיים שאל להחיד"א, ח"ב סימן לח, אות ס) שהחתן ימעט מלימודו, ששיעור המיעוט של 'מעט מלימודו' הוא כפי שהסוחרים ממעטין במשא ומתן בחודש אב כפי שנפסק בהלכה (אורח חיים תקנא, ז)... **גאב"ד קרית צאנז י-ם:** התשובה הראשונה בשו"ת מהרי"ל הוא בענין מה שדרשו חז"ל (עי' קידושין נו, א;

בשעה זו החלה ההתרמה ל'קרן הצלה', כאשר אלפי אנשי שלומינו נעו לקריאת קדשו של כ"ק מרן שליט"א בשולחן הטהור ביומא דהילולא רבא, והרימו נדבתם קודש בסך לכה"פ 1,200 ש"ח, כשהרבה היו שהוסיפו על כך בסכומים נכבדים.

בהיכל הגדול וברחבה הסמוכה להיכל הגדול בצד מערב הוגש סעודת הנישואין לכלל הציבור, על ידי אברכים מחלקים מאנ"ש, ובסדר מופתי דאגו להגיש הכל על צד היותר טוב ובספר פנים יפות.

על גבי בימה מיוחדת עמדה מקהלת המשוררים דחצרות קדשנו, אשר ברוב כשרון ובטוב טעם ליוו במשך שעות ארוכות את כל מהלך השמחה בשיר וזמר, ואלו רוממו את הקהל לפסגות גבוהות ורוממות של שמחה רוחנית.

בשעה 9.00 נכנס מרן שליט"א להיכל הגדול לשמחת הנישואין, כשהקהל ומקהלת המשוררים מקבלים פני הקודש בשירת 'קול רינה וישועה'. מרן שליט"א נעמד על מקומו ועודד השירה 'וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו' משך זמן, לאחמ"כ רקד ביחוד עם בנו המחותן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א משך זמן.

אח"כ התפללו תפילת ערבית, לפני העמוד התפלל הרה"ח ר' יעקב נוסנצווייג הי"ו גבאי בית מדרשנו במאנסי.

אחר תפילת ערבית התיר מרן שליט"א הגארטל, והתיישב על מקומו, חבר המשוררים פתחו במחרוזת ניגוני שמחה וריקוד, משך זמן רב. כשבמהלכה הגיעו אדמוריים ורבנים שליט"א מבני המשפחה להשתתף בשמחה בחצר הקודש.

לערך השעה 9.45 נכנס החתן שליט"א להיכל הגדול לקול מצהלות המשוררים בניגון עוד ישמע בערי יהודה וכו', כשכל הקהל מקבל פניו בשמחה ובצהלה ובריקודין.

כ"ק מרן שליט"א נעמד לריקוד עם החתן משך דקות ארוכות, ולאחמ"כ רקד במחול עם החתן אבי החתן וסבי החתן שליט"א עוד משך זמן.

² ראה בספרו עזר מקודש (אבן העזר סה, א): אודות מה שאמרו חז"ל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות נראה שמי שאומר ברכה דסידור קידושין או קצת מהשבע ברכות שתחת החופה מקיים בזה בחינת משמח חתן וכלה בשלימות ודאי וכן יוצא ידי חובתו בזה על ידי שמברך ברכת המזון על הסעודה או על ידי שום שיחה קלה עם החתן לעוררו אל בחינת שמחה של מצוה ובפרט במצוה ההיא. ואדם חשוב מקיים השמחה על ידי שהולך להסעודה שמכבד בזה את החתן ובבחינת מה שאשה מתקדשת על ידי מה שהאדם חשוב מקבל ממנה כידוע ובחינת כבוד הוא ג"כ מעין מהות שמחה כדכתיב יעלו חסידים בכבוד.

^א ראה בספר גדולת יהושע (מנהגים, אות ח): ופעם אחת בהיותו נוסע על גבי מרכבת מסילות הברזל, כבדו אותו שם לטעום מאיזה מידי דמיזן, ועשה ברכת המזונות ואכל ממנו. והנה אח"כ נודע לו שמזון זה שאכל מהן, המה משיירי סעודת חתן וכלה. והתחיל לחקור ולדרוש אם לא עברו עדיין שבעת ימי המשתה שלהם, וכאשר הגידו לו שעדיין עוד ימי ז' ימי המשתה, שינה את דרכיו ונסע למקום החתן והכלה לשמח אותם, כדי שלא יעבור על דברי חז"ל (ברכות ז, א) כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות, משמחו זוכה לתורה, וי"א כאילו הקריב תודה, וי"א כאילו בנה אחת מחרבות ירושלים וכו'. כל כך היה חושש על כל דבר ודבר מדברי רבותנו ז"ל.

רחבה ומנוחת הדעת, אלא שעתה בא לכלל דעת והבנה שעד עכשיו חי בטעות שדימה בעצמו שאחר שישא אשה ויהא לו בית ונחלה יבוא למנוחתו...

המחותן הגרא"י הלברשטאם: חותני שליט"א סיפר בשבת רבות על קורותיו בימי בחרותו כשהיה עד גיל י"ז בקרפטים ברוסיה, והיה אסור ללמוד תורה...

הסב הגרז"ל ברקוביץ: כשיצאתי משם אמר אבי, אל תחשבו שזה כבר הגאולה השלימה, אלא תדעו שיוצאים מגלות קשה לגלות יותר קל... אז נסענו לאמריקה, לקליוולנד, ויומיים אח"כ נכנסו לאיזה חתונה, וזה לא היה לפי רוחו של אבי החתונה שם, וזה לא מצא חן בעיניו, וברגע שהתחיל המוזיק סתם את אוזניו ואמר שהוא מכון שלא להנות מזה... אח"כ כבר נהיה יותר הוללות, וצעק, מיינע קינדער ארויס פון דא... וכשיצא רץ אחריו בעל השמחה שהיה קרוב שלנו ואמר לו, מה אתה עושה אני יכין לך פינה שתוכל לישב שם בנפרד, אבל אבי לא רצה לשמוע כלום ואמר שזה לא בשבילו ויצא והלך משם. ואמר לנו בצד, קינדערלעך היה לי טעות אמרתי לכם שאנו הולכים מגלות קשה לקלה, אבל עכשיו אני רואה שנפלנו לגלות הרבה יותר קשה ומרה... אחר כך עברנו לבארא פארק, שם כבר היה יותר טוב.

מרון שליט"א: באיזה שנה זה היה?

הגרז"ל ברקוביץ: לפני חמישים ושש שנה.

מרון שליט"א: מהיכן היה מקורו?

הגרז"ל ברקוביץ: מטעטש, ותקופה בחוסט.

הגרא"י: חותנו של חותני היה ממונקאטש.

אביו של חותני היה היהודי היחיד שהלך עם שטריימל בכל הסביבה... הוא מל במסירות נפש למעלה מאלפיים ילדים.

הגרז"ל ברקוביץ: פעם היה אבי כברית כמוהל במונקאטש, והרה"ק המנחת אלעזר ז"ע היה סנדק, ואמר לאבי שהוא ילמד אותו את הכוונות שיכוון בשעת המילה. וכשנתיישבו אמר אבי למנח"א, אני מבקש מכם שהרבי יכוון הכוונות ואני יכוון לקיים מצוות בוראי שאמר שצריך למול... ואמר לו אח"כ המנחת אלעזר, אני רואה שהבנתם את הכוונה כמו

ושלח לו מלאכי השרת שיהיו שושביניו לגמול חסד עמו. והוא ברכם ברכת חתנים כדגרסינן בפ"ג מפרקי ר' אליעזר, עשרה חופות עשה הקדוש ברוך הוא לאדם בגן עדן, וכולן של אבנים טובות ומרגליות. והלא לכל חתן אין עושין אל חופה אחת, ולמלך המשיח עושין י' חופות, שנאמר (יחזקאל כה, יג) בעדן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסוכתך אודם פטדה ויהלום תרשיש שוהם וישפה ספיר נופך וברקת וזהב מלאכת תופיך ונקביך בך ביום הבראך כוננו, הרי אלו עשר חופות. והיו מלאכים מתנפלים ומרקדים כנקבות, שנאמר מלאכות תופיך וגו'. וגרסינן נמי במסכת בתרא פרק המוכר את הספינה (עה א) א"ר חמא בר חנינא, עשר חופות עשה לו הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון בגן עדן, שנאמר בעדן גן אלהים היית וגו'. מר זוטרא אמר י"א דכתיב כל אבן יקרה. וגרסינן נמי במסכת עירובין פרק עושין פסין (יח ב) ויביאה אל האדם (בראשית ב, כב), מלמד שעשה הקדוש ברוך הוא שושבינות לאדם הראשון. למדה תורה דרך ארץ שיעשה הגדול שושבינות לקטן ולא ירע לו. וגרסינן נמי בבראשית רבה פרק ח (יג), אמר ר' אבהו נטל הקדוש ברוך הוא כוס של ברכה וברכן. אמר רבי יודא בר ר' סימון מיכאל וגבריאל היו שושביניו של אדם הראשון וכו'.

כלה רבתי, פרק ג) מהפסוק (דברים ו, ה) ואהבת את ה' אלקיך, לרבות תלמידי חכמים, דלכאורה הרי כל יהודי צריכים לאהוב. אלא שבתלמיד חכם צריכים אהבה יתירה¹.

מרון שליט"א: ומה הגדר אצל כל יהודי?

גאב"ד קרית צאנו י-ם: בכל יהודי אמרינן חיין קודמין, משא"כ בתלמיד חכם י"א שאינו שייך. הסמ"ק דן בזה².

מרון שליט"א: מצינו בגמ' (שבת קיט, א) שרבא אמר שכאשר מגיע אליו תלמיד חכם לדין, אינו מניח ראשו עד שמהפך בזכותו.

גאב"ד קרית צאנו י-ם: חתן דנן הוא בוודאי תלמיד חכם... **מרון שליט"א:** לכן צריכים לשמחו יותר...

שמחת חתן וכלה אינו דבר של מה בכך... אצל אדם וחוה היו המלאכים משמחים אותם בגן עדן³...

גאב"ד קרית צאנו י-ם: כשמחך יצריך בגן עדן מקדם... **הסב הר"ש הלברשטאם:** הווארט של גיסי הגה"צ אב"ד ביליץ שליט"א התקיים אצל מרון זי"ע, ומרון אמר אז כמה דברי תורה, ואחד מהם חקוק בזכרוני, שאמר על הגמרא (ברכות נו, ב) ג' דברים מרחיבים דעתו של אדם אלו הן דירה נאה אשה נאה וכלים נאים, דהנה דרכו של בחור היושב בישיבה שהיצר מסיתו לחשוב, שכעת בהיותו עדיין בחור ומצפה לזיווג, אין לו ההרחבת הדעת האמתית שעדיין לא הגיע לשלימות, ורק כאשר ישא אשה ויהיה לו דירה בעצמו ולא יהא סמוך על שולחן אחרים, אזי יבוא אל שלימותו ויוכל לעבוד את השי"ת בשלימות, אך טעות הוא בידו דהרי צריך לעבוד את השי"ת בכל מצב שיהיה, ואדרבה בהיותו סמוך על שולחן אביו אין לו שום דאגה של פרנסה ושאר צרכי הבית, ואחר שישא אשה הרי מוטל עליו רחיים בצווארו. וזה הכוונה במאמרם ז"ל ג' דברים מרחיבים דעתו של אדם, והיינו אחר שנושא אשה ויש לו בית נרחב דעתו ומגיע לדעת האמתית שעד עכשיו היה ביכולתו לעבוד את השי"ת במנוחת הדעת, וכעת אדרבה הוטל עליו עול נוסף שעבוד הבית, וזה הכוונה מרחיבין דעתו של אדם, לא משמעותה דמעתה יש לו דעת

¹ ראה שם בתוך הדברים: גבי אהבה כתיב בהו בכל ישראל ואהבת לרעך כמוך, ומהו הריבוי את דמרבינן ת"ח. צ"ל חיבה יתירה ואהבה עזה להדבק בהן ולאהוב אותן כנפשן, כאשר התפאר החסיד תיתי לי כי אתא דינא דצורבא מרבנן לקמן לא מנחנ' רישא אבי סדיא עד דמהפיכנא בזכותיה. וכן ההוא מאן דהו דאמר פסלינא ליה לצורבא מרבנן לדינא דרחימנא ליה כנפשא, ואין אדם רואה חובה לעצמו. ולכי האי גוונא אתא קרא להוסיף בהן אהבה על שאר בני ברית וכו'.

² בהגהות סמ"ק סוף סי' ד, ובסמ"ק צורף בגוף הסמ"ק ז"ל, קשה אחרי שפירש לעיל שמעלת האהבה יתירה על מעלת היראה גבי הקדוש ברוך הוא, למה לא פירשו גבי חכמים שכר האהבה גדול משכר היראה. ואמר מורי הר"ר יצחק מקורביל שאהבת חכמים נזכרת במקרא בלא חכמה שכל אדם מישאל מוזהר לאהוב חבירו אפילו בלא חכמה דכתיב ואהבת לרעך כמוך, אבל ביראה אין אדם מוזהר כי אם לירא תלמידי חכמים, וא"כ שכר אהבתם אינה גדולה משכר יראתם.

³ ראה במטה משה (עמוד גמ"ח, חלק ג, בהכנסת כלה, פרק ב): מצינו להקב"ה שהוא אדון כל העולם, ויצר את האדם מאין, התקין לו חופה עם חוה כלתו, ושמח לאדם הראשון בחופתו,

בו בפני כולם על שמאחר לכל נדרי, ואמר שבגלל כן הוא הולך לביתו ואינו נשאר לכל נדרי, כי איך אפשר לומר על דעת המקום ועל דעת הקהל... ואכן אותו יהודי הלך משם.

הרבי מרבניץ זצ"ל עמד במקום אחד משך כל יום הכיפורים, באמצע בית המדרש, והיה דבוק בתפילתו. ובמוצאי היום בדרכו לביתו ליוותי אותו עם כמה אנשים, אבל הוא לא הלך מיד לביתו, ואמרו לו הרבי עדיין לא טעם מידי, אבל הוא רצה לילך קודם לביתו של אותו יהודי שלא בא לכל נדרי, כדי לפייס אותו, ודפק לו בדלת ובחלון, אבל הלה לא פתח לו, וצעק לו מבפנים, חיים זאנוויל, עוד פעם באת, הרי גם בשנה שעברה איחרת... והרבי מריבניץ השיב לו, אבל השנה אני מבטיח שלשנה הבאה אגיע בזמן, רק תמחל לי... ורק אז הלך לביתו לטעום...

לפני שעזבנו את רוסלאנד, היינו צריכים להשיג הרבה אישורים, ואני עבדתי להשיגם, ושם הלך הכל בקושי גדול מאוד, ולקח הרבה זמן כי הערימו הרבה קשיים, ושלחו אותנו ממשד אחד לשני, עד שלבסוף כאשר השגנו כבר כל מה שהיינו צריכים, כבר פג התוקף של האישורים... לא ידענו מה לעשות, ואבי אמר לי לילך אל הרבי מריבניץ לבקש ממנו ברכה. ונסעתי אליו, ואמרתי לו כל מה שאירע, והוא לקח את האישורים והביט בהם משך זמן, ואמר שהם אישורים טובים ושיכולים לנסוע עמהם... וכך הוה שיצאנו משם עם אותם אישורים אשר פג תקפם...

מֶרֶן שְׁלִיט"א: זכרוני כשהגיע פעם ליוניאן סיטי.
גאב"ד קרית צאנו י-ם: הוא היה שם כמה פעמים בברית מילה¹. הוא היה מתענה הרבה, ומרן זי"ע אמר לו, שכמו שיש ענין לא לאכול סעודת הרשות, יש גם ענין לאכול סעודת מצוה...

בנתיים סידרו העסקנים והעוסקים במלאכת

מתחילה לבוא אל מרן זי"ע, אבל אחר איזה זמן נתוודע למרן זי"ע, ומאז שראוהו הגיע כמה וכמה פעמים ביותרת הכבוד, ועמד ממש בהתבטלות ואימה יתירה, ובכל פעם היה מנשק את ידי מרן זי"ע...

הוא הגיע גם לבקר אצל מרן זי"ע בבית לאחר הניתוח, וגם היה בשעה מאוחרת, והוא ישב שם זמן ממושך עד שהגבאים סימנו לו שכבר מאוחר, והוא שאל את מרן זי"ע אם יכול להישאר עוד, ומרן זי"ע השיב לו שהוא יכול להישאר כל הלילה...

האדמו"ר מריבניץ זצ"ל בשנים הראשונות היה בביתו של הגה"צ הרב מלינו זצ"ל, וחתנו יבלחט"א הרה"ג רבי אברהם יצחק אייזנברגר שליט"א אמר פעם למרן זי"ע על האדמו"ר מריבניץ שהוא מתפלל בשעה מאוחרת מאד. ומרן זי"ע השיב לו: אפשר להיות 'ערליכער איד' גם כשמתפללים מאוחר.

¹ ראה בגליון בצילא דמהימנותא (וארא תש"פ) מה שסיפר הרה"ח רמ"מ אורנשטיין: האדמו"ר מריבניץ היה בברית לבנו של הרה"ג רבי אברהם יצחק אייזנברגר שליט"א. מרן זי"ע ביקש אז ממנו שיטול ידים לסעודת המצוה, והאדמו"ר מריבניץ, שהיה מתענה הרבה מאד כידוע, אמר שהוא ירא ליטול ידים לסעודה כי בפעם האחרונה שנטל ידים לפני כארבעים שנה נהרגו ביום ההוא שמונה יהודים בעירו ברוסיה, ואמר למרן זי"ע שאם מרן נוטל האחריות הוא מסכים לכך, ונמנע מרן זי"ע יותר מלהפציר בעודו...

והוסיף המשב"ק הרב אברהם דייטש: הוא היה עוד כמה פעמים בבריתות שנערכו אצל מרן זי"ע, ובכל פעם היו צריכים להמתין עליו כיון שלפני ששימש כמוהל היה מרבה בטבילות במקוה...

שצריך, זאת הכוונה רציתי לומר לכם...
מֶרֶן שְׁלִיט"א: הרי זה כולל כל הכוונות... למה תוקעין, רחמנא אמר תקעו (ראש השנה טז, א)...

איתא בישמח משה (פרשת ויצא, עה"פ וידר יעקב נדר וגו') אריכות, שהרי ממילא אי אפשר לכוון את כל הכוונות והיחודים שישנם בכל מצוה ומצוה לאין שיעור, אבל אם עושים משום שכך ציווה השי"ת משלימים בזה את כל הכוונות, שעושה על דעת הבורא ב"ה. וכותב שלכן גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה (קידושין לא, א), כי כשהוא מצווה ועושה הוא מכוון על דעת בוראו, וכל הכוונות נעשים ממילא.

הגרא"י: כשאביו של חותני הגיע לקליוולנד וקנו לו חולצות חדשות, כל זמן שלא החליפו לו את החולצות מימין לשמאל לא רצה להלבישם... והוא הגיע מרוסלאנד...

חותני עוד נסע אל האדמו"ר מריבניץ זצוק"ל ליום כיפור... הוא נסע אליו שעות ארוכות.

מֶרֶן שְׁלִיט"א: הוא היה ברומניה?

הגרו"ל ברקוביץ: הוא התגורר רחוק ממקומנו מהלך נסיעה של עשרים ושש שעות דרך אחת... ונסעתי לשם ליוהכ"פ.

הוא עשה כפרות בשלוש לפנות בוקר, וניגשה אליו ילדה כבת שש ושבע ודיברה אליו ברוסית, וכנראה נגעה בבגדו, ותיכף ומיד עזב הכל והחל לרוץ אל עבר הנהר, וטבל שם. וכשעלה אמר, וכי אני יודע מה היא אוכלת... הוא היה אומר שהכהן גדול הרי טבל ביום הכיפורים חמשה פעמים, ואף הוא רוצה לטבול ה' פעמים בערב יו"כ, ותמיד חיפש תירוצים בשביל מה לטבול... הוא הולך לבית העלמין שם, ואחר כך הלך למקוה, וכדומה, ובפעם האחרונה כבר היה ממש לפני כל נדרי.

זכורני שכאשר הגיע לבית המדרש לכל נדרי, כבר היה מאוחר קצת, ואחד מפשרי העם שם ניגש אליו וגער

¹ ראה שם: והנה כבר ביארתי הטעם על אמרם גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, דהנה בכל מצוה יש כונות ידועים ליחיד סגולה בכל דור, ויותר מזה אשר לא נודעו רק לרבי שמעון בן יוחאי וחביריו, ויותר מזה אשר המה לא נודעו רק למשה בחיר ה', ויותר עוד מהמה אשר עקבותיהם לא נודעו עוד לשום נברא, רק המצוה ית' יודע מקומה. והנה העושה כאשר צוה הוא ית', אם כן מתקן בשורשו אף מה שנעלם מכל נברא, והיינו אשר קדשנו במצותיו, והבן. אבל אם אינו עושה רק על פי שכל, אם כן הרי אינו יכול לתקן יותר ממה שהשכל מגיע. ועוד דכל דבר חוזר לשורשו, אם כן אם שורשו מן השכל, הרי אינו עולה יותר גבוה מן השכל, מה שאין כן אם שורשו מצוי ית"ש. והיינו גדול המצווה ועושה, שגדול יותר ומגיע יותר, והבן כי הוא נפלא בס"ד.

ובהגה"ה שם בשולי הדף איתא: הנה מקום אתי להעתיק כאן מה שמצאתי בכת יד קדשו של אאזמו"ר המחבר זצוק"ל הבאות לענין זה, וז"ל, ביום ב' דר"ח אדם תקנו' לפ"ק נרדמתי על הספר ונתגלה לי שדוקא הכונה לפי מה שציוה הבורא גורם התיקון, כיון שעושה רק לקיים ציווי הבורא ית"ש הרי הוא עושה להשלים רצונו ית"ש, ואם כן נעשה התיקונים כפי הרצון, משא"כ כשמתכוין לעשות תיקונים א"כ לא נתקן רק כפי כונתו, וגם אולי אינו כדאי וראוי שיעשה על ידו, משא"כ אם נעשה על יד הקב"ה, והבן, עכ"ה.

¹ ראה בגליון בצילא דמהימנותא (קרח תשע"ח) מה שסיפר חדב"ג הגה"צ גאב"ד קרית הבעש"ט שליט"א: כ"ק האדמו"ר מריבניץ זצ"ל השתייך לחסידי בית רוזין, ומחמת כן נמנע

ע"י הרב יעקב יהודה מילר שו"מ בישיבה"ק מתיבתא דברי יציב בחיפה), ובניגון ההכרזה לחתן התורה בשמחת תורה הכריז יעמוד היניק שמעון דוב בן ר' אלעזר ויזל נ"י שלוחא דצעיירי הצאן, שעלה וסיים את כל ששה סדרי משנה במתיקות מיוחדת. כשמיד עם אמירת הסיום פצחו חבר המשוררים יחד עם הבה"ח שמעון (ב"ר שלמה זלמן) שארף נ"י מפעיה"ק בשירת 'ונהיה אנחנו וצאצאינו', כשבשעה זו שרוי כ"ק מרן שליט"א בדביקות עילאה ומעורר רחמים על קהל עדתו.

לאחמ"כ המש"ח הבעל מקריא וקרא בדברי חרוזין להבה"ח בנש"ק החבר יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ג רבי שלום אובלנדר שליט"א - נין כ"ק מרן זי"ע, לשמש כשליח של בחורי הישיבות לסיים בשליחותם את כל הש"ס במחזור א'. את הסיום ערך מתוך הגמרא המקודש שהוגרל השבוע ע"י 'כוללי הש"ס', לאחר הסיום שוררו המשוררים הניגון 'יחד לבכי ליראה שמך', כאשר ניתן היה לצפות במאות ואלפים ששופכים שיח למרום, כשבין הפרקים גם זמרו כל הקהל יחדיו הניגון אהבה רבה.

שוב המש"ח הר"ר מאיר הי"ו בדברי חרוזין בנוסח האקדמות וקרא להרה"ג רבי שלמה לייזר שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בבארא פארק לסיים הש"ס במחזור ב' בשליחות כל קהל הקודש. לאחר הסיום שרו כולם את הניגון המרטיט כל לב 'תורה הקדושה התחנני בבקשה', כשהכל מעתירים בזכות עשרות אלפי דפי הגמרא שנלמדו ע"י אלפי אנ"ש.

בשעה זו עלה הרה"ג רבי שלמה ניימאן שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בליקווד, כשבדבריו ביקש לבטאות את רגשות קהל עדתינו עם ציון שלושים שנה לביאת השמש, כשהוא פותח בתיאור עבודת הקודש של כ"ק מרן זי"ע שהיה למעלה מגדר האנושי, יחד עם זריחת השמש של יבלחט"א כ"ק מרן שליט"א, שלושים שנות מלוכה ברמה, באיכות ובכמות, בהם נתרבו ספסלי דבי מדרשא, ונתגדל כח התורה. את דבריו סיים בברכה מצלאין אנו כולנו לחיי מלכא שליט"א בזכות האבוה"ק לבית צאנז דינוב סיגעט וזידיטשוב, ההמצאים פה עמנו היום בהאי שעתא רבא, לאריכות ימים ושנים מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, ולנהלנו ולהדרכינו עד ביאת הגואל. כשכל הקהל שאגו וענו בקול רם אמן.

כאן כובד המחותן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א לומר ההדרן, ולאחמ"כ הכריזו ברכת תודה להנגיד הנכבד הרה"ח ר' מנחם מענדל רייך הי"ו על נדבת ליבו להרמת קרן התורה במימון חלק נכבד ממיזם גדול זו, ולהרה"ג רבי שלמה צבי גוטמן שליט"א מח"ס דברי שלמה ומרבני אנ"ש בעיה"ק ירושלים שהרים תרומה נכבדה לע"נ אביו הרה"ח המפואר רבי משה דוד בן ר' שלמה ז"ל, וכיבד הוא באמירת הקדיש את הרה"ח ר' אריה ליבוש מורגנשטרן הי"ו ראש הקהל דקהלתנו הק' במאנסי. בסיום הקדיש עת אשר עליונים ותחתונים שמחו

הקודש את ההיכל הגדול לקראת מעמד המצוה טאנץ, ומעמד האדיר 'ליבאי באורייתא', אשר במיזם זו התקשרו כל הקהל יחדיו, רברביא עם זעריא טפלא ונשיא, לרבותינו הקדושים מתוך קיום צוואת הקודש של כ"ק מרן זי"ע ללמוד לכה"פ ב' דפי גמרא ותוס', לימוד משניות ואמירת פרקי תהלים ביום היארצייט.

ימי ט' וי' תמוז העעל"ט אלו ימים אשר זמן רב לא ימושו מזכרון קהל אנ"ש, ימי התעלות בתורה הק' בגו יומא דהילולא רבא השלושים לעת הסתלקותו לגנוי מרומים של איתן אדוננו כ"ק מרן זי"ע, ולמחרת ביום החופה יום אשר בו ציינו קהל אנ"ש שלושים שנה למלכות כ"ק מרן שליט"א ממשיך דרכו בקודש וממלא מקומו של כ"ק מרן זי"ע, כשלרגל זה כאמור קיבלו על עצמם אלפי אנ"ש חסידים ואנשי מעשה החל מר"ח תמוז ב' דפי גמרא אותם ילמדו וישננו בימי ט' וי' תמוז ימי האורה והשמחה.

בר"ח תמוז העעל"ט עם פתיחת המערכת המיוחדת להרשמה ובחירת הדפים, רוב דפי הש"ס נחטפו ונבחרו ללמד, כשרבים מאלו שלא הצליחו לבחור פעל מוקד מיוחד למענה אנושי ברוב שעות היום.

נשי ובנות צאנז השתתפו במיזם חשוב זה על ידי אמירת פרקי תהלים בימים אלו, כשלמעלה מב' אלפים מנשות ישראל כשרות קרעו שערי שמים בתפילותיהם.

גם לרבות צעיירי הצאן אלפי תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא מאחד עשר התתי"ם דרכי אבות בכך העולם ציינו את הימים בתוספת לימוד רבבות פרקי משניות ואלפי דפי גמרא, בפעילות ובקמפיין מיוחד ע"י מנהלי החיידרים, כשבראש המיזם עומד הרב מרדכי ברוך בלומנטל סגן מנהל ת"ת דרכי אבות פעיה"ק.

ביום המסוגל יום ט' תמוז, התלכדו כאמור כאחד כל העדה כמדורת אש, כאשר רבים לא עלו לפקוד את מקום ציון קדשו של כ"ק מרן זי"ע לפני קיום הצוואה הק' בלימוד הדפים, בתי מדרשנו די בכל אתר ואתר התמלאו במאות לומדים אשר עסקו בחדוותא דאורייתא. גם למחרתו ההסעות לשמחת בית צדיקים הפכו במהרה לביהמ"ד על גלגלים, כשמאות מאנ"ש אשר עשו את דרכם ליטול ולשאוב ממעיני הישועה, הגיעו עם צילומי הדפים, וכל רגע שקט נוצל ללימוד ולשינון, אשרי עין ראתה זאת!

לקראת מעמד המצוה טאנץ, נבנה במה מיוחדת באמצע ההיכל הגדול כראוי וכיאות למעמד האדיר מעמד הסיימים. ועם הופעת קדשו של כ"ק מרן שליט"א החלו חבר המשוררים בניגון 'הא רעוא קדמן דתפתח ליבאי באורייתא' כשכל קהל הקודש שפכו צקון לחשם בתפילה ובקשה 'והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך'.

בשעה זו עלה הר"ר מאיר לצטר מפעיה"ק והתחיל להכריז את הכיבודים בדברי חרוזין מרגשים (שנכתבו

לאחמ"כ רקד מרן שליט"א עם בנו הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א במחול, וכן אל מול החתן והכלה, כשהקהל משוררים ברוב עוז 'יהי ה' אלוקינו כאשר היה עם אבותינו' וכו'..

במהלך המצוה טאנץ, עיין מרן שליט"א ממושכות בכללות קוויטל שהגיש הר"ר ישראל גולדשטיין הי"ו. בקוויטל זה נזכרו בזכרון קדוש לפקודת ישועה ורחמים כל מאות אנשי שלומנו השותפים באופן קבוע עם מפעל אחים לשמחה, על ידי תרומה קבועה כל חודש, ובכך תומכים במחותן אחד אחת לשנה. יזכו כולם להתברך בכל ברכאין טבין, אכיה"ר.

לאחמ"כ נקראו לריקודין של מצוה הסב הרב בנש"ק שמואל הלברשטאם שליט"א, ולאחר שרקד עם החתן, רקד מרן שליט"א עמו במחול יחד עם המחותרים, ולאחמ"כ רקד מרן שליט"א עמו ביחוד במחול וכן אל מול פני החתן והכלה.

אחר כך קרא הגראמער למצוה טאנץ את סב החתן הרה"ג רבי זלמן לייב ברקוביץ שליט"א, אשר רקד בעוז אל מול פני החתן, ולאחמ"כ רקד ביחידות עם החתן ועם חתנו הרה"ג רבי אהרן יוסף הלברשטאם שליט"א, ועם כל בניו ובני משפחתו.

בהמשך רקד מצוה טאנץ אבי החתן הרה"ג רבי אהרן יוסף הלברשטאם שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב, שרקד אח"כ ביחידות עם החתן שליט"א, ועם אביו וחותרו שליט"א, וכן עם כל גיסיו ואחיו שליט"א במחול, ואף כ"ק מרן שליט"א נכנס לרקוד במחול זה. ובהמשך רקד מרן שליט"א ביחוד עם המחותר הרא"י שליט"א, וכן ביחוד עם הסב הגרז"ל ברקוביץ שליט"א.

בשעה זו הזמין הגראמער למצוה טאנץ את אבי החתן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, כשהוא מרחיב על רוב השקעתו בכל בניו תלמידיו בהיכלי הישיבות הק', ובקהילותינו הק', ועל מסירותו למען הזולת לשמח אביונים ודלים, להרנין לבבות שבורים השוכבים בבתי רפואה ועוד, ולהרנין לב יתומים ואלמנות, כשבוודאי בזכות זאת זוכה לראות דור ישרים מבורך זרע ברך ה', מופלגים בתורה וירא"ש.

הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א ניגש לריקוד בהתלהבות ובשמחה כשהקהל מזמרים בעוז. לאחר שרקד עם החתן, רקד מרן שליט"א יחד עם כל בניו שליט"א במחול לצדיקים, ולאחמ"כ אל מול החתן והכלה, לקול שירת 'וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בניו'. בהמשך רקד מרן שליט"א במחול עם בני וחותריו הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א משך זמן.

בהמשך רקד מרן שליט"א במחול גם עם כל נכדיו וניניו הרכים הי"ו.

וצהלו בשמחת התורה, פצחו המשוררים בשירת 'עליונים ששו' שיר שביטא את הרגעים הגדולים והמרגשים שזכרם לא ישכח לעד.

(בעת נעילת השער שיגרו כל הקהל ברכות תודה להני תרי צנתרי דדהבא, מחשובי צעירי האברכים שנטלו על עצמם את עול מיזם התורה הגדול ואשר זיכו את הרבים, ה"ה הרב יקותיאל יהודה בינדר הי"ו והרב יקותיאל יהודה וינברגר הי"ו. כן נקשרו קשרי שבח לנדיבים החשובים שהשכילו לקחת חלק ברובי התורה, ולהעסקנים הנכבדים עסקני חצר הקודש על עזרתם במיזם חשוב ובהפקת המעמד, שנערכה בטוטו"ד בסיועו של הר"ר משה גליק הי"ו).

עם סיום המעמד המרגש החלו מיד במעמד המצוה טאנץ. הגראמער הר"ר יצחק אהרן ישראלי הי"ו מביתר עילית, החל במלאכת הקודש בחרוזים משובבי לב במלאכת אומן, מתובל ומשולב בדברי התעוררות והתבוננות על גודל הזמן הנשגב ועל קדושת השעה כאשר דרי מעלה ודרי מטה זוחלים ורועדים מאימתא דשכינתא.

בדבריו תיאר את ההכנות הרבות של קהל אנשי שלומינו בהגברת לימוד התורה בימים אלו במסגרת המיזם היחודי 'ליבאי באורייתא', וביקש כי בזכות וכח לימוד התורה הק', יעמוד כ"ק מרן שליט"א כאשר מלך במסיבול, להעתיר לפני נותן התורה ושומע תפילה להשפיע לעדת צאן מרעיתו ולכל כלל ישראל כל מיני השפעות טובות בבני חיי ומזוני רויחי.

התרגשות עזה ורטט של קדושה עבר בקהל עת הכינו עצמם לקראת הריקודין קדישין של כ"ק מרן שליט"א, והחלו כל הקהל לזמר ברוב התעוררות ניגון ההתעוררות המקובל מהרה"ק הרבי ר' מיכל מזלאטשוב זי"ע.

לפני שניגש מרן אל הריקודין קדישין, חגר האבנט, וקיים מצות צדקה והכנסת כלה והפריש סכום נכבד לקופת מפעל 'אחים לשמחה' שהחזיק הרה"ח ר' ישראל גולדשטיין הי"ו, מנהל 'אחים לשמחה', וכן לקופת ארגון 'מחותנים' דחסידי צאנז בארה"ב, שהחזיק הר"ר בערל זילבער הי"ו מוויליאמסבורג. ולאחר מכן ירד מרן שליט"א מבימת הכבוד וניגש אל עבודת כיצד מרקדין.

מרן שליט"א פנה אל מול החתן והכלה והחל בריקוד המצוה טאנץ, כשהוא רוקד הלך ושוב בהתלהבות עצומה ויקוד אש כשעיניו עצומות וידיו הק' פרוסות למעלה לסירוגין, כשמעמד נורא ונשגב זה נמשך קרוב לרבע שעה.

אין לתאר את רגשי ההתעוררות העצומים ששררו בהיכל כולו באותן דקות עילאיות, כשהקהל האלפים רוקד ומתעלה בגופו הגשמי אולם הרבה יותר מכך בנשמתו הרוחנית.

בהמשך רקד מרן שליט"א עם החתן ביחוד, וזמרו 'יה זכות אבות יגן עלינו' וכו', ורקד מרן עם החתן במחול, ואח"כ גם אל מול הכלה משך זמן.

הטלית קטן.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים לרגל השמחה, והחל בחלוקת מיני מתיקה לילדי הת"ת. בהמשך עברו שאר תלמידי הכתות הגבוהות מהת"ת לקבל מיני מתיקה מהגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה. כשמרן שליט"א נכנס ושהה בחדר מיוחד בבנין הת"ת.

לערך השעה 13.30 בצהריים הגיע מרן שליט"א לבית המדרש שע"י הת"ת, להשתתף בשמחת השבע ברכות שנערך ע"י הנהלת הת"ת בהשתתפות כל צוות מחנכי ומלמדי התלמוד תורה המתעסקים בקדשים בהעמדת הדורות הבאים וחינוכם ע"ד ישראל סבא לתפארת בית צאנז.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים. ובמהלכה נשא דברים המחותן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א ביקר עבודת הקודש של המחנכים, והביע בשם הקודש ובשם כל קהלא קדישא הדין הכרת הטוב לעבודת הקודש אשר המה עושים באמונה, ואשר עליהם אמרו חז"ל ומצדיקי הרבים ככוכבים אלו מלמדי תינוקות של בית רבן.

בשעה זו קרא הרב דוד זלמנוביץ משגיח הת"ת ור"מ בישיבת היכל התורה לכמה מתלמידי מכינה לישיבה לצעירים אשר עלו בגורל, להקריב ולהגיש בפני הקודש מנחת ביכורים סך של יותר מאלף שעות שלמדו תלמידי הת"ת ברציפות, שלא במסגרת שעות הלימוד בת"ת. כשמרן שליט"א העניק להם פירות וכן שלח עמם פירות לשאר ילדי החמד.

לאחמ"כ עברו צוות המחנכים והמלמדים אל מול פני הקודש, כאשר מרן שליט"א העניק להם הספה"ק שפע חיים רעד"ר ח"ז, בצירוף מברכות קדשו לרוב. בסיום חזר מרן שליט"א למעון הקודש.

אחר תפילת מנחה נכנס לקו"פ העסקן הר"ר בערל זילבר הי"ו מוויליאמסבורג יו"ר ארגון 'מחותנים' דקהל אנ"ש בארה"ב, לעזר וסיוע בעת שהשמחה במעונם בנישואי בניהם ובנותיהם, והציג בפני הקודש את כל פעילות הארגון מיני עת הקמתו לפני שנה, כאשר בשנה זו בלבד כבר חולק למעלה מרבע מליון דולר! מרן שליט"א הביע קורת רוחו המרובה, והאציל עליו מברכות קדשו לרוב הצלחה וסייעתא דשמיא, ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח.

אור ליום ה' פר' בלק י"ב תמוז, ב' דשבעת ימי המשתה

בשמחה רבה וברוב יקר וגדולה נחוגה שמחת השבע ברכות שנערך והתקיים ע"י הנהלת מפעל החסד 'אחים לשמחה' לעזר וסיוע למחותנים בשעה שהשמחה במעונם, לכבוד כ"ק מרן שליט"א, ולכבוד המחותן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א העומד בראש הארגון. בשעה היעודה נאספו ובאו הקרואים, קהל

המחותן הגה"צ שליט"א המשיך בריקודין אל מול הכלה יחד עם גיסיו שליט"א, בני הגה"צ אב"ד מאקאווא אלעד זצ"ל עוד משך זמן. כשאלו רקדו גם ביחוד עם החתן שליט"א. ואח"כ גם אל מול הכלה עם כל בניו וחתניו שליט"א.

כאן החל הגראמער להזמין את החתן והכלה לריקוד, כאשר פתח בדברים קצרים ומעוררים אודות קדושת הזמן והמעמד אשר נמצאים בו, בו יכולים החתן והכלה לפעול ישועות ורפואות לכל בני ישראל. מיד לאחר מכן רקדו החתן והכלה בניגון "אשת חיל" משך כמה רגעים. אח"כ רקד מרן שליט"א עם החתן והמחותנים והסבים שליט"א עוד משך זמן לקול שירת 'זרעא חיה וקיימא, עד השעה 2.55, וניגש מרן שליט"א לברך את החתן והכלה. כשלאחמ"כ הסתובב אל הקהל, והורה לזמר 'משיח'ס ניגון' המקובל מהרה"ק מסטראפקוב זי"ע. כשמרן שליט"א יצא בריקוד נלהב ונדיר עוד משך זמן, והמעמד היה נורא הוד.

לאחר השעה 3.00 לפנו"ב יצא מרן שליט"א מההיכל הגדול כשקהל גדול מלווהו בשירה ובזמרה. בשעה זו תם ולא נשלם חלקו הראשון של השמחה הגדולה.

יום רביעי פר' בלק י"א תמוז

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר ישראל גלנץ מחיפה (ב"ר משה אברהם מירושלים, וח"ר אלימלך לוי מפעיה"ק).

בשעה 12.00 בצהריים הגיע מרן שליט"א לבנין הת"ת פעיה"ק לרגל שמחת החלאקה לנינו הינו"ח אשר אנשיל נ"י בן הרה"ג ר' זאב שטרנבוך שליט"א חתן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, ובן הגאון רבי ברוך שטרנבוך שליט"א אב"ד ויזניץ ברכפלד.

לקול שירת כי אורך ימים נכנס מרן שליט"א נכנס לאחד הכיתות שם התקבצו מאות ילדי הכיתות הקטנות בת"ת.

ילדי החמד ובראשם הב' הינו"ח כמר שמעון שארף הי"ו זמרו ניגוני חרוזין מיוחדים לכבוד השמחות במעון הקודש, בהם ביטאו את השתייכותם לחצר קדשנו המיוסד על ג' עמודי העולם, כשאלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ.

לאחר מכן גזז מרן שליט"א את שערות ראשו של היניק במקום הנחת התפילין של ראש. כן גזזו הסבים שליט"א ובני המשפחה.

לאחר כמה ניגוני שמחה למד המלמד הרה"ח ר' יוסף מרדכי איימר הי"ו עם הילד שיחי' אותיות הא' ב' וכו' ולאחמ"כ תשר"ק וכו' וכן הפסוק תורה צוה לנו משה וכו' תורה תהא וכו', וכן נתן לילד לטעום מהדבש ששמו על אותיות אמ"ת כפי המנהג. בהמשך הלביש מרן שליט"א לנינו שיחי' את

מענדל פרל הי"ו.

אחרונים חביבים הודה לבני חו"ל אשר מקבלים פניו בסבר פנים יפות כאשר מגיע מהכא להתם לכתת רגליו עבור צרכי צדקה למען אנשי שלומינו די בכל אתר ואתר, וכן לכל אלו מאנ"ש השותפים הקבועים בכל מפעלות הצדקה של אחים לשמחה, ואלו אשר משתדלים להוסיף יתר על סכום השותפות, ישאו ברכה מאת ה', ובוודאי שפירותיהם יאכלו בעולם הזה, והקרן קיימת להם לעולם הבא.

דברים מיוחדים במעלת הנדיבים בעם, נשא שר החסד הרה"ח ר' יעקב גרוסמן הי"ו מירושלים, כאשר קרא עליהם כי הם מקיימים את העולם באשר עולם חסד יבנה, והם המה הבונים והמקיימים יסודי העולם, והרחיב עוד הדיבור במעלת החסד והצדקה להנאה קהל המשתתפים. את דבריו סיים בברכה לאיש החסד העסקן הרה"ח ר' ישראל גולדשטיין הי"ו לרוב הצלחה וסייעתא דשמיא ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח לעמוד עוד רבות בשנים לעזר וסיוע למחותנים בשעה שהשמחה במעונם.

בשירה אדירה קיבל הקהל את פני כ"ק מרן שליט"א אשר הופיע בהדר לפאר את המעמד. את פני הקודש קיבל העסקן הרה"ח ר' ישראל גולדשטיין הי"ו.

לאחר שנטל מרן שליט"א ידיו לסעודה, כיבד המנחה את הנגיד הנכבד מוה"ר מנחם מענדל רייך הי"ו מקים קרן 'גילה ונשמחה' במפעל החסד אחים לשמחה. בדבריו הרחיב אודות הזכות העצומה להיות שותף בהקמת בתים נאמנים בישראל בדרך כבוד, כאשר עצם נתינה זו מביא למניעת תחרות קנאה ושנאה בין חתנים וכלות, כשדבר זה לבדו יש בזה ברכה עצומה.

דברי ברכה מיוחדים השמיע המחותן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, כשבדבריו קיבל בברכה את כל האורחים אשר הגיעו מקרוב ומרחוק. לאחמ"כ הרחיב מדברי כ"ק מרן זי"ע שעיקר זכות אבות הוא בשעה שחפץ האדם להשפיע לאחרים ליתן משלו ולסייע לזולתו. וזהו ענין של מצא אשה מצא טוב, שבנישואין מתגלה ביותר ענין זה של הטבה לזולתו.

כשזהו נמי היסוד של אחים לשמחה, אשר הקים וייסד וכונן הרה"ח ר' ישראל גולדשטיין הי"ו יחד עם כל המסייעים, אשר במעשיהם מכניסים בקרב אנ"ש לחוש כל אחד את הצער והדחקות של זולתו, ולעמוד לסייע בעדם בשעה זו, שאז בוודאי יבוא שפע רב מלעילא לכל אחד. וכל אחד אשר יש לו שותפות במפעל קדוש זה בוודאי יזכה כי אף הקב"ה יהיה שותף עמהם להריק עליו שפע ברכאין טבין מלעילא. את דבריו סיים בברכה והוקרה ליו"ר ומנהל הארגון הרה"ח ר' ישראל גולדשטיין הי"ו כשהוא מעניק לו כאות הכרת הטוב במתנת שי, וכן למזכיר

האורחים אורחי חו"ל, וכן אלו המשתתפים בנדבה קבועה מכובדת יותר מכפי שיעור ההשתתפות הכללית, באולם המפואר 'עלמה' שב'אבן יהודה', שם נערכה שמחת השבע ברכות ברוב פאר והדר.

לכבוד השמחה הופק ע"י הנהלת אחים לשמחה הז'ורנאל המפואר 'על הצדיקים ועל החסדים' ובו דברות קודש מכ"ק מרן שליט"א בשמחות בבית המחותן הגה"צ שליט"א, וכן דברות קודש בענייני חסד, ובסופו ברכות לראש משביר כ"ק מרן שליט"א לרגל השמחה במעון הקודש.

לאחר תפילת ערבית הסיבו הכל לסעודת המצוה שהוגשה כיד המלך. בכל מהלך השמחה הנעימו חברי מקהלת 'אזמרה' ובעל המנגן הבה"ח החתן דוד פולק הי"ו בקול צהלה גילת ורנן, בליווי כלי זמר על ידי הר"ר עמרם גרין הי"ו, לכבוד שמחת בית צדיקים.

את המעמד פתח והנחה בדברים נרגשים הרה"ח ר' ישראל גרין הי"ו, אשר גם הנחה ברוב כשרון ובמתק שפתיים את כל מהלך השמחה, בדבריו הביע את השמחה הגדולה לכל קהל עדתנו בשמחה זו. בתוך הדברים הקדיש דברים נרחבים אודות פעולות החסד הנעשים ע"י מפעל 'אחים לשמחה', בעידודו ובסיועו הרב של המחותן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א. באחים לשמחה דואגים שכל בעל שמחה העומד בשעה שהשמחה במעונם שלא יכירו כלל שידעו שהם מן המקבלים, כשכל מה שיקבלו הן החתן והן הכלה הוא מהמובחרים ביותר. ובשנים האחרונות הורחב החלוקה לכל בני קהילתנו הק' בארה"ק די בכל אתר ואתר.

את דבריו הרחיב גם במיזם הייחודי של אחים לשמחה בסבסוד מחירי השטריימל'ך המאמירים עד מאוד, כשבקהלתנו הק' זוכים החתנים לרכוש שטריימלעך מהודרים כשהם צריכים לשלם רק 4,000 אלף ש"ח. ועל כן כל אלו שמסייעים לאחים לשמחה זוכים לסייע בהקמת בתים נאמנים בישראל מתוך שמחה ונחת, ומביאים את השמחה השלווה והרוגע לבתי המחותרים באופן כל יתואר.

כאן נשמעו דברי שבח וברכה מאת יו"ר ומנהל מפעל החסד אחים לשמחה מוה"ר ישראל גולדשטיין, אשר ביטא את רגשי לבבו לכל אלו שעמדו לימינו מיני אז הקמת הארגון לפני למעלה מי"א שנים, ובראשם המחותן הגה"צ שליט"א, אשר הוא כמלאך העומד על קדקדו וממריצו בעבודת הקודש לא ייעף ולא יגע.

דברים מיוחדים הקדיש לשר החסד הרה"ח ר' יעקב גרוסמן הי"ו מירושלים, אשר תמיד עמד לימינו ופתח לבו כאולם לכל צרכי הצדקה הן בתחילה ע"י קרנות החסד ולאחמ"כ בעוד פעילויות חשובות ונצרכות עבור קהל אנ"ש. ברכה מיוחדת נשא קדם צוות המשרד וכל המסייעים, ובראשם הרה"ח ר' ישראל גרין הי"ו הר"ר משה קלוגר הי"ו והר"ר מנחם

סודרו וקוטלגו מחדש ועברו סינון וניקוי מרעשים, ומכילים מאות שיעורי חורש"י חדשים שנשלחו מכל העולם במסגרת מבצע השלמה כוללת של כל דברות הקודש מכ"ק מרן זי"ע.

יום חמישי פר' בלק י"ב תמוז ב' דשבעת ימי המשתה
בצהרים נערך שמחת ש"ב ע"י סב החתן הרה"ג רבי זלמן לייב ברקוביץ שליט"א מראשי ישיבת דברי שלום בב"ב.

ליל שישי פר' בלק י"ג תמוז - ג' דשבעת ימי המשתה
בשעה 9.30 אחר תפילת ערבית נסע מרן שליט"א לעיר בני ברק תחילה הגיע לפאר בהשתפותו בשמחת השבע ברכות שהתקיים היום ע"י סב החתן הרב בנש"ק שמואל הלברשטאם שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מטשאקאווא זצ"ל.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים ואיחל לחתן ולמחותנים. בהמשך קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה משך זמן. ובסיום נפרד לשלום.

משם הגיע כ"ק מרן שליט"א לניחום אבלים אצל כ"ק האדמו"ר מסאכטשוב שליט"א ואחיו הרה"צ רבי אברהם נתן בורנשטיין שליט"א רב ביהמ"ד סאכטשוב בב"ב, היושבים שבעה על פטירת אמם ע"ה, מרן שליט"א ניחמם בדברי תנחומים ונביא כאן מתוכן השיחה:

האדמו"ר מסוכטשוב: כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו' (במדבר כג, ט), ורש"י כתב ד'קאי על אבות ואימהות. כעת הננו ללא אב וללא אם... אמי ע"ה היתה אלמנה משך חמישים וחמש שנים, היא נשארה עם ילדים קטנים ממש, ועמדה כמלאך האומר גדל.

כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני (תהלים כז, י)...

מרן שליט"א: עזבוני הכוונה בגשמיות... אין רואים אותם ואי אפשר לשמשם, אבל בוודאי אין הם עוזבים את בניהם גם מלמעלה... דוד המלך אולי אמר זאת בענוותנותו כלפי ישי אביו אשר מת בעטיו של נחש (שבת נה, ב), ואמר שמרגיש כאילו עזב אותו מחמת שאינו ראוי להיות במחיצתו.

האדמו"ר מסוכטשוב: חז"ל אמרו (ירושלמי שקלים, פרק ב, הלכה ה) שהלומד צריך לצייר כאילו בעל השמועה עומד לנגדו... והיינו שיש אפשרות שיראו שוב גם את מי שאינו בעולם, על ידי שלומדים שמועותיו ומציירים את בעל השמועה...

מרן שליט"א: ידוע שהרבי ר' אלימלך זי"ע היה אומר, שהוא תמה על זה האדם שלומד ואינו רואה את בעל השמועה עומד לנגדו...

הארגון הר"ר משה קלוגר הי"ו אשר עומד תמיד לסייע בכל המצטרך.

כאן נערך לכבוד שמחת חתן וכלה מיצג מיוחד ע"י בעלי הבדחנים הר"ר מרדכי צין הי"ו הר"ר מאיר שטיין הי"ו והבה"ח החתן דוד פולק הי"ו, בהם הביעו את גודל העזרה והתמיכה של מפעל החסד אחים לשמחה לכל מחותן ומחותן כשהשמחה במעונם. ואף כשפעמים נראה שהעזרה הוא רק כדבר מועט, אכן באמת שבדבר זה זוכים להוריד את כל העול והלחץ שיש בשעה זו.

פרק זה נחתם בדברי חרוזין נפלאים ששזר ביד אומן הר"ר אלימלך משי זהב הי"ו מחיפה, כשבמילים ספורות היטיב להמחיש כל מה ש'אחים לשמחה' בראשות המחותן הגה"צ שליט"א פועל גדולות ונצורות, החל מביגוד לחתן שטריימל במחיר זול ביותר בעקיטשע ושאר הבגדים המחולקים חנם, וכן אצל הכלות תחי', כאשר עינינו רואות השמחה הנשארת וניכרת על פני ה'מחותנים' ביום שמחת ליבם, כשכל זה הוא במתווה אותו לימד והדריך אותנו כ"ק מרן זי"ע וכאשר הנחילנו וציוונו בצוואת קדשו 'להשתתף בצער ובשמחה', וכפי שדורש כ"ק מרן שליט"א מאיתנו תדיר לילך בדרכיו בתורה עבודה וגמילות חסדים.

לאחמ"כ עברו התומכים הנכבדים המשתתפים בקביעות בסכומים הגונים לקבל שיר הוקרה מידי כ"ק מרן שליט"א. כן העניק מרן שליט"א מגילת אסתר ובית למגילה מכסף להנגיד הנכבד מוה"ר מנחם מענדל רייך הי"ו מקים קרן 'גילה ונשמחה' בארגון. חבר המשוררים פצחו בניגוני שמחה וריקוד, כשבהמשך קם מרן שליט"א לריקוד נלהב על מקומו משך זמן.

אחר שעות של קורת רוח ברכו ברכת המזון, כשעל הכוס התכבד - הרה"ג רבי שלמה לייזער שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בבארא פארק, שש ברכות - הרה"ג רבי בן ציון רייך שליט"א נאמן בית רבוה"ק, ברכה אחריתא - הרה"ג רבי שלמה ניימאנן שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בליקווד.

אחר ברכת המזון עברו הקהל לברכת מזל טוב אל מול פני הקודש.

ביציאה מאולם השמחה, חלף מרן שליט"א על פני דוכן מכון דברות קודש של הרה"ח ר' שמעון נתן גליק הי"ו, כשכ"ק מרן שליט"א התעניין אודות ההוצאות החדשות שיו"ל כעת לקראת יום היארצייט השלושים של כ"ק מרן זי"ע, ובעיקרו כל אוצרות שיעורי החורש"י מכל השנים, אשר בו כל שיעורי החורש"י

^ט ראה באגרת הקודש שבסוף ספה"ק נועם אלימלך: כך אמר אאמ"ו נ"י, ששמע מרבו הה"מ ממעזריטש ז"ל ואמר, האיש הזה המזכיר התנא ואין רואה אותו, הוא תמיה גדולה עליו. ובאגרת הב': כשלומדין הגמרא הם מלבישין עצמם פחד ורעדה

לצאנז, והיו שם בשבת, ובסעודה שלישית כשאמרו ה' מלך, לא קם הרב מביאלא ממקומו, ואחר כך שאלו אותו שם לסיבת הדבר, והוברר שכל כך היה שקוע במחשבותיו עד שלא שמע כלל מה שאומרים...
מין שליט"א: הם היו כולם גדולי עולם...
האדמו"ר מסוכטשוב: הם למדו אותנו שיחוס זה דבר מחייב...

רב ביהמ"ד סוכטשוב: הרי התפארת שלמה זי"ע נסע על חג השבועות לצאנז אל מין הדברי חיים זי"ע, ובנו החסד לאברהם שאל אותו למה הוא נוסע, והרי יש לו לכד חסידים. וענה לו אביו התפארת שלמה, אני רוצה לראות מה שהיה בהר סיני...
מין שליט"א: מין הדברי חיים כבדו מאד, וכבדו לגשת לפני העמוד...
האדמו"ר מסוכטשוב: לא אמרו אז הפיוטים...
מין שליט"א: התפארת שלמה לא רצה לגשת לפני העמוד כי הוא לא אמר הפיוטים, ומרן הדברי חיים אמר שיגש לעמוד ולא יאמר הפיוטים... ומרן הד"ח עשה מנין לעצמו כי רצה לומר הפיוטים?!

בעיר, ויצאו לתחנת הרכבת קהל מהעיר, והשם משמואל זצ"ל שאל את אביו האבני נזר על המשנה ביומא (פ"ז, מ"ב) שביום הכיפורים הרואה קריאת התורה של הכה"ג ביום לא ראה את שריפת הפרה, וקשה דלכאורה מי לא הלך לשריפת הפרה שהיה רק פעם אחת בשנה בעוד שקריאת התורה היה הרבה פעמים, ואמר לו האבני נזר דמי ששמע קריאת התורה אצל הרב מצאנז היה יכול להבין זאת.

וראה עוד בגליון בצילא דמהימנותא (מקץ תשע"ג) מה שסיפר כ"ק האדמו"ר מטשערנאביל שליט"א: הגאון גאב"ד טשעבין זצ"ל סיפר ששמע מאביו הגאון בעל כוכב מיעקב זצ"ל, שפעם התאכסן הגה"ק בעל אבני נזר זצ"ל אצל גיסו הגאון הרב מאוסטרובא זצ"ל, שהיה מחסידי צאנז [והרב מאוסטרובא היה גיסו של הכוכב מיעקב, וממנו שמע את העובדא] וביקש ממנו איזה ספר, ונתן לו שו"ת דברי חיים. והאבני נזר למד בזה, ואמר אח"כ שמה שכתב הדברי חיים איזה פשט בדברי הר"ן, אכן זהו פשט טוב אבל אין זה הכרח ואפשר לומר פשט אחר. ולאחמ"כ ביקש ספר אחר, והרב מאוסטרובא הביא לו דברי חיים עה"ת, והאבני נזר למד בזה, ואחר כך אמר שבהכרח שהפשט בדברי הר"ן הוא רק כמו שכתב מרן הדברי חיים בשו"ת ואי אפשר לומר פשט אחר... והיינו שעל ידי הלימוד בדברי חיים עה"ת הבין לאשורו מה שכתב בשו"ת דברי חיים...

¹ בספר "אהל שלמה" מובא מכתב שכתב התפארת שלמה לבניו, שבראשו נכתב: ב"ה יום ג' א"ח [אסרו חג] פ' נשא שנת ברכת"א, צאנז... ובשבת הבע"ל אה"י עוד פ"ק צאנז וכו'.
² כן סיפר מרן זי"ע (שיעור חורש"י פרשת צו תשל"ז): פעם מחמת איזה סיבה נסע הרה"ק מראדומסק אל זקה"ק מצאנז זי"ע לחג השבועות, ואתו באו שלש מאות חסידים שכבר באו אליו לשהות בצל קדשו בחג השבועות, וכולם באו יחד עמו לצאנז. וזקה"ק שכבר היה אז בימי זקנותו כיבד אותו ביותרת הכבוד. וכאשר כיבד אותו להתפלל תפילת שחרית לפני התיבה, נענה הרה"ק מראדומסק אל זקה"ק ואמר שימחול לו אבל הוא אינו רגיל לומר הפיוטים [ובצאנז הקפידו מאד שלא להחסיר שום פיוט, ואפילו הפיוטים הארוכים שבתפילת גשם וטל היו אומרים בצאנז]. אמר לו זקה"ק, אם אתם התפללו לפני העמוד אני מסכים שלא יאמרו פיוטים [וחידוש הוא אשר ויתר זקה"ק על אמירת הפיוטים בבית מדרשו], ושלח אותו זקה"ק שיתפלל לפני התיבה בבית המדרש הגדול, וזקה"ק התפלל בביתו במנין מצומצם כי הוא עצמו רצה לומר הפיוטים. והרה"ק מראדומסק התפלל שחרית לפני העמוד, ושמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע שהוא היה נוכח שם, שהעולם נשאר להתפלל בבית המדרש ולא נכנסו להתפלל עם זקה"ק, ותפילתו הנאדרה בקודש של הרה"ק מראדומסק נשארה בזכרון אצל כל אחד, שהיתה תפילה מיוחדת בקול גילת ורנן, והשירה היתה ממש כשיר שהיו הלויים אומרים בבית המקדש.

וכשישב הרה"ק מראדומסק בשולחנו של זקה"ק ישב בפחד וביראה ולא הזיז ידיו ורגליו. וכשזקה"ק גמר לערוך את שולחנו

מרן אאדמו"ר זי"ע אמר, דהנה אמרו חז"ל (שבת ל, ב) 'כל תלמיד חכם שיושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר תכווניה', ואם יצייר הלומד כאילו בעל השמועה עומד כנגדו, הרי זה בבחינת 'שיושב לפני רבו', ואם בוודאי צריכים ללמוד באימה וביראה ברתת ובזיע...
 איזה דור אתם מהאבני נזר זי"ע?

האדמו"ר מסוכטשוב: דוד שישי, הוא היה זקנו של זקני. זקני רבי חנוך העניך מסוכטשוב זצ"ל, לפני הבר מצוה שלו נכנס אל זקנו האבני נזר, ואמר לו: תדע לך נכדי, כשהייתי ילד צעיר אמרו עלי שיש לי ראש טוב, אבל תאמין לי שאם לא הייתי יושב ולומד לא היה יוצא ממני כלום...

אחיו רב ביהמ"ד סוכטשוב: הרי האבני נזר היה מדובר להיות חתנו של מרן הדברי חיים זי"ע...
מין שליט"א: לא שמעתי על כך ממרן אאדמו"ר זי"ע, אבל כך מסופר בפי העולם...

האדמו"ר מסוכטשוב: מסופר שכאשר היה השידוך מדובר, נסעו האבני נזר ואביו רבי זאב נחום מביאלא

שצריך לצייר הבעל שמועה שמזכירין אותו. וראה בספר זכרון שמואל (פרשת בשלח, ד"ה ועוד נ"ל לפרש): צריך אדם כשלומד תורה שבע"פ לעורר התנא או אמורא שאמר התורה הזאת, וכן שמעתי בשם אדמו"ר רבן של כבה"ג הרב מ' אלימלך ז"ל זכותו יג"ע, כשאומר אדם 'אמר רבא' צריך לראות את רבא. והלואי שנזכה עכ"פ שיכנסו הקדושה ללב, ובזה נתעורר הנשמה בגן עדן.

¹ האדמו"ר מסוכטשוב שליט"א בן האדמו"ר רבי מנחם שלמה זצ"ל, בן האדמו"ר רבי חנוך העניך זצ"ל, בן האדמו"ר השם משמואל מסוכטשוב זצ"ל, בנו של האבני נזר.

² ראה בספר מקור חיים (אות צב): הרה"צ הגאון מ' זאב נחום זצ"ל אבד"ק ביאלא היה פעם אחת בצאנז עם בנו העילוי רך וטוב (הוא הגאון הצדיק כו' ר' אברהם אבד"ק סעכטשוב זצ"ל), אשר השדכנים הציעו לפני רבינו שידוך זה עבור א' מבנותיו. ובא' ימות החול הראה [מרן הד"ח] להנער בן י"א שנה, דברי ר"ש בא' המסכתות מסדר טהרות, אשר עד בואו חזרה מהמקוה ידע לפרש דברי הר"ש התמוהין מהמון קושיות המסתערות עליו. העילוי הלזה עיין, ועד שהיה [מרן הד"ח] לובש לבוש העליון ראזאוואלקי, כבר רץ אליו ואמר, רבינו אומר לכם קודם ההליכה, וכן הוי ואמר לו, והטוב בעיניו, ודיבר עמו ארוכות וקצרות ומאוד הוטב בעיניו עד שהסכים להשדכנים לדבר מזה. וקודם עשיית התקשרות קרא אותו עוד הפעם ואמר אנסה אותך עוד הפעם, ואז אמר הנער העילוי הלזה, א"כ אני רוצה לנסות גם את כ"ק... כי לכאורה קשה קושיא גדולה על המנהג למה המחותר רוצה לנסות את החתן, עבור שאינו רוצה להשיא בתו לע"ה כמחז"ל, ולמה לא ינסה החתן גם את המחותר למען דעת אם בתו היא בת ת"ח כמאחז"ל ג"כ. אך התירוץ הוא שסומך א"ע במה שכבר עמד המחותר על הנסיון בעת רצו לקחתו ג"כ לחתן, ומעמידין על החזקה כמו בנטל קבלה, אך כעת שאני רואה כי רבינו אינו מסתפק א"ע בנסיון הראשון שניסה אותי ורוצה שוב שנית לבחון אותי, ע"כ גם אני רוצה לנסות שנית.

גם הדבר הזה לא הרע לרבינו לרוב צדקתו ושפלותו, אך אמר לו מקודם, אתה העלם בראשונה תדע, שאני רוצה לכן יקיר שיחנהג בחסידות ולקבל רב על עצמו חד מבני היכלא, ע"כ על תנאי זה שתיסע עמדי לרבינו מבעלז. ע"ז השיב העילוי המיועד לגאון ישראל, לא כן אבי, כבר יש לי רב את הרבי מקאצק, ויש אומרים שא' על תנאי זה אשר תיסעו עמדי לקאצק, ע"ז השיב רבינו אי הכי לא בעינא, ועי"ז נתבטל השידוך, כידוע שהגה"ק ר"א העילוי הנ"ל נעשה אח"כ חתן הרבי מקאצק זצללה"ה, ועוד יש לי בענין זה עניינים אך לא ניתן להכתב ולהדפיס כמוכין.

³ יש להסמין מגליון בצילא דמהימנותא (וישלח תשס"ב) מה שסיפר הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל: שמעתי מהרב מבאניא זצ"ל שדר באנטורפן והיה צאנזער אייניקל, שהיה נוכח בהאי עובדא, שהיה בעיר ביאלא בליץ, והאבני נזר נסע אז למרחצאות בקארלבסאד והיה צריך להחליף הרכבת, והיה שם

בא לבקר אותו רבות... כשהיה כבר במצב חלש מאד, במוצאי שבועות, אמר שהוא רוצה לבוא לטיש, והוא הגיע לטיש וישב של משך כל התורה... כשאני הייתי שם בשבתות, אמר לי, תלך לטיש ותחזור לי על התורה שהרבי אמר...

מרן שליט"א: זה מראה על גדלות ענוותנותו... במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו...

הגר"מ אדלשטיין: שמעתי זאת גם מהאחים שלי, ואני גם אומר כך, היה דבר מיוחד שכולנו התפעלנו ממנו בשעת הטיש, שכאשר הרבי שליט"א אמר הפלפול, כל הציבור משתתף ומתערב עם הניגון של אמירת הפלפול...

מרן שליט"א: מ'האלט מיט...

הגר"מ אדלשטיין: מ'טוהט אויספירן...

וקם מרן ואמר המקום ינחם וכו'.

לאחמ"כ הגיע מרן שליט"א להשתתף בשמחת השבע ברכות לבת הרב בנש"ק יחזקאל פולק שליט"א מאלעד בן כ"ק האדמו"ר מבערגסאז זצ"ל, עם החתן משה אשר אנשיל נ"י בן הרה"ג ר' יוסף מאיר פאנטע שליט"א רב ביהמ"ד קאסאן בב"ב, בן כ"ק האדמו"ר מקאסאן שליט"א. מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, ושוחח עם הסב כ"ק האדמו"ר מקאסאן שליט"א. בהמשך קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה, ובסיום חזר למעון הקודש בקרית צאנז.

יום ו' פר' בלק י"ג תמוז - ג' דשבעת ימי המשתה

שמחת השבע ברכות היום נערכה ע"י בחורי

המנוח הקדוש והעלו על מזבח הדפוס חדושי תורה על דרך הקבלה ויראה טהורה על סדר המועדים זה שנתים ימים והראו כי נתן ה' חכמה לשלמה, ונתקבל ברצון כל רואיו יאשרוהו, כאשר כבר נתתי הסכמה, ואמינא לפעלא טבא ישר חילם, ועתה קמו והתעוררו ואזרו חיל להדפיס שנית חיבור גדול ויקר על התורה אשר נמצא אתם כבתי קודש מאביהם הקדוש זלה"ה לעשות נחת רוח לאביהם הקדוש להיות שפתותיו דובבות, לכן גם עתה אבקש מאחינו בני ישראל לתמוך ידיהם ולסעדם בדבר מצוה לקנות מהם זה הספר כי יהיה תועלת בעולם ובפרט לנאמני רוח, כי דבריו נעמו, ובזכות זה יתרומם קרנם למעלה, ומסתמא שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ישיגו גבולם להדפיס הספר הזה בשום מדינה בלתי ידיעת האחים הרבנים שיחיו והיה בזה שלום, וזכות המחבר יעמוד לנו במהרה להושיע מכל צרה וצוקה ונעלה לציון ברננה. כנפש המחכה ומצפה להרמת קרן ישראל במהרה. יום ג' לסדר והיה **עקב תשמעון** לפ"ק. הק' חיים האלברשטאם.

¹⁰ ראה בגליון בצילא דמהימנותא (פנחס תשע"ב) מה שספרו האבלים לבית משפחת שמעיה-בורד: ידוע שהרה"ק התפארת שלמה מראדומסק ז"ע בא פעם לצאנז על חג השבועות עם כמה מאות מחסידיו, והרבנית מצאנז לא ידעה כיצד תוכל להכין את צרכי הסעודות עבור כל האורחים, וזקנתי ע"ה (בתו של הרה"ח ר' ישראל טייכטאל ז"ל) שהיתה אז לפני חתונתה הציעה שהיא תאפה החלות, ואכן אפתה החלות עבור האורחים. ואח"כ אמר מרן הדברי חיים שכהכרת הטוב הוא ידאג לה לשידוך הגון, ושידך אותה עם זקינו הרה"ח ר' יוסף שמעיה ז"ל, ואמר עליו 'ער איז דער בעסטער בחור'. ע"כ.

וכידוע שלא היה מוכן מכל המאכלים די הצורך לסעודות החג עבור כל הקהל לקיים את כו"ע מודו בעצרת דבעינן לכם (פסחים סח, ב). ולאחר החג אמר התפארת שלמה לחסידיו שכיון שבחג לא היה להם 'לכם', על כן יתקיים 'שובו לכם לאהליכם', שיהיה להם 'לכם' בביתם. והרבה מאותם חסידים ראדאמסק שהיו שם באותו שבועות, נעשו אח"כ לעשירים בזכות ברכה זו.

היתה ביניהם ידידות והערכה גדולה¹⁰. **האדמו"ר מסוכטשוב:** מסופר שבערב שבועות ביקר התפארת שלמה אצל מרן הדברי חיים, וכשיצא משם אמר כל אחד מהם על השני, ראו שהוא כבר מוכן לקבלת התורה בעוד שאני אינני מוכן...

אחד הנוכחים: יש משפחה אחת בירושלים שמספרים שכאשר הגיעה לצאנז הידיעה שהתפארת שלמה מגיע לחג השבועות עם קהל חסידיו, היתה דאגה בחצר בצאנז כי לא היה מוכן לאכול לכל קהל האורחים, וזקנתם סייעה להרבנית מצאנז לאפות חלות עבור האורחים, ובאה לומר למרן הדברי חיים שיש די בשביל כולם, ומרן הדברי חיים היתה לו קורת רוח וברכה בשידוך טוב¹¹...

מרן שליט"א: בנתניה התגורר איזה נכד סוכטשוב...

האדמו"ר מסוכטשוב: רבי אהרן ישראל בורנשטיין, הוא היה דו"ז...

רב ביהמ"ד סוכטשוב: הוא עשה הספר 'נאות הדשא' שזה ליקוט מהאבני נזר.

מרן שליט"א: יש לי הספר.

רב ביהמ"ד סוכטשוב: הוא היה חתנו של האדמו"ר רבי יצחק זעליג אב"ד סוקולוב, נכדו של הרה"ק מקאצק.

מרן שליט"א: הוא היה גאון עצום... הייתי אצלו בבחרות. **האדמו"ר מסוכטשוב:** היה גם מחשבה שהוא יהיה רבי לאחר הסתלקותו של השם משמואל.

הגר"מ אדלשטיין: כשאבי (הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין) זצ"ל נחלה, היה מאושפז במרכז הרפואי בקרית צאנז, ואמר שזהו קריה נפלאה. הרבי שליט"א

וחזר לביתו וכנהוג היו החסידים מלויים אותו בקול זמרה, היה גם הרה"ק מראדומסק עומד בין מקהלות החסידים ושר יחד עמהם כחסיד מן המניין, וכך ליווה את זקה"ק מבית המדרש עד לביתו. ¹¹ ראה בהסכמת הגה"צ רבי עמנואל גרשון רבינוביץ זצ"ל אב"ד דעמבלין, נכדו של התפארת שלמה, לספר אהל שלמה: סיפר חסיד ישיש אחד שהיה מהמסתופפים בצל הקודש אדמו"ר זקינו זצלה"ה, ואחרי פטירתו בשנה הראשונה נסע לאדמו"ר הקדוש רשכבה"ג מהר"ח מצאנז זצלה"ה, וזה היה ביום היאצ"ט של זקינו כ"ט אדר, והלך לאדמו"ר מצאנז זצלה"ה לקבל ברכת השלום בבקר קודם התפלה, ואדמו"ר מצאנז זצלה"ה לקח ה"טות בידו ורצה לילך להבהמ"ד שלו להתפלל, וכאשר ראה אותו אדמו"ר זצלה"ה מצאנז נתן לו שלום ושאלו להיכן נסע בתחלה למי מהקדושים? השיבו החסיד הנ"ל לראדאמסק, והיום היא יום היאצ"ט של אדמו"ר הה"ק מראדאמסק זצלה"ה, אמר הה"ק מצאנז זצלה"ה אליו אנכי לא ידעתי שהיום הוא יום היאצ"ט של אדמו"ר מראדאמסק זצלה"ה, ותיכף נתן להמשמש שלו איזה רייניש שיתן להרבנית, וצוה לומר לה בשמו שתכין סעודה גדולה עבור כל המסובים לכבוד היאצ"ט של אדמו"ר מראדאמסק זצ"ל, וצוה להמשמש לקנות נרות הרבה ולהדליקם בעת התפלה לכבוד היאצ"ט, והלך עוד הפעם להמקוה, ואחרי התפלה עשה סעודה גדולה עבור כל המסובים וצוה ליתן לו ספר 'תפארת שלמה' ועיין בו בכל זמן הסעודה, ואמר תורה מהספר, והביט בכל הספר ודיבר רק ממנו, ואח"כ אמר אדמו"ר מצאנז זצלה"ה בזה"ל, הנה הרבי מראדאמסק זצלה"ה הסתיר עצמו ממני, ובחיי לא הכרתי כ"כ גדולתו וקדושתו שהיה לו, ועתה אני רואה מהספר את גדלו וקדושתו שהיה לו באמת עכ"ל.

ומן הראוי להביא כאן לשון הסכמתו הנלהבת של מרן הדברי חיים לספה"ק תפארת שלמה, וזל"ק: הדור אתם ראו הדר תפארת חיבור היקר ספר תפארת שלמה על סדר המועדים אשר כבר יצא לאור, אשר פעל ועשה הרב הגאון הקדוש החסיד כו' מו"ה שלמה הכהן זצלה"ה אבד"ק ראדאמסק, ובניו הרבנים החסידים המפורסמים בנש"ק ה"ה הרב כו' מו"ה צבי מאיר וה"ה הרב כו' מו"ה אברהם ישכר שליט"א כבדו את אביהם

החמד חברי החבורה והשיעור של החתן שליט"א, בקליינע זאל שבמעון הקודש.

"שבת שבע ברכות" פר' בלק י"ד תמוז

"לקראת שבת לכו ונלכה" - רחובותיה של קרית מלך רב התמלאו באורחים שנקבצו ובאו מקרוב ומרחוק ליטול חבל בנעימים בשמחת בית צדיקים לרגל "שבת שבע ברכות" לנכדת כ"ק מרן שליט"א, בת הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א עב"ג החתן הרב לוי יצחק הלברשטאם שליט"א בן הרה"ג רבי אהרן יוסף שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב.

בשעה 7.05 יצא מרן שליט"א לעבר היכל הגדול, יחד עם החתן שליט"א. כעשר דק' לפני זמן הדה"נ נכנס מרן שליט"א לתפילת מנחה בהיכל הגדול.

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי ישראל מנחם למברגר שליט"א מראשי כולל אדירי התורה בב"ב. לרגל השמחה בחצר הקודש זימרו המשוררים 'לכה דודי' בניגון חדש שחובר והולחן ע"י הרב מרדכי ברוך בלומנטל סגן מנהל ת"ת דרכי אבות פעיה"ק.

בסיום התפילה הכריזו על זמן עריכת השוה"ט בשעה 11.45, ותפילת שחרית ביום השב"ק בשעה 9.20. בני המשפחה הנכבדה, אורחי חו"ל, ורבנים ומכובדים סעדו את סעודת ליל שב"ק יחד עם החתן שליט"א ובני המשפחה, בהיכל המתיבתא, וכל קהל הקודש אברכים ובחורים סעדו בהיכלי הסעודות בקרית החינוך. הסעודות בליל שב"ק וכן בסעודת עתיקא קדישא הוגשו לאלפי האורחים בהרחבה גדולה כיד המלך, כשפיות כולם מלאים ברכות שבח ותודה לכל העוסקים במלאכה.

מרן שליט"א נכנס להיכל הגדול לעריכת השלחן הטהור דחקל תפוחין קדישין, אשר לפני ה' בשעה 11.50, כאשר לצידו יושבים החתן שליט"א והמחותנים, והסבים שליט"א, וכן חדב"נ הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בב"ב שליט"א. וכן הרבנים הגאונים רבני אנ"ש שליט"א, והרבנים בני המחותן הגה"צ אב"ד מאקאווא אלעד זצ"ל.

בהגהת הכוס לקידוש התכבד - הרה"ג ר' משה נתן נטע למברגר שליט"א רא"כ מבצר התורה בירושלים. במהלך השלחן הטהור זימרו קהלה בגילת ורנן גם ניגוני רגש והתעלות לא-ל אשר שבת ברא.

בזמירות התכבדו, כל מקדש - הרה"ג רבי אברהם למברגר שליט"א אב"ד מאקאווא אלעד, מה ידידות - הרה"ג רבי יוסף הירשמן שליט"א מרבני קרית הבעש"ט פ"ת - נכד כ"ק מרן זי"ע, תנו שבח - הרה"ג ר' יעקב הלברשטאם שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בירושלים י"ה ריבון - הרה"ג רבי שלום אוברלנדר שליט"א מרבני קרית הבעש"ט פ"ת - נכד כ"ק מרן זי"ע, רננו צדיקים - הרה"ג רבי משה

דוד מוטצען שליט"א מב"ב - נכד כ"ק מרן זי"ע. ונתכבד השו"ב הרה"ח ר' יוסף ישראלי שליט"א מיוניאן סיטי לזמר 'רחם' ו'צמאה נפשי' לכבוד שב"ק ולכבוד השמחה, והמשיך עוד בזמר לכבוד שמחת חתן. בברכת המזון על הכוס התכבד - המחותן הרה"ג רבי אהרן יוסף הלברשטאם שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב, שש ברכות - חדב"נ הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בב"ב שליט"א, ברכה אחריתא - המחותן הגה"צ רבי יהודה אריה הלברשטאם שליט"א אב"ד גארליץ ב"ב וכן כ"ק האדמו"ר מגארליץ שליט"א.

אחר כך נערך שמחת השלום זכר לנין כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בן לנכדו הרה"ג רבי משה הלברשטאם שליט"א מפעיה"ק, חתן בנו הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, ובן הגה"צ רבי יהודה אריה הלברשטאם שליט"א אב"ד גארליץ ב"ב.

המשוררים פצחו בניגוני ריקוד ושמחה. והביאו לפני מרן שליט"א אייער-קיכען, וכן ארבעס ובונדלעך וקוגל, וחילקו לכל הקהל. כן הביאו לפני מרן שליט"א תרנגולים ממולאים כנהוג בחצרות קדשנו.

כן נערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר אברהם בעלז מפעיה"ק (ב"ר דוב בעריש מפעיה"ק, וח"ר אברהם כהן מיוניאן סיטי), להר"ר מרדכי שימון מפעיה"ק (בהג"ר יחזקאל שרגא שליט"א דומו"צ בימ"ד שפע חיים בעיה"ק צפת, וחה"ר דוד פנחס טהלר מפעיה"ק), להר"ר אליעזר וורובל מפעיה"ק (ב"ר צבי יקותיאל מפעיה"ק, וח"ר דוד אליהו וורובל מפעיה"ק), להר"ר יוסף מרדכי כהן מפעיה"ק (בה"ר אביגדור מירושלים, וחה"ר דוד פנחס טהלר מפעיה"ק), ולהר"ר ברוך שמעון ווקסמן מפעיה"ק (ב"ר שלמה מביתר, וח"ר יהודה ליב למברגר מפעיה"ק). בסיום הביאו פירות וחילקו פירות לכל הקהל.

מיד לאחר מכן הכינו המקום לריקוד המצוה טאנץ. המשוררים החלו לזמר הניגון המקובל ד' בבות מהרה"ק בעל התניא זי"ע.

לאחריה חגר מרן שליט"א האבנט, ויצא מרן שליט"א בריקוד נלהב אל מול הכלה משך זמן בניגון 'משיח'ס ניגון' המקובל מהרה"ק מסטראפקוב זי"ע, אח"כ הורה מרן לזמר הניגון 'עליונים ששו ותחתונים עלזו'. בהמשך רקד מרן שליט"א גם עם גיסו חדב"נ הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בב"ב שליט"א, ולאחמ"כ גם עם בנו המחותן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, ובהמשך גם עם המחותנים והסבים שליט"א. באמצע הורה מרן שליט"א לזמר 'וביום השבת קודש שישו ושמחו' וכו', כשמרן שליט"א רוקד בעוז ותעצומות ומלהיב הניגון בחזקה. היו אלו רגעים נעלים מאד, והציבור שוררו בעוז ובתעצומות וההתלהבות גברה מרגע לרגע לאין שיעור.

השוה"ט נסתיים לערך השעה 3.30 לפנות בוקר.

תוכן הפלפול שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

אדם מקנה דשלב"ל אז, והשבועה היתה לרווחא דמלתא שלא יערער לפי שהיה איש זרוע ע"כ והם דברינו עצמן, אלא שהריב"ש לא התבונן לתת טעם שהוצרך שבועת עשו כמו שכתבתי, עכדה"ק, ואמנם כבר ציינו בזה שהדברים מפורשים להדיא בפ' הטור עה"ת (בראשית כ"ה, ל"א), דבשבועה מהני אף בדשלב"ל, ועיין בשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ג ח"ב סי' קס"ג) שהאר"י בדברי הריב"ש עי"ש.

מבואר דמש"ה חלה מכירת הבכורה אע"ג שהיתה דבר שאין בה ממש ודבר שלב"ל משום שהיה בה שבועה, ואמנם יל"ע בזה לפימ"ש"כ בישמח משה (פר' תולדות עה"פ מכרה כיום אופן ה' בנדמ"ח עמוד ר"פ) בהא דנחלקו קמאי אי האבות יצאו מכלל ב"נ, דאלו ואלו דא"ח הן, דמאז א"א דכתיב ביה הנפש אשר עשו בחרן ניתן הבחירה בידם וביד זרעם וביד כל הנלוים אליהם, אם לקבל ע"ע עומ"ש להיות כדין ישראל, או להחזיק עצמו כב"נ עי"ש, ונמצא דעשיו שבאותו יום פקר ויצא לתרבות רעה כדאי' בב"ב (דף ט"ז ע"ב), ממילא לקח לנפשו להיות בתורת ב"נ, ואע"ג דאמרו בגמ' (קידושין דף י"ח ע"א) לגבי עשיו ודלמא ישראל מומר שאני (עיין רמב"ן ויקרא כד, י), י"ל דתליא בפלוגתא דאמוראי שם, דהרי רב חייא בר אבין בשם רבי יוחנן הוכיח דעכו"ם יורש את אביו מדכתיב כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר, והיינו דס"ל דעשיו היה דינו כנכרי, ודו"ק.

מעתה כיון דעשיו הו"ל דין ב"נ, א"כ דב"ז דחל מכירת הבכורה משום שהיה בה שבועה, ניחא רק א"נ דב"נ מצווה על כל יחל וא"כ אהני השבועה של עשיו דבכך סמכא דעתיה וגמר ומקני בכל גווני, משא"כ אם ב"נ אין מצוה על כל יחל אין בשבועתו כלום ולא קנה יעקב הבכורה.

וכבר הארכנו בהאי ענינא אי נכרי מצווה בכל יחל, דתלוי ברבוותא דהתוס' במסכת ע"ז (דף ה' ע"ב, ד"ה מנין) בהא דא"ר אלעזר מנין למחוסר אבר שאסור לב"נ דכתיב ומכל החי וכו', הקשו וז"ל ותימה מ"ט לא חשיב ליה בהדי ז' מצות שנצטוו ויתחייבו עליו מיתה, ואין לומר משום דאזהרתיה

בתוה"ק וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא, ובמדרש (הובא בספר מתת קה ובמגלה עמוקות ובבאר שבע, יעויין בכלי יקר בפרשתן) את כל אשר עשה ישראל דא ישראל סבא, לאמורי זה עשיו שעשה מעשה אמורי, (ובפרדס דוד הגי' לאמורי זה עשיו שלקח ממנו הבכורה) וצ"ב, (ועי' לכ"ק מרן אאדמו"ר זצוקללה"ה במנחת יהודה וירושלים בדרוש לפרשת מ"ש בזה).

ובהמשך הפרשה (כג, כא-כב) לא הביט און בעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו, א"ל מוציאם ממצרים כתועפות ראם לו, וצ"ב המשך וסדר מקראי קודש הללו.

ויתכן לבאר בדרך דרוש, ובהקדם דברי האור החיים הק' הידועים בפר' תולדות במאה"כ (כה, לג) ויאמר יעקב השבעה לי יום וישבע לו וימכור את בכורתו ליעקב, וז"ל, טעם שהוצרך לשבועה להיות כי יש בבכורה פרטים שהם דברים שאין בהם ממש כמו הכבוד והמעלה שעליהם הקפיד יעקב לעבודת בית אלקינו שהיא בבכורות, וכפי תורתנו הקדושה אין אדם מקנה לא במכר ולא במתנה דבר שאין בו ממש כידוע, לזה נתחכם לזכות בדבר על ידי שבועה וכן היא הסכמת פוסקי התורה, כי השבועה חלה בין על דבר שיש בו ממש ובין על דבר שאין בו ממש (שו"ע יו"ד הל' שבועות סי' רל"ט ס"ג), והוא אומרו השבעה לי, והנה שבועה זו לא תספיק לקנין דבר שלא בא לעולם, כי טעם דאין אדם מקנה דשלב"ל היא לצד דלא סמכא דעתיה דלוקח וכו' וכן מוכח בב"מ (דף ס"ו ע"ב), אבל אם היה דעתו סומכת היה נקנה, ושבועה לא תועיל בזה וכו',

שוב בא לידי ספר הריב"ש (סי' שכ"ח) וז"ל כתבת שראית ר"י בן הרא"ש שכתב בשם אביו דמקנה דשלב"ל אם נשבע קנה וכו', וראיתו ממכירת בכורה שמכר עשו ליעקב וכתוב השבעה לי ע"כ, תשובה לא הרא"ש ולא ר"י בנו חתימי עלה, ואין לתלות בגברי רברבי סברא כזו שאין לה על מה שתסמוך, גם הראיה שהביאו אין לה עיקר לפי שהיה קודם הדיבור, ומאן לימא לן שלא היה

כלל, לכך לא פשטינן מידי מהא דכהנים מקריבים קרבנות עכו"ם, עכתו"ד.

נמצא לפי"ז דאי ב"נ אינו מוזהר בכל יחל שפיר י"ל דכהני שלוחי דידן נינהו, ולא קשה קו' הפנים מאירות מהא דעכו"ם נודרין נונ"ד כישראל, כיון דקרבן עכו"ם אין צריך שליחות דאינו מחויב לקיים נדרו, אבל אם ב"נ מוזהרים על כל יחל הדרא קו' הפנים מאירות לדוכתא.

ואמנם בשו"ת מהרש"ם (ח"ט סי' קס"ג) תירץ קו' הפנים מאירות באו"א בדרך פלפול, דהנה בגמ' ב"מ (דף ע"א ע"ב) ת"ר מלוה ישראל מעותיו של נכרי מדעת הנכרי אבל לא מדעת ישראל (דאם לזה ישראל מנכרי בריבית מותר להעביר ההלוואה לישראל אחר). כיצד ישראל שלוה מעות מן הנכרי בריבית וביקש להחזירם לו ומצאו ישראל אחר ואמר לו (אל תחזירם לגוי, אלא) תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה מעלה לו אסור (דהרי הוא מלוה לישראל בריבית), ואם העמידו אצל נכרי מותר (וע"פ ציווי הנכרי נותן הכסף לחבירו מותר דשלוחו הוא), וכן נכרי שלוה מעות מישראל בריבית וביקש להחזירם לו מצאו ישראל אחר ואמר לו תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאתה מעלה לו מותר (דהישראל השני לזה מן הגוי דמותר), ואם העמידו אצל ישראל אסור (כי אז הנכרי שלוחו של ישראל נמצא דלוה מן ישראל בריבית), ופריך בגמ' בשלמא סיפא לחומרא (דקתני אם העמידו אצל ישראל אסור כי הנכרי נחשב שלוחו של ישראל דאע"ג דאין שליחות לגוי מ"מ החמירו רבנן לאסור), אלא רישא (דקתני אם העמידו אצל נכרי מותר דנעשה הישראל שליחו של הנכרי) כיון דאין שליחות לנכרי איהי ניהו דקא שקיל מינה רביתא, ומתירין רב אשי כי אמרינן אין שליחות לנכרי הני מילי אינהו לדידן אבל אנן לדידהו הוינא להו שליח (לכן ברישא דישאל הוא שליח הגוי מהני, ובסיפא אע"פ דאין שליחות לנכרי החמירו חכמים), וקאמר בגמ' והא דרב אשי ברותא הוא, מאי שנא אינהו לדידן דלא, דכתיב אתם גם אתם לרבות שלוחכם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית, אנן לדידהו נמי מה אתם בני ברית קאמר, אלא הא דרב אשי ברותא היא, עי"ש, ויל"ב מהו סברת רב אשי לחלק בשליחותו, ורק בישראל שחייב להביא קרבנו מיבעי' ליה, ולא בעכו"ם שאינו חייב לקיים נדרו ולא עושה הכהן בשליחותו בזה לא מיבעי' ליה

לא כתיבא בהדיא, הא מכלל הן אתה שומע לאו כדדרשינן מכל עין הגן אכל תאכל ולא גזל, ודבך באשתו ולא באשת חברו, אלא י"ל דהאי קום עשה הוא, דמאיש איש מרבינן שהעובדי כוכבים נודרים נדרים ונדבות כישראל, ואם נדר מחוסר אבר אמרינן ליה קום והבא קרבן שלם, וקום ועשה לא קחשיב, והגרע"א בגליון הש"ס הקשה דיל"ע למה אומרים לו הבא קרבן שלם, וכי מחוייב הוא בכך להביא קרבן שלם אף בנדר ואמר הרי עלי אפ"ה הרי אין ב"נ מצווה על לאו דלא יחל ועל מוצא שפתיך, רק דברוצה להביא מחוסר אבר אמרינן לו אל תביא, אבל להביא אחרת מגלן, הרי דנקט הגרע"א בפשיטות דאין ב"נ מצווה בכל יחל, וכמו"כ גם במל"מ (הל' מלכים פי' ה"ז ד"ה ודע) הוכיח מדברי התוס' דידן דבב"נ איכא כל יחל ותמה על דבריהם דמגלן, והאריך טובא בהאי ענינא, ושוב הביא שמצא דאיפלוגי בזה בירושלמי (פרק בתרא הנזיר ה"א) עי"ש.

נודע קו' הפנים מאירות (שו"ת ח"ב סי' קט"ז) בהא דאיבעי' ליה לגמ' בנדרים (דף ל"ה ע"ב) אי כהני שלוחי דידן או שלוחא דרחמנא, דהיאך ס"ד שיהיו שלוחי דידן הרי אמרינן בחולין (דף י"ג ע"ב) איש איש לרבות העכו"ם שנודרים נדרים ונדבות כישראל, והרי כללא הוא דאין שליחות לעכו"ם והיכי מצי כהני למיהוי שלוחי דעכו"ם, וא"כ נפשוט מינה דכהני שלוחי דרחמנא נינהו עי"ש.

והצל"ח בחולין (דף כ"ב ע"ב) תירץ בזה דכל האיבעי' אי כהני שלוחי דידן נוגע רק לענין קרבנות דישראל, שמחוייב להביא קרבנות חובה וגם בנדר חייב לקיים נדרו, וכשמסר קרבנותיו לכהן יצא יד"ח מדין שלוחו של אדם כמותו, לכך מיבעי ליה להש"ס אי כהני שלוחי דרחמנא ובעל הקרבן יצא יד"ח תיכף כשמסר הקרבן ליד הכהן דיד כהן כיד גבוה, או דילמא כהני שלוחי דידן הוי ורק בשעה שהכהן מקריב אז יצא יד"ח מטעם שלוחו של אדם כמותו, וספק זו שייך רק בישראל משא"כ בעכו"ם דליכא ביה חיובא כלל לקיים נדרו דהרי אין עליו ציווי דכל יחל וממילא דאין צריך שיעשה הכהן בשליחותו, ורק בישראל שחייב להביא קרבנו מיבעי' ליה, ולא בעכו"ם שאינו חייב לקיים נדרו ולא עושה הכהן בשליחותו בזה לא מיבעי' ליה

וי"ל עפמ"ש בתשו' תפארת יוסף (או"ח סי' כ"ה) לבאר הענין דשלוחו של אדם כמותו, דהוא משום דבשעה שציוה המשלח להשליח לעשותו מיד הוי התחלת המעשה דבעשייתו לשליח נולד תיכף החזקה דשליח עושה שליחותו, עיי"ש שדן מזה לענין מילי מימסרו לשליח בשליח ראשון, ואף שלכאו' חזקה זו דשליח עושה שליח הוא רק מדרבנן ולא מועיל לדאורייתא (עי' עירובין דף ל"ב ע"א), וא"כ איך נימא דמהי"ט הוא דמועיל מה"ת שליחות להיות כמותו לכל מילי, אך י"ל לפימ"ש המחנ"א (הל' שלוחין סי' כ"א) דהיכי דהשליח הבטיח לקיים השליחות לכו"ע אמרינן חזקה שליח עושה שליחותו גם במידי דאורייתא, וא"כ בכה"ג מהני השליחות מסברא ונעשה השליח כמותו, ולפי"ז א"ש הא דאין שליחות לעכו"ם, דכיון דכל ענין השליחות מועיל מצד שהבטיח השליח למשלח, ומוחזק שיעשה השליחות לכן נעשה כמותו, א"כ הנ"מ בישראל אשר נוהרים לשמור מוצא שפתותיהם לעשות את כל אשר דיברו, משא"כ בעכו"ם דאמרינן בגמ' (ב"ב דף מ"ה ע"א) דכתיב בהם אשר פיהם דיבר שוא, וכן קי"ל (פסחים דף צ"א ע"א) דעכו"ם שהבטיח להוציא מבית האסורים אין שוחטין עליו בפנ"ע, משא"כ בישראל כיון דאבטחינהו מפיק ליה דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב עיי"ש, על כן לא מועיל שליחות בעכו"ם כיון דהבטחתו אינו כלום וליתא לחזקה דשליח עושה שליחותו לכן לא חל השליחות.

והנה בבכורות (דף י"ג ע"ב) שקו"ט בגמ' ליישב ברייתא דמייתי התם, ומשני רבינא מדסיפא משיכה קונה וכו' קסבר דברים יש בהם משום מחוסרי אמנה, והנ"מ ישראל מישראל דקיימו בדיבוריהו אבל ישראל מעכו"ם דאינהו לא קיימי בדיבוריהו לא, עיי"ש, מבואר דס"ל לרבינא כיון דעכו"ם לישראל לא מקיים דיבורו גם ישראל לעכו"ם אינו חייב לקיים דיבורו, ורב אשי דמשני התם בענין אחר י"ל דלא ניח"ל בסברא זו, דס"ל דכן ישראל צריך לקיים מוצא שפתיו גם היכי דנתחייב לעכו"ם ולא שרי ליה לסגויי ברמויתיה.

ולפי"ז ניחא סברת רב אשי לחלק בשליחות לעכו"ם בין אנן לדידהו לאינהו לדידן, דהנה נודע

מ"ש הפנ"י בקידושין (דף ג' ע"ב) דבדאיכא סברא לחלק יש היקש למחצה, וא"כ י"ל דס"ל לרב אשי דאע"ג דהוקש אתם גם אתם דבעינן מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית דהמשלח והשליח יהיו בני ישראל, מ"מ י"ל דכיון דהטעם דמיעט הכתוב עכו"ם שאינו בר שליחות הוא משום דפיהם דיבר שוא וימינם ימין שקר ואין בהבטחתם לעשות השליחות כלום ועל כן לא חל השליחות דליתא לגבייהו חזקה דשליח עושה שליחותו, א"כ כל זה שייך רק לגבי אינהו לדידן אשר ידברו כזב בפיהם ומחוסרים אמנה, משא"כ אנן לדידהו, כיון דהישראל עומד בדיבורו גם אצל העכו"ם שפיר מהני שליחות, מסתבר דלא מיעטו הכתוב בהקישא דאתם גם אתם, והיינו דרב אשי לשיטתו דבן ישראל צריך לקיים מוצא שפתיו גם היכי דנתחייב לעכו"ם ולא שרי ליה לסגויי ברמויתיה, ולכן שליח הישראל יעמוד בהבטחתו גם למשלח עכו"ם, לכך שפיר הו"ל שליח לעכו"ם, אלא דאנן קיי"ל כרבינא בבכורות שם דגם ישראל שהבטיח לעכו"ם אין מחוייב לעמוד בדיבורו, א"כ הדין נותן שלא יועיל שליחות גם אנן לדידהו, לכן ס"ל לסתמא דגמ' דבכל ענין אין שליחות לעכו"ם (ועל כן רבינא לשי' מתרץ בב"מ שם בע"א ודלא כרב אשי יעו"ש, ופלא על המהרש"ם שלא ציינו).

ומעתה מיושב שפיר קו' הפנ"מ דהיאך ס"ד דכהני שלוחי דידן נינהו והלא העכו"ם מביאין נדונ"ד ואין שליחות לעכו"ם, דכיון דגם ב"ג מוזהר בכל יחל לכמה דיעות, על כן כיון שהם מוזהרים לקיים את דבריהם א"כ הכהנים מחוייבים להקריב את קרבנותיהם, ומעתה שייך בזה חזקה דשליח עושה שליחותו והיינו דהכהנים בוודאי ימלאו את בקשת העכו"ם להקריב קרבנותיהם, ובכגון דא שפיר מהני שליחות אנן לדידהו, דאמנם בעלמא דאיש ישראל אין צריך לעמוד בדיבורו נגד עכו"ם וא"כ ליכא חזקה דשליח עושה שליח לא מועיל שליחות לעכו"ם אף אנן לדידהו, משא"כ לענין עבודה שהכהנים מחוייבים לקיים את השליחות בכה"ג שפיר הו"ל שלוחי דידהו.

ובתו"ד ביאר שם המהרש"ם דהא מילתא דנימא דטעמא דמילתא שאין שליחות לעכו"ם כיון דליכא חזקה שליח עושה שליח, כ"ז נכון רק למ"ד

ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה, ע"כ, אלא דבלק לא ידע ולא הבין מעלת וכח התשובה לכך סבר לעורר עליהם מחמת אותו מעשה.

נודע מה שהקשו קמאי האיך מועיל תשובה הרי מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ובס' בינת אהרן (על הגש"פ) תירץ דכיון דהטעם דמלך אין כבודו מחול הוא משום שאם ימחול לא תהא אימתו מוטלת על הבריות, וכ"ז רק במלך בו"ד אבל בממ"ה אדרבה דייקא ע"י שהשי"ת קל טוב וסלח בכך אימתו מוטלת ביותר, ע"ד שפירשו מאה"כ (תהלים ק"ל) כי עמך הסליחה למען תורא, דע"ז שהקב"ה מוחל עונות עמו בכך מטיל מוראו על הבריות (עיין אבן עזרא שם, ועקרים מאמר ד' פכ"ו).

ואמנם כ"ז רק אי נימא דהטעם דמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול הוא משום שתהא יראתו על פני העם, והחיד"א בראש דוד (פר' אחרי) כתב דהא דמלך אין כבודו מחול מטעם כדי שתהא אימתו עליך הוא טעמא דקרא וכמ"ד דדרשינן טעמד"ק, ע"ש.

ובכן יבואר מאמר המדרש, כי עד עתה אע"ג דשמע בלק מכל הני ניסים שנעשו לבני ישראל במדבר לא היה מתיירא כ"כ דסבר שיהא בידו לעורר עליהם קטרוג מחמת אותו מעשה במדבר, וכשתתעורר עליהם מדה"ד יוכל להרע להם ח"ו.

אך כאשר התבונן וראה את אשר עשה ישראל לאמורי, ישראל דא ישראל סבא, שיעקב הוציא את הבכורה מיד עשיו, וכאשר מצינו שהסכים הקב"ה במכירה זו, וכמו שנא' (שמות ב, כב) בני בכורי ישראל, ופרש"י כאן חתם הקב"ה על מכירת הבכורה שלקח יעקב מעשיו, והיינו דשפיר חל המכירה דע"י שבועה שפיר מהני קנין גם בדבר שלב"ל, ומוכח דב"נ מזהירים בכל יחל, ומעתה לפי"ז אין לתרץ כמ"ש הצ"ח דמשו"ה עכו"ם נונג"ד משום דאין הכהן צריך לעשות בשליחותם כיון שאין מחויבים להביא נדריהם, דהרי שפיר מצווין על כל יחל, ובהכרח צ"ל כמ"ש המהרש"ם דבכה"ג דלא שייך למיחש שלא יעמדו בדיבורם שפיר יש שליחות לעכו"ם, והיינו משום דדרשינן טעמד"ק דהא דאין שליחות לעכו"ם הוי משום דאין עומדים בדיבורם.

ומעתה דדרשינן טעמד"ק א"כ נקטינן דמש"ה

דרשינן טעמא דקרא, דלדידיה יש לחלק ולומר דהיינו טעמא דקרא דאמר אתם גם אתם, אבל למ"ד לא דרשינן טעמא דקרא לא שייך לחלק בזה, עכתו"ד יעו"ש שהאר"ך עוד עפ"י יסוד זה ליישב כמה ענינים, (וע"פ דרכו א"ש דרב אשי לשיטתיה דס"ל בחולין דף צ"ח ע"א כרבי יוחנן דחצי שיעור אסור מה"ת ע"ש בפרש"י, וזה כמ"ד דדרשינן טעמד"ק, כמ"ש"כ הריטב"א ביומא דף ע"ד ע"א, ודו"ק).

היוצלמ"ז דלמ"ד לא דרשינן טעמד"ק, לדידיה אין לחלק ולומר דבאופן שמובטח שיקוים השליחות מהני שליחות לעכו"ם, אלא דכיון דמיעט הכתוב מאתם גם אתם דלית בהו שליחות ממילא דבכל גווי לא שייך לגבייהו שליחות, וגם בעבודת הקרבנות לא שייך שיועיל שליחות לעכו"ם, וא"כ א"א לתרץ הקו' הא דמספק"ל דילמא כהני שלוחי דידן הרי אין שליחות לעכו"ם, משום דבעבודת הקרבנות יש להן שליחות, ועכצ"ל כתי' הצ"ח דגבי ב"נ שאין מצווין בכל יחל לא מספק"ל אי כהני שלוחי דידן, ומוכרח מזה דאין ב"נ מצווה בכל יחל.

אבל למ"ד דרשינן טעמד"ק י"ל דלכך ממעטינן עכו"ם משליחות כיון דאין עומדים בדיבורם, וממילא דבכה"ג דלא שייך למיחש להכי שלא יעמדו בדיבורם שפיר יש שליחות לעכו"ם, ולפי"ז שפיר י"ל בישוב הקו' הא דמספק"ל אי כהני שלוחי דידן, כיון דבכה"ג שפיר מהני שליחות לעכו"ם, והיינו כיון שב"נ מצווה על כל יחל, ושוב א"צ לתרץ כתי' הצ"ח דב"נ אין מצווין בכל יחל, וי"ל דב"נ שפיר מצוה בכל יחל.

והנה כתבו המפוי' שבלק ביקש לקלל את ישראל על ידי שיעורר עליהם קטרוג מחמת חטא עגל ובכך יהא מקום שתחול הקללה, כמ"ש בתרגום עה"פ (כד, א) וישת על המדבר פניו, ושוי לקבל עגלא דעבדו ישראל במדברא אפוהי, ואולם אי משום הא לא היה מקום לעורר נגדם שהרי אחז"ל (ע"ז דף ד' ע"ב) לא היו ישראל ראויין לאותו מעשה אלא להורות תשובה, ופרש"י כלומר גבורים ושליטים ביצרים היו ולא הי' ראוי להתגבר יצרים עליהן, אלא גזירת מלך היתה לשלוט בהם כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני אומרים לו צא ולמד

גזירת הגלות שנגזר עליהם, ותי' עפימ"ד במכילתא (פר' בא, פ"ד) רבי אומר כתוב אחד אומר ועבדום וענו אותם ד' מאות שנה, וכתוב אחד אומר ודור רביעי ישובו הנה, כיצד יתקיימו שני כתובין אלו, אמר הקב"ה אם עושין תשובה אני גואלם לדורות ואם לאו אני גואלם לשנים, וכיאר בס' ברכת שמואל (ס"פ בשלח) דמיד היה הגזירה באופן זה דאם יחזרו בתשובה ייחשבו השנים מלידת יצחק ואם לא ישובו ייחשב מזמן התחלת השעבוד, עי"ש.

וכיוצ"ב כתב בספה"ק ערבי נחל (דרוש ב' לפסח אות ד') לכאר במה שהוציא הקב"ה את בני לפני הזמן, עפמ"ד בגמ' (סנהדרין דף צ"ח ע"א) א"ר אלכסנדר ריב"ל רמי כתיב בעתה (הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה - ישעיה ס, כ"ב) וכתיב אחישנה, זכו אחישנה לא זכו בעתה, רצ"ל שאם יזכו מעשיהם ויעשו תשובה תחוש עת הגאולה ותבוא קודם העת, משא"כ אם ח"ו לא יזכו שאז הגאולה מתאחרת עד עת הקבוע, ועד"ז היה בגלות מצרים דמיד בשעת הגזירה היה שני זמנים לגאולה, זמן של בעתה ד' מאות שנים וזמן של אחישנה אם יעשו תשובה, וכיון ששבו בני כדאיתא במדרש (שמו"ר פ"א, סל"ו), עה"פ וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים וכו' רבנן אמרי וירא אלקים שעשו תשובה הבינונים וגם הרשעים הרהרו לעשות תשובה דכתיב (שיה"ש ב') התאנה חגטה פניה וכו', וכ"ה בתרגום יוב"ע (שמות ב, כ"ה) וחמא ה' צער שעבודהון דבני ישראל וגלי קדמוי ית תיובתא דעבדו בטומרא דלא ידעו אנש בחבריה, בגין כך זכו שנתקיים בהם אחישנה להגאל קודם הזמן הקבוע, ועי"ש מה שמפרש עד"ז אמז"ל ביקש יעקב לגלות הקץ וכו'.

וזהו שאמר בלעם הנה ברך לקחתי, רצ"ל, הבאת אותי כדי לערער על ברכת יצחק שלא יחולו עליהם הברכות, אבל וברך ולא אשיבנה שכבר קבע יצחק ואמר גם ברוך יהיה, וא"ל לי להשיב ולבטל הברכות שקבלו, כי בדין לקח יעקב הברכות ואין בו שום פגם וערעור.

וז"ש לא הביט און ביעקב, שלא עשה מרמה בלקיחת הברכות כי בדין היו שלו יען כי הוא הבכור, דשפיר אהני קנין הבכורה אע"ג דהיה דבר שלא בא לעולם, דכדין חל המכירה משום

במלך אין כבודו מחול כדי שתהא אימתו עליך, וא"כ לגבי הקב"ה שפיר מהני תשובה, או אז ויגר מואב מפני 'העם', שגם כאשר נאמר עליהם אחר אותו מעשה שחת 'עמך', מ"מ עדיין כי רב הוא, שהרי באמת כל אותו מעשה לא נתגלגל עליהם אלא כדי להורות תשובה, ובכן לא יחול עליהם שום קטרוג כלל, ודו"ק.

*

והנה צריך להבין על מה טרח בלק להביא את בלעם אליו לקלל את ישראל, דלכאו' הרי נודע (עי' ילקוט ראובני) שבלק היה מכשף גדול יותר מבלעם, וא"כ הו"ל להשתמש בכוחות הכישוף להזיק את ישראל, ולמה לו כל הטרחה הזו להביא את בלעם.

וי"ל דבהאי פחדא הוי יתיב דידע מה שבירך יצחק את יעקב ואמר לו אורריך ארור ומברכך ברוך, ובכן נתיירא שהקללה תחזור אליו בכפלים, על כן התחכם לקחת את בלעם דאי' מהרה"ק מהר"ש מאוסטרופלי זי"ע שקליפות בלעם ועמלק אחת הם, (וב' אותיות ראשונות של בלעם וב' אותיות ראשונות של עמלק מצטרף לתיבת בלעם, וכן ב' אותיות אחרונות של בלעם וב' אותיות אחרונות של עמלק הם תיבת עמלק), ואי' במפ"ו (עי' תיוב"ע שמות י"ז, ח) שהשנאה שנטר עמלק לישראל היתה בשביל כעסו וקנאתו של עשיו על הברכות שלקח יעקב בערמה וסבר כי באמת הברכות שלו המה, על כן לקח בלק את בלעם עמו שיחד המה בחי' עמלק, כדי שעי"ז יעוררו על בני ישראל זכו בברכת יצחק כי במרמה הגיעו לידם, וממילא דלא חל עליהם הברכה של אורריך ארור ושוב לא יפחד מלקללם.

ואמנם הרי בדין הגיעו הברכות ליעקב ע"י שקנה את הבכורה, כפרש"י בפר' תולדות (כ"ז, ל"ו) ממדרש תנחומא למה חרד יצחק אמר שמא עון יש בי שברכתי קטן לפני גדול ושניתי סדר היחס, התחיל עשו מצעק ויעקבני זה פעמים, א"ל אביו מה עשה לך, א"ל את בכורתי לקח, אמר בכך הייתי מיצר וחרד שמא עברתי על שורת הדין עכשיו לבכור ברכתי גם ברוך יהיה, אלא שעשיו עירער וטען כי לא אהני כלל מכירת הבכורה דהו"ל דבר שלא בא לעולם דלא שייך בה קנין ומכירה כלל.

נקדים עוד דהנה הקשו קמאי היאך הוציא הקב"ה את בני ממצרים במרם שהשלימו את

תשובה לרבים, ותרועת מלך בו כדי להודיע כי חביבין הן לו שפותח יד לקבל שבים. וראיה לכך דמועיל תשובה שהרי א-ל מוציאם ממצרים קודם שנשלם זמן הגלות והוא בכח התשובה שעשו, ולכן גם לאחר שחטאו עדיין כתועפות ראם לו, ובמד"ר (פ"כ ס"ב) כתועפות ראם לו, כך הוא מדתו חטאו קמעא הורידן כעוף שנא' (הושע ט) אפרים כעוף יתעופף כבודם, זכו מעלן ומרוממן כעב שנא' (ישעיה ס) מי אלה כעב תעופינה. ויל"פ דע"י התשובה החטאים עצמם מתעלים להיות זכיות בשמי מרום, ועיין באוהה"ק זו"ל, כי ה' מוסיף ומחזק אותם לרוממם, ואין קץ לרוממות אשר חשב ה' עליהם, עד גדר שלא ישאר שום תערובת הרע בקדושה עי"ש, והיינו ע"י שמקבלם בתשובה לכפר להם על הכל, ודו"ק.

תוכן התורה שנשא כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק בביתו נאווה קודש העעל"ט

תבוא עליו רעה, יעו"ש מה שביאר בזה לדרכו. אמנם דבר זה היא מדריגה גדולה מאוד שיהא כל הנאת הגשמיות רק בלתי לה' לבדו, ונודע מה שפי' רבינו הקדוש מזידימשוב זו"ע (סור מרע ועשה טוב, כתב יושר דברי אמת עמ' קמז ד"ה וגם, בשם המגיד מקאזניץ, אבות פרק ד, משנה ד; והובא בשפע חיים מכתבי תורה הנדמ"ה, מכתב רסג) מאמר חז"ל (יומא דף כ"ז ע"ב) איזהו עבודה תמה כל שאין אחריה עבודה, דהעבודה התמה ומושלמת הוא כשאין אחריה עבודה, כלומר, שאין עסק הגשמי בגדר עבודה מחמת שלוקח ממנה כח ודעת לעסוק אח"כ בתורה ומצוות, אלא דתיכף ומיד בשעת מעשה בשעה שאוכל מיחד יחודים ודבוק במושכלות, זהו עבודה שאין אחריה עבודה, כי כבר בשעת מעשה ה"ה עוסק בעבודה ולא אחריה, ע"כ.

וכן היתה עבודת הצדיקים קדושי עליון, וכפי ששמעתי מכ"ק אאמו"ר זצלה"ה על רביה"ק הישמח משה זו"ע, שהיה דרכו לסעוד בשעה מאוחרת אחר חצות הלילה. ובדרך כלל הייתה הרבנית מביאה לו את ארוחתו. פעם אחת אירע שביקשה מנער אחד מבאי הבית שיגיש לרביה"ק את ארוחתו. ונפלה תרדמה על הנער, וכשסיים זקה"ק סדר לימודו לא רצה להעיר את הנער משנתו,

דבשבועה שפיר מהני קנין גם בדבר שלא בא לעולם, והיינו דגם ב"נ מוזהרים בכל יחל, ולפי"ז אין לתרץ דהא דעכו"ם נודרים נדרים ונדבות משום דאין צריך שליחותם, ועכצ"ל דלגבי קרבנם מהני שליחות משום דהא דאין שליחות לעכו"ם הוי משום דאין עומדים כדיבורם משא"כ גבי קרבנותיהם מהני, והיינו כיון דדרשינן טעמד"ק, ולפי"ז לא שייך טעמא דמלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול אצל הקב"ה, וא"כ לגבי הקב"ה שפיר מהני תשובה, ועל כן ולא ראה עמל בישראל, כי ע"י התשובה מכפר על כל פשעיהם ונסלח לכל עדת בניי, וממילא א"א לי גם לקטרג עליהם במעשה העגל, כי לא חטאו אלא להורות תשובה, ועז"א ה' אלוקיו עמו שהשי"ת היה עמו לגרום את מעשה העגל, שהרי גזירת מלך היה כדי להורות

בתוה"ק בפרשתן (במדבר כב, ב) וירא בלק בן ציפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי, ובמדרש (הובא בספר מתת י-ה, ובמגלה עמוקות, ובבאר שבע להרה"ק מטאלטשווא ויעו"י בכלי יקר) את כל אשר עשה ישראל דא ישראל סבא, לאמורי זה עשיו'.

עוד במדרש (הובא בזכרון מנחם) אמר בלעם לבלק איך אקללם הלא הם לובשים בגדי שבת, והוא פלאי. נקדים מש"כ הגה"ק מקאזניגלוב בארץ צבי (בפרשתן) לתרץ קו' האור החיים הק' (במדבר כג, ח) דלכאו' מה ענין הקללה, ממה נפשך אם נגזר עליו הטוב, החריצות לבטלו שקר, ואם נגזר להיפך גם בלי הקללה תבוא. די"ל דעל ידי אשר נתקללה האדמה בחטא אדה"ר, והאדם מוכרח ליהנות מגידולי האדמה להיותו ניוון מהם, על כן בכוח הקללה לעורר הקללה אשר חל על האדמה ועי"ז בכוח שתזיק. ואולם ממה שנאמר (בראשית ג, יז) ארורה האדמה בעבורך, י"ל דהקללה יש לה שייכות רק למי שנהנה מן האדמה בהנאה ארצית וגשמית, אבל מי שכוונתו בכל עניני עוה"ז הוא רק לשם שמים ע"ד שכתוב (משלי ג, ו) בכל דרכיך דעהו, אשר עי"ז מהפך מרירא למיתקא, כי מכנים כל הנאות הרשות לגבול הקדושה בכך מוציאן מכלל קללת האדמה, ושוב לא יועיל כל זעם ועברה בקללה ולא

האדמה בעבורך'.

אלא דכבר כתבו בספה"ק דגם מי שלא זכה למדריגה גדולה זו, מ"מ כאשר מכוון באכילתו כדי להיות מוכן אח"כ לעבודה רוחנית, ואוכל וכו' כדי שיוכל ללמוד ולהתפלל ברעותא דליבא כראוי ולקיים את מצוותיו ית"ש, ויהיה לו מח צלול בעת עסקו בתורה, וכן המתעסק לפרנסתו כדי שיוכל לקיים מצות צדקה בשלימות, ולגדל בניו ולחנכם לתורה וכו', גם בכך יכול האדם להעלות את דברים גשמיים לדרגה גבוהה. כי גם עבודה שאינה עבודה תמה בשלימות ייחשב לקצת עבודה, ולכן גם כאשר יאכל בכדי שיהיה לו כח לעסוק בתורה וכן נותן תנומה לעפעפיו בגין שיוכל לקום באשמורת הבוקר לעסוק בתורה, אף זה נקרא עבודה המתקבלת לפני ה' לרחמים ולרצון, (וראה עבודת ישראל, פר' שלה; ייטב לב, פר' ויקרא, ד"ה ובמדרש רבה פתח; פר' שלה, עה"פ כבואכם אל הארץ, ד"ה עוד ביאור).

והנה הגה"ק הישמח משה זי"ע בפרשתן (עה"פ מן ארם יחני וכו', אופן הב') כתב בתו"ד בענין מחלוקת יעקב ועשיו על הברכות והבכורה, ותו"ד עפמ"ש רש"י עה"פ (בראשית כה, כב) ויתרוצצו הבנים בקרבה, שהיו יעקב ועשיו מריבין בנחלת שני עולמות (והוא כתנא דבי אליהו זוטא, פרק יט), דעשיו שבעודו ברחם הרשיע דרכו ולא חפץ בחלק עוה"ב הרוחני קיבל לחלקו את העוה"ז, ויעקב שהיה צדיק מעיקרא לו ניתן התורה שהיא חיי עולם (ברכות דף מ"ח ע"ב), וכאומרנו וחיי עולם נטע בתוכינו, אך כבר הקשו הקדמונים דכיון שחלק עוה"ז הגיע לחלקו של עשיו כיצד רשאיין בני ישראל ליהנות מחיי עוה"ז.

וי"ל עפמ"ד בגמ' (ב"ב דף ס"ד ע"ב) דרבי עקיבא דקיי"ל כוותיה ס"ל דמוכר בעין יפה מוכר, לכך אם מכר בית ושייר חצר אין הלוקח צריך ליקח לו דרך דכיון דבעין יפה מוכר מכר גם הדרך מאחר ואי אפשר לבוא אל הבית רק ע"י הדרך, וכל שכן בנותן דבעין יפה נותן ולכו"ע כשנתן הבית נתן לו גם הדרך לבוא אל הבית ואין המקבל צריך ליקח לו דרך.

והנה כענין זה היה גם בחלוקת עוה"ב ועוה"ז ליעקב ועשיו, כי עוה"ב הוא בחי' בית ה' ודומה לטרקלין, ועוה"ז הוא בחי' חצר ודומה לפרוודור, ומעתה הואיל וכדי שיוכל האדם לזכות לחיי עוה"ב ההכרח לו לקבל גם נחלת עוה"ז לחלקו, כי בהעדר הנאת עוה"ז קשה לעשות רצון יוצרו בשלימות,

והלך בעצמו אל המטבח וראה שם קערה שבה היו מונחים מי הלוי"ג, שהוא אפר השרוי במים רותחים הנוכר בפוסקים (יו"ד סי' צד, סעיף ג) שהיו מכינים מלפנים כדי להדיח בהם את הכלים, ובתוכו היה מין בנגד שבו היו מדיחים את הכלים, ונתחלפה לו קערה זו בקערת האוכל ולקחה ואכלה.

למחר כשקמה הרבנית הבינה משיירי הקערה שעל שולחנו שזקה"ק אכל, אכן כשנכנסה למטבח ראתה את האוכל מונח כמו שהוא, ותמהה מאד עד שנתברר לה שזקה"ק אכל את מי הלוי"ג. ומיהרה אל זקה"ק ואמרה לו: הרי אכלת אמש את מי הלוי"ג, נענה זקה"ק ואמר: אכן הבחנתי שהבשר היה קשה מאד ללעיסה... כיו"ב שמעתי גם מהרה"ק מנאסויד וצ"ל בשם אחד שהיה נוכח בשעת מעשה שהביאו לפני הישמח משה מאכל מסוים ואכלו, ולאחר מכן התברר שהמאכל היה מקולקל לגמרי וריחו רע, והישמח משה לא הרגיש בדבר.

אכן ראיתי בני עליה והמה מועטים כי לא בקל אפשר להגיע למדרגה זו באמת ובלב שלם, שלא להרגיש כלל טעם באוכל, כי המדריגה הנעלה הוא עבודת הצדיקים שכל עבודת האכילה והשתיה אצלם היתה כל כולו קודש לה, שלא היו נהנים ממנה כלל וכלל, וכאילו האוכל נשרף וכלה בלי שהיה להם איזה הרגשה גשמית, וכל אכילתם היה רק עניין רוחני להעלאת הניצוצות, וכן בשנתם היו מתעלין בעולמות העליונים, ולא היה בזה עניין גשמי כלל, והם בוודאי לא היה להם שום שייכות לקללת האדמה, והם בוודאי יצאו מכלל קללת ארורה האדמה בעבורך, כי לא היה להם שייכות עוד עם האדמה.

אולם מה יהא עם המוני בית ישראל, אשר רוצים לעבוד את השי"ת ולעסוק בתורה, אך שמעתתא בעי צילותא, וכדאמרו חז"ל (ב"ק דף ע"ב ע"א) האי דלא צלאי דעתי דלא אכלי בישראל דתורא, וכיון שיש להם גוף אשר דורש את שלו בענייני עולם הזה, וכדי שיהיה בכוחם ללמוד ולהתפלל בהכרח זקוקים וצריכים הם לשפע ופרנסה בכבוד, שיהיה להם מה להביא לאכול לחם לפי המף, ולגדל בניהם לתלמוד תורה, וכן נמי לצורך כבוד השבת הגם שפסקו (שבת דף קי"ח ע"ב; שו"ע או"ח, סי' רמב) דבדיעבד סגי בכסא דהרסנא לבד, מכל מקום בוודאי אין זה לכבודה של שבת, ועל כן מתפללים על פרנסה בכבוד, ומעתה יקשה היאך יצאו הם מכלל הקללה של 'ארורה

לרמותו בקל, ומה שכל תינוק ודרדקי יודע שעשוי היה רשע, בוודאי ידע אף יצחק, ואם כן איככה זה היה ביכולת עשיו לפתות ולרמות את אביו יצחק, והלא בהרחה בעלמא כבר היו מכירים בגודל רשעותו, וכל שכן בהבטת עליו, ובוודאי גם לא נעלם מעיני יצחק צדקתו קדושתו ותמימותו של יעקב שלימא אשר ראוי הוא לברכת אב הרבה יותר מעשיו אחיו.

ולהנ"ל אפ"ל דבדייקא היה חפץ יצחק אבינו לברך את עשיו הרשע, וזאת לפי שיצחק הרהר בדעתו שהבלי העולם הזה ועניני הארציות שייכים רק לאומות העולם, אכן בני ישראל צריכים להיות דבוקים בהשי"ת בכל מאודם, עד שלא יחושו כלל ולא ירגישו טעם בגשמיות ובעניני ארציות, אלא יהיו עסוקים בתורה ובתפילה ובדביקות עילאה בבוכ"ע, ויעבדו את אלוהיהם בבחי' עבודה תמה שאין אחריה עבודה, ללא שום קשר ושייכות לעניני ארציות. ולזה כיון שהכיר יצחק בקדושתו של יעקב וידע כי הוא איש תם יושב אהל מנותק ומכוסה מאותו שדה אשר שם משוטט עשיו, ואין לו בעולם הזה מאומה מלבד עבודת ה' גרידא, על כן חשב יצחק כי מה לו ליעקב למל השמים ולמשמני הארץ, הלא הוא מואם בכל אלו, ואין זה בכלל ברכה עבורו.

אמנם רבקה אמנו היא שראתה כי לא כל אחד יוכל להיות כיצחק אבינו אשר היה מופשט מן העולם הזה, וראתה כי יבואו זמנים ירודים אשר יהיו צאצאיה עם בני ישראל בשפל המצב ולא יוכלו להעפיל למדרגה נשגבה זו, על כן ציוותה על יעקב בנה ללכת לקבל הברכות מיצחק אבינו, שיהיה להם גם ברכה גשמית, ויעבדו את בוראם על ידי שיכוונו בעשייתם לצורך עבודת השי"ת, אשר כאמור גם זה מרוצה ומקובל לפני הבורא ית"ש.

ואכן כשמוע יצחק כי יעקב קנה הבכורה במסירות נפש, הוי אומר כי כל רצונו הוא רק בעבודת השי"ת, ומכך הבין דמה שביקש לקבל הברכות הוא כדי שעל ידם יוכלו לקבל עול מלכות שמים ללא מניעות ותקלות, וכל עניני עוה"ז המה לו שביל ודרך להגיע דרכם לקרבת אלקים ולחיי עולם הבא, מיד אמר 'גם ברוך יהיה', כי כאמור כן שורת הדין קיימת דהמוכר בעין יפה הוא מוכר, ושפיר ראוי לו ליעקב להתברך בברכות גשמיות, להיות לו דרך ומסילה שיוכל להגיע על ידי כן לחיי העולם הבא.

כאמז"ל (עירונין דף מ"א ע"ב) העניות מעבירה את האדם מדעתו ומדעת קונו, הרי שכדי לבוא לחיי עוה"ב מוכרח לקבל גם עוה"ז, נמצא שכשנתן הקב"ה ליעקב את הבית שהם חיי עוה"ב נתן בעין יפה נתן ובוודאי נתן להם גם את הדרך לבוא אל העוה"ב, וזכו גם בחיי עוה"ז שעל ידם יגיעו לחיי עוה"ב, לכך שפיר רשאין ישראל ליהנות מעוה"ז.

ואמנם אף כי בעה"ב שמכר בית ושייר הצר לעצמו יש ללוקח דרך לביתו כיון דמוכר לו בעין יפה, מ"מ אם בתחילה מכר הבעה"ב החצר לא' וזכה הלוקח בחצר בעין יפה, ואח"כ מכר בעה"ב הבית לאחר, בכה"ג אין לקונה את הבית דרך לביתו בתוך החצר של הלוקח הראשון מצד מוכר בעין יפה מוכר, כי כבר הקדים המוכר ליתן החצר בעין יפה לקונה הראשון שלקח את החצר.

ולכן ביקש יעקב ליקח הבכורה מעשיו, כי עד שלא ניתן לו משפט הבכורה, היה נחשב שעשיו זכה תחילה בחלקו בעוה"ז, וכיון שכבר קיבל עשיו חלקו תחילה בעין יפה בעוה"ז שהוא כחצר, שוב אין ליעקב חלק ונחלה בעוה"ז מדין דרך לבית דהיינו עוה"ב, כי כבר ניתן הכל בעין יפה לעשיו, ולפיכך נתן יעקב נפשו בכפו לזכות בכורה, וממילא נחשב שהוא קיבל חלק חלקו בעוה"ב תחילה, ושוב זכה בעין יפה גם בדרך לבית, ושפיר ראוי לקבל כל צרכי עוה"ז כדי שיהיו אלו כדרך להגיע על ידן לחיי עוה"ב, עכתו"ד יעו"ש שהאריך.

ועל כן מכיון דכל תכלית העולם הזה היא רק בשביל הכנה ופתח שער להעולם הבא, לכן גם כאשר נהנה האדם מן העולם הזה אם כוונתו כדי שיהא לו מזה תועלת לעבודת ה', ומכוון בעסקי הגשמיות לעשותם כדי להיות מוכן לעבודה רוחנית, כגון שאוכל כדי שיהיה לו כוח לעבוד את ה', וישן כדי שיהא לו מוח צלול ללמוד ולהתפלל, וכן עוסק בפרנסתו כדי לגדל בניו לתורה וליראת שמים (ראה שו"ע או"ח סי' רלא), אז גם בכך יכול להעלות את הדברים הגשמיים לדרגה גבוהה, וממילא שגם בכך הוא ניצל מקללת האדמה, כיון שאין לו שייכות לארציות האדמה, שהרי ברצונו ודעתו לעשותם לצרכי שמים.

עפ"י האמור יתורץ מה שנתקשו רבים מה שהיה חפץ יצחק לברך את עשיו, ואף שרימה את אביו והיה ציד בפיו, אמנם הלא יצחק לא היה בטלן, שיכלו

ישתמש בעניני עוה"ז לשם שמים או עכ"פ להכין דרכו להגיע לעבודת הקודש, וכאשר ילבש בגדיו וכן יאכל וישתה לכבוד שבת קודש וכדו' בכך יעלה שוב את כל עניני הבריאה אל הקדושה העליונה.

זהו שאמר בלעם לבלק היאך אקללם הלא הם לובשים בגדי שבת, אשר כאמור מורה על התשובה שעשה אדם הראשון אחר שנתקללה האדמה, וכיון שעשה תשובה חס עליו הבורא ב"ה והלבישו כתנות עור לכבוד שבת, ובוה הומתק עונשו, ובכך נקבע כי כאשר יעלה את גשמיזת הארץ לעניני רוחניות יינצל מן הקללה כי לא תהיה מקום לקללת הארץ לחול עליו, וכן כן זרעו אחריו זרע עם בני ישראל הלובשים בגדי שבת ומענגים את השבת, וכל מה שמשתמשים בעולם הזה הכל הוא לתכלית צורך גבוה, ממילא גם להם אין עוד שייכות עם קללת האדמה, וממילא לא יועיל מאומה מה שאקללם כי אין שום קללה יכולה לחול עליהם.

ויבאר בזה מה דאיתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק כט) שהיו ישראל לוקחין את הערלה ואת הדם ומכסים אותם בעפר המדבר, וכשבא בלעם הקוסם ראה את כל המדבר מלא מערלתן של ישראל, אמר מי יוכל לעמוד בזכות דם המילה המכוסה בעפר הארץ, אמר מי מנה עפר יעקב, מכאן אמרו חכמים מכסין את ערלת הדם בעפר הארץ, עכ"ל (וכ"ה בתרגום יוב"ע במדבר כג, י). ונפסק בשו"ע (יו"ד סי' רסה ס"י), דטומנין את הערלה בעפר, בסוד נחש עפר לחמו (ישעיה סה, כה), ומקורו מדברי מהרי"ל, וכ"ה בזה"ר (תיקו"ז תיקון לו, זוה"ק פר' תוריע דף מ"ד ע"א). וכן נהגו בני אר"י שטמנו את הערלה בעפר (ובלשון המהרש"ל מוהל"ן מן העפר יל"פ הכוונה שטמנין את מה שמוהל"ן בעפר). וכנודע מש"כ האר"ז"ל כי ערל"ה נוטריקון ר"ע ל"ה, כי הערלה היא מחלק נחש הקדמוני שהחטיא את אדם הראשון, ולכן טומנין בעפר שהוא מאכל נחש כדי לתת לו חלקו שלא יקטרג.

ולהנ"ל יבאר דמכסין את הערלה בעפר, להורות שרק לחלק זה ישנו שייכות עם עפר הארץ, לא כן כל האדם אשר הוא נתעלה ונפרד מן ארציות האדמה ושוב אינו נכלל בקללת האדמה, ובכך שקוברים את הערלה בעפר מעוררים כי רצוננו להפרד ולפרוש לגמרי מכל תאוות וארציות האדמה. לכן כאשר ראה בלעם את המדבר מלאה בערלותיהם של ישראל, אמר מי יוכל לעמוד כנגדם

על דרך זה יפורש מאמר המדרש וירא בלק בן צפור את כל אשר ישראל דא ישראל סבא לאמורי זה עשיו, היינו מה שקנה יעקב הבכורה מעשיו כדי שעל ידי כן יהיה לו דרך בעולם הזה לצורך חיי העולם הבא, ועל ידי כן עקבו פעמיים כי עי"ז זכה לברכות יצחק, וכאמור כי המשתמש בצרכים הגשמיים כדי להגיע על ידם לתורה ומצוות וכו' אין לו כל שייכות לגשמיזת הארץ ולקללת האדמה, וממילא לא תחול עליהם קללה, שהרי אין לקללת האדמה מקום לחול עליהם, על כן ויגר מואב מפני בני ישראל. ולזה קרא לבלעם שמא ימצא הוא איזה פרצה בהתנהגותם של ישראל ויוכל ח"ו לקללם.

והנה בטעם הדבר שלובשים בגדי שבת, אפ"ל בפשטות דהוא מכוון על מה שנא' (בראשית ג, כא) ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, שזה היה אחר שחטא אדם הראשון וקילקל את מעשיו ונפל מרום מדריגתו, ואחר כך עשה תשובה על מה שנכשל בעוון עצה"ד, והנה אחר החטא שהיה אמור להיענש עליה במיתה כפי שנאמר לו (בראשית ב, יז) ביום אכלך ממנו מות תמות, ומ"מ התגלגל עליו מדת רחמיו וחסדיו והקב"ה חס וריחם עליו וקיבל את תשובתו ולא מרדו מן העולם כי אם גרשו מגן עדן, ולא עוד אלא שהלבישו כתנות עור בכדי שלא יוכלו המזיקים לשלוט עליו (ראה תיקו"ז, דף ס"ד), וזה היה בערב שבת, כאמז"ל (ב"ר כב, יג) שאמר אז מזמור שיר ליום השבת. ועל כן נוהגים אנו ללבוש בגדי שבת להורות על התשובה שעשה אדם הראשון. [ושו"ה שכן מפורש הדבר במדרש (במדב"ר ה, ח ובג' העץ יוסף) ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם בגדי שבת היו, יעו"ש. וכבר האריך בזה מרן אאדמו"ר זצלה"ה (דרוש לפרשתן שנת תש"מ, נדפס בד"ת גליון נ"ב שנת תשמ"ט) בדברים נפלאים בענין זה, שלבישת בגדי השבת הוא זכר לכתנות העור שהלביש הקב"ה לאדה"ר, עיי"ש באריכות]. ולזה נמי מנהג ישראל לילך עם שטריימל בשבת, והיינו כי הוא נעשה משיער מן החי כדפי' רש"י שם שנעשה מצמר הארנבת, וכן הוא לבוש השטריימל, ומבקשים להורות בזה על מה שנא' כתנות עור.

נמצא שלבישת בגדי שבת מרמז על שחמל השי"ת על אדם הראשון ולא המיתו אלא פתח לו הדרך לתשובה שיוכל לתקן חטאו על ידי שמעתה

יום השבת מסוגל לכל מיני השפעות טובות, כי בו מתוקן החטא הקדמון, ועל כן כאשר משולב גם כוח השבת וגם השבע ברכות אזי בנקל לבטל לגמרי ז' הקללות. וזהו גם הטעם למנהג שעושים שמחת שלום זכר בשבת שלפני ברית מילה, כי בשבת מתעורר ענין המתקת ז' קללות האדמה, וזהו הכנה לשמחת ברית המילה שבו נתקן קללת העפר.

ב"ה זכינו השבת לשמחה כפולה ומכופלת בבית צדיקים, שמחת שבע ברכות ושמחת שלום זכר אשר בשניהם יחד בוודאי אפשר להינצל מעונש הקדמון, ובפרט בשמחת בת צדיקים אשר בית צדיקים יעמוד, והאבות הק' ששים ושמחים בגן עדן בשמחת צאצאיהם, וכדאיתא בזוה"ק (פר' פנחס, ח"ג, דף רי"ט ע"ב) שבזמן שמחה יורדים הצדיקים להשתתף בשמחת צאצאיהם, וכאשר סיפר מרן אאמו"ר זצלה"ה עובדא דהוי אצל מרנא הדברי חיים זי"ע, דכאשר נולד בן להרה"ק מבארדיוב זצ"ל, שלח לאחיו זקה"ק מרודניק זי"ע שהיה אז בצאנו, שבשלחן הטהור בליל שבת יעמיד יין עבורו להגל שמחת השלום זכר. בליל שבת כשהעמיד היין, ואמר שהוא להגל השלום זכר וכו'. נענה מרן הדברי חיים, כעת אני מבין למה ראיתי את הרבנית בגן עדן כשהיא ששה ושמחה ולבושה עם השטערן מיכל, ועכשיו זה מובן, שהרי יש אצלה שמחה.

ובוודאי כשהשמחה שרויה למעלה נשפע בזה שמחה למטה, ויעזור השי"ת שכל אלו שצריכין להיוושע ולהפקד בזרע של קיימא שיפקדו, בבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, וכשעומדים גם באמצע שמחת שבע ברכות, יתברכו ויוושעו גם כל אלו הצריכים שידוכים וזיווגים הגונים, דהלא שבת מיניה מתברכין כל שיתין יומין (ח"ב פר' בשלה, דף ס"ג ע"ב), וכל הצריכים לישועה בכל העניינים ברוחניות ובגשמיות יזכו לראות בישועתם, עדי נזכה לשמחת עולם בביאת גואל צדק ובבנין בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו אמן.

בזכות המילה המכוסה בעפר הארץ, דמאחר ונפרדו מן האדמה שוב לא תחול עליהם כלל קללת האדמה וכבאדם הראשון שנתהפכה הקללה לברכה.

ואפשר דזהו גם הטעם לשבעת ימי המשתה וברכת חתנים שתקנו חז"ל שבע ברכות, דלכאוי' הלא אמרו חז"ל (עירובין דף י"ג ע"ב) נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא משנברא, ומעתה לשמחה מה זו עושה, ואדרבה כשהאדם נושא אשה הריהו עומד להביא תולדות, ולכאוי' הלא דיינו מה שכבר נהיה רעה בעולם עד עתה, ומה לנו להוסיף עוד. אלא דלא כן הדברים כי כאשר החתן והכלה מקימים בית בישראל, וכל מחשבותם לבנות מקדש להשי"ת, והכל כאשר לכל הוא לעשות השי"ת, והרצון הוא להתעלות לקרבת אלקים, או אז שוב אין להם שייכות כלל לקללת הארץ, וממילא דנוח להם שנבראו ומכך נעשה שמחה רבה אשר עליונים ששו ותחתונים עלו בקבלת תורה.

והנה כשנמנה מגין הקללות שנתקללו אדם והאדמה אחר החטא נמצא ז' קללות מגויים בכתוב, א. ארורה האדמה בעבורך, ב. בעצבון תאכלנה כל ימי חיך, ג-ד. וקוץ ודרדר תצמיח לך, ה. ואכלת את עשב השדה, ו. בזעת אפך תאכל לחם, ז. עד שובך אל האדמה אשר ממנה לוקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב. וי"ל דעל כן נתקנו שבע ברכות חתנים כדי להמתיק ולבטל שבע הקללות, ואכן כשהחתן והכלה מקבלים על עצמם להשתמש בצרכי העולם השפל הזה לתכלית הטובה כאמור, בכך יוצאים מידי ארור לכלל ברוך, שהרי שוב אין להם קשר וזיקה לארציות האדמה, על כן דייקא בעת שמקימים בית חדש עושים שמחת 'שבע ברכות' ז' ימים המכוונים לבטל השבעה קללות, וזה עצמה עיקר השמחה.

ועל כן עושים שמחה גדולה בשבת שבתוך השבע ברכות, שהרי גם השבת עצמה היא היום השביעי, ובו מתקנים את ז' הקללות, וכדאי' במדרש שעל כן אמר אדה"ר מזמור שיר ליום השבת, ולכן

צפרא דשבתא

בשעה 9.10 יצא מרן שליט"א מביתו לעבר היכל הגדול לתפילת שחרית.

פסקוד"ז התפלל לפני התיבה - הרה"ג רבי מרדכי למברגר שליט"א מראשי ישיבת חיי תורה בירושלים. לתפילת שחרית ניגש לפני העמוד - השו"ב הרה"ח ר'

יוסף הכהן ישראלי שליט"א מיוניאן סיטי. הבעל קורא היה המחותן הגה"צ אב"ד גורליץ ב"ב שליט"א.

בעליות התכבדו, כהן - הרה"ג רבי פרץ טוביה בינדר שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בבית שמש, לוי - הרה"ג רבי אברהם אליהו וואזנר שליט"א מאלעד בן

הבחור הבר מצוה חיים משה נ"י בן הרה"ח ר' מאיר בעלז מפעיה"ק (ב"ר דוב בעריש מפעיה"ק, וח"ר מרדכי יוסף זילברברג מפעיה"ק), אחרון - החתן הרב לוי יצחק שליט"א, מפטיר - הרה"ג רבי שלמה זלמן למברגר שליט"א אב"ד מאקאווא אלעד ור"מ בישיבה"ק, הגבה - הרה"ח ר' ברוך טורנר ממאנסי, גלילה - הרה"ח ר' יוסף שלמה ניימאנן מבארא פארק. מוסף התפלל לפני העמוד - הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א.

עם סיום התפילה עברו בני המשפחה להיכל המתכתא להשתתף בשלחן הטהור דסעודת "עתיקא קדישא" שנערך לרגל השמחה בתוך רבים. בני המשפחה הרבנים, אורחי חו"ל ועוד. מרן שליט"א ישב ע"ג בימה מוגבהת עליה הסבו גם הרבנים הגאונים שליט"א. לאחר זמר אתקינו סעודתא וקידוש, הביאו מזונות ומרקחת אתרוגים. אח"כ נטל מרן שליט"א ידיו לסעודה. והביאו דגים ובצל וביצה, וכן את מאכל הפיצע"י.

בזמירות התכבדו, ברוך ה' יום יום - הרה"ג ר' יהודה למברגר שליט"א מקרית הבעש"ט פ"ת - נכד כ"ק מרן זי"ע, ברוך א"ל עליון - הרה"ג ר' שמעון אהרן למברגר שליט"א רא"כ ארי שבחבורה בבית שמש. כן זימרו הרבה ניגוני שמחה והודיה. בברכהמ"ז על הכוס כובד - הרב בנש"ק שמואל הלברשטאם שליט"א, שש ברכות - הרה"ג רבי זלמן לייב ברקוביץ שליט"א, ברכה אחריתא - הרה"ג רבי אהרן מוטצען שליט"א מירושלים - נכד כ"ק מרן זי"ע.

כ"ק האדמו"ר משבט הלוי שליט"א, וחתן להבחל"ח הגה"צ אב"ד מאקאווא אלעד זצ"ל, שלישי - חדב"נ הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בב"ב שליט"א, רביעי - הסב הרב בנש"ק שמואל הלברשטאם שליט"א, חמישי - הסב הרה"ג רבי זלמן לייב ברקוביץ שליט"א, שישי - מרן שליט"א [אחר העליה נערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבת להר"ר מנחם מענדל פרל מפעיה"ק (ב"ר אנשיל מפעיה"ק, וח"ר בצלאל לוינשטיין מפעיה"ק), להר"ר יקותיאל יהודה לוינשטיין מפעיה"ק (ב"ר בצלאל מפעיה"ק, וח"ר יואל לוק מפעיה"ק), להר"ר יקותיאל יהודה לוק מפעיה"ק (ב"ר יואל מפעיה"ק, וח"ר יעקב צבי סלומון מירושלים), להר"ר ארון זאב טהלר מקרית צאנז טבריה (כה"ר דוד פינחס טהלר מפעיה"ק, וחתן הג"ר פרץ טוביה בינדר שליט"א מבית שמש), להר"ר ישראל משה בלומנטל מפעיה"ק (ב"ר אברהם צבי מפעיה"ק, וח"ר מרדכי מאיר שטמר מפעיה"ק)], שביעי - המחותן הגה"צ אב"ד גורליץ ב"ב שליט"א, המחותן הרה"ג ר' אהרן יוסף הלברשטאם שליט"א, הרה"ג ר' משה הלברשטאם שליט"א נכד כ"ק מרן שליט"א, הרה"ג רבי יואל זושא בידרמן שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מלעלוב שליט"א וחתן להבחל"ח הגה"צ אב"ד מאקאווא אלעד זצ"ל, הרה"ג רבי שלמה לייזער שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בבארא פארק, הרה"ג רבי שלמה ניימאנן שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' בליקווד, הרב משה (בהגרמ"מ אב"ד אמרי יהודה בערוזאן שליט"א) אונסדורפר שליט"א מבארא פארק, החתן מורנו דוד נ"י בן הרב אברהם אבא פיליפ מפעיה"ק (ב"ר יונה מב"ב, וחתן הג"ר ישראל פולק מפעיה"ק יו"ר בטאון מרוה לצמא), הרה"ח ר' יצחק אטלמן מוויליאמסבורג,

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט דעתיקא קדישא העעל"ט

כמימריה, ומגלן דרגע הוה ריתחיה, דכתיב (תהלים ל, ו) כי רגע באפו חיים ברצונו, ואיבעית אימא מהכא (ישעיהו כו, כ) חבי כמעט רגע עד יעבור זעם. ובתום' (ד"ה רגע כמימרא) הקשו וא"ת מה היה יכול לומר בשעה מועטת כזאת, ויש לומר היה אומר כלם והקב"ה הפכו ואמר מלך כדכתיב ותרועת מלך בו. ולכאו' יש לבאר בזה, דהנה בנזר הקודש (ב"ר מ"מ, יד; הובא בישיבת משה, ר"פ נח) פירש מה דאי' בגמ' (תענית דף כ"א ע"ב) בסורא הוות דברתא, בשביבותיה דרב לא הוות דברתא, סברו מיניה משום זכותיה דרב דנפיש, איתחזי להו בחילמא רב דנפישא זכותיה טובא הא מילתא זוטרא ליה לרב, אלא משום ההוא גברא דשייל מרא וזבילא לקבורה, והקשה המהרש"א דאדרבה אם רבו זכויותיו של רב א"כ כל שכן שראוי הוא להגן גם על דבר קטן שכן בכלל

בתוה"ק בפרשתן (במדבר כג, כא) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו.

יל"פ עפימ"ד בגמ' (ע"ז דף ד' ע"ב) מאי ויודע דעת עליון (במדבר כד, טז) שהיה יודע לכוין אותה שעה שהקב"ה כועס בה, והיינו דקאמר להו נביא (מיכה ו, ה) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השמים ועד הגלגל למען דעת צדקות ה', א"ר אלעזר אמר להן הקב"ה לישראל עמי ראו כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי עליכם כל אותן הימים, שאם כעסתי עליכם לא נשתייר מעובדי כוכבים משונאיהם של ישראל שריד ופליט, והיינו דקאמר ליה בלעם לבלק (במדבר כג, ח) מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה', וכמה זעמו רגע, וכמה רגע אמר אממר ואיתימא רבינא רגע

מאתיים מנה.

ותו"ד, דיש שני מיני הגנה, א' שהצדיק מגין בזכותו על הרשעים, ב' שהקב"ה מציל הרשעים כדי שלא יספה גם הצדיק, דכיון שנתן רשות למשחית אין מבחין בין טוב לרע (ב"ק דף ס' ע"א). והנה הבחינה הראשונה יתכן לצדיקים גמורים דזכותם מגין, אבל רק על אותם שלא נתמלא סאתם להתחייב, אבל אם כבר נתמלא סאתם אין מועיל להם זכות הצדיק. ובחינה השנית היא דוקא לצדיקים שאינם גמורים, דשייך בהו הך דמשניתן רשות למשחית אינו מבחין, אבל בצדיקים גמורים לא שייך בהו הך דמשניתן רשות וכו', כדאי' בגמ' (ע"ז דף ד' ע"א) כתיב (בראשית יח, כה) חלילה לך להמית צדיק עם רשע, וכתיב (יחזקאל כא, ט) והכרתי צדיק ורשע, לא קשיא כאן בצדיק גמור, כאן בצדיק שאינו גמור, כלומר בצדיק גמור אף משניתן רשות למשחית הוא מבחין בו, א"כ בצדיק גמור אין צריך להציל את הרשעים כדי שלא יספה הצדיק אתם. נמצא דזכות הצדיק הגמור אינו מועיל לרשע גמור שנתמלא סאתו שהרי על הצדיק הגמור אין עליו שום חשש שייתפס עמהם, ומ"מ הצדיק שאינו צדיק גמור מועיל זכותו גם על הרשע הגמור כדי שלא יספה גם הוא בעונם.

והיינו דקא מתחזי להו בחלמא דהא מילתא לא הוי בזכותיה דרב משום דרב נפיש זכותיה, ולא שייך גביה הך משניתן רשות וכו', ואי משום הגנת זכותו, הא מילתא זוטרתיה היא לגבי דרב להגן על השכונה דזכותו של רב היה מגין על כל העיר כולה, אלא ודאי דנתמלא סאתם ועל כן לא אהני להו הגנת זכות, אלא הא מילתא הוי משום צדיק אחרינא דלא נפיש זכותיה, דבצדיק שאינו גמור שייך משניתן רשות למשחית וכו', והגין עליהם מפני הצלת עצמו, עכתו"ד נזר הקודש, וכתב ע"ז הישמח משה ושפתים ישק משיב דברים נכוחים.

ונחמד מה שהסמך לכך בישמח משה (בפרשתו, ד"ה עוד פי' עה"פ הן עם לבדד) בדבר הלכה, מהא דתניא בתוספתא דתרומות (פ"ו הי"א, ובטו"ש ע"ז יור"ד, ס' קיא) שתי קופות של חולין ונפל תרומה באחת מהן, בזה יש מאה כדי לבטל ובה אין מאה, שתיהן מותרות, שאני אומר האיסור נפל באותה שיש בה מאה. והקשה הר"ש (פ"ד דתרומות מי"ב) למ"ל טעמא 'שאני אומר', הרי בלא"ה קיי"ל דגם אם אין אפילו באחת מהם כדי לבטל, רק בשתיהם יחד יש בהם

כדי לבטל, מצטרפים שתיהם ומבטלים את האיסור, וא"כ ה"נ נימא שאף כשיש רק באחת מהן כדי לבטל דמותרות מחמת שמצטרפים יחד לבטל, ות"י הרשב"א (תוה"ב הארוך, הובא בב"י שם) שאין מצטרף דבר לבטל את האיסור אלא אם כן גם הוא נכנס בכלל הספק, דהיינו שרק באופן שאין אפי' באחת מהם כדי לבטל, שאז הספק הוא בכל אחד מהם, שהרי אם נפל האיסור לתוכה נאסר, על כן מצטרפים שתי הקדירות שהם בגדר הספק לבטל, אבל כשיש באחד מהם כדי לבטל שאז אין הוא נכנס בכלל הספק כלל, כי אף אם נפל לתוכה הוא מותר, בכה"ג אינו מצטרף עם השני, עי"ש.

כאשר לכך הצדיק השלם אשר אין עליו שום קטרוג כלל, וגם בזמן ששולט הדין אין עליו חשש שיהא נתפס גם הוא, שוב אין בכוחו להציל את הרשעים הגמורים מן העונש, דכיון שאינו נכנס עמהם בכלל הקטרוג שוב אינו מצטרף להיות עמהם בכפיפה אחת, משא"כ צדיק שאינו גמור שגם עליו מתעורר הקטרוג, ובעידן ריתחא איכא למיחש שיהא נתפס בעונש על כן מצטרף להיכלל עם החוטאים, וכיון דבעיקרו ה"ה צדיק לכך בזכותו ניצולים גם הרשעים מן הפורעניות, כדי שלא יינזק הצדיק, עכתו"ד, יעו"ש.

והנה הגה"ק הקול אריה (שו"ת, פתח טוב, אות ט') המתיק לבאר בענין אותו זעם שזועם הקב"ה בכל יום, דלכאו' לאיזה ענין ולאיזה תכלית הוא הזעם הזה, הרי מאיתו ית"ש לא תצא הרעות, והכל כאשר לכל הבא עלינו הוא אך טוב וחסד, ומה גם דשם א"ל הוא שם המורה על חסד כדכתיב (תהלים נב, ג) חסד א"ל כל היום. וביאר הענין באופן נפלא, דאמנם כן דאותו הזעם שבכל יום יש בה חסד נפלא וטובה גדולה, דלהאמור נמצא שמה שהצדיק מגין בזכותו הוא משום חשש שלא יבא תקלה לצדיק עצמו, דכיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין טוב לרע, ולכן מציל אף את הרשעים שלא יבא עליהם פורעניות כדי שלא יהיה נתפס עמהם הצדיק, אלא דכאמור דבר זה שייך רק בצדיק שאינו שלם לגמרי ויש עליו חשש שיינזק גם הוא, אבל בצדיק גמור שאין עליו שום קטרוג כלל דליכא למיחש שיהא נתפס אין זכותו מועיל על הרשעים הגמורים כנ"ל.

והנה שלמה המלך ע"ה אמר בקהלת (קהלת ז, כ) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא,

הזה למה זה שלחתי וגו', ויאמר ה' אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וגו', דהנה אמרו חז"ל (מכילתא, פר' בא) ואת ערום ועריה (יחזקאל טז, ז) בלא מצוות, ובאיזה זכות נגאלו בזכות משה ואהרן שנאמר שדים נכונו, וכתוב (ש"ה ש"ה, ה) שני שדיך כשני עפרים וכו' עיי"ש, ולכאן היאך היה מועיל להם זכותו של משה הרי הוא צדיק תמים אשר לא נכנס בגדר הספק כלל דהרי היה נקי מכל חטא, אלא דע"י שהתרעם באמרו למה הרעת לעם הזה בכך נחשב לו לפגם ונתעורר עליו מדה"ד על כי הרחיב בנפשו להרהר אחר מדותיו של הקב"ה, ומעתה נכנס גם הוא בגדר הספק ושוב היה יכול להגין על ישראל. וז"ש לו הקב"ה עתה תראה את אשר אעשה לפרעה, דייקא עתה, כי מעיקרא לא יכולת לראות כי לא היה מועיל זכותך להגן בעדם, כי לא היית בכלל הספק, אך עתה שאף כך נכנס איזה פגם שאמרת למה הרעות, א"כ גם אתה בכלל הספק, ושוב יועיל זכותך להושיעם. וז"ש (שמות ו, ב) וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה', רצ"ל דעל ידי אשר וידבר 'אלקים' אל משה שביקש מדת הדין לפגוע במשה, לכן דייקא ויאמר אליו אני הוי"ה מקור הרחמים, עכתו"ד ודפח"ח, ויעו"ש מה שהאריך בזה עוד.

מעתה יש לנו לבאר דהרי לפי"ז נמצא דכאשר באותם הימים נמנע הזעם לגמרי היה בכך הפסד גדול, דכיון שלא נתעורר שום מדה"ד שוב לא זכות הצדיקים מועיל להגן על כלל ישראל. אולם י"ל דלא קשיא מידו, דנודע מש"כ הערבי נחל (דרוש ב לשכה"ג; ובפר' בא) לפרש מאה"כ (תהלים יט, י) משפטי ה' אמת צדקו יחדיו, ותו"ד, דבכמה דוכתי דאשכחן דחמור דיני שמים מדיני אדם, אולם היינו דוקא במשפט הנעשה בפני בי"ד שלמעלה, משא"כ משפט שהקב"ה דן בעצמו שהוא רחום וחנון אינו דן כחומרת דיני שמים אלא כקולי בני אדם, ואדרבה איפכא נמי, היכא שיש חומר בדיני אדם מבדיני שמים דן כקולי דיני שמים, וזה שאמה"כ משפטי ה' אמת צדקו יחדיו, רצ"ל משפט של הקב"ה הוא לעשות שני צדקות הן להצדיק כפי דיני אדם והן להצדיק ע"פ דיני שמים.

והנה בדוד המלך בענין הריגת אוריה היה פטור מדיני בנ"א וחייב בדיני שמים, לעומת זה בענין בת שבע היה פטור ע"פ דיני שמים וחייב בדיני בני אדם

ומבואר בספרים דלא חשודי הצדיקים יראי השם לעבור ח"ו על ל"ת, אלא שלפעמים יארע להם שלא קיימו מצות עשה בשלמות הראויה בדחילו ורחימו, או שימענו ולא יוכיחו את בעלי העבירה כראוי וכדו' , וז"ש כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא רצ"ל שאין אצלו איזהו חסרון כלשהוא בעשיית הטוב, [מקור הדבר בעשרה מאמרות להרמ"ע (מאמר ח"ה, ח"א פי"ב) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אשר יעשה טוב מיותר, אך הפי' הוא שאפילו במעשה המצות שלנו יש בהם כמה וכמה חסרונות, וז"ש שאין צדיק בארץ אשר יעשה מעשה הטוב בלא חטא וחסרון, ורביה"ק מוהרצ"א זי"ע באגרא דפרקא (אות נד) הוסיף על זה, וכך קבלנו מתלמידי דודי זקני הרב הקדוש רבי אלימלך זי"ע (נועם אלימלך, ר"פ מסעי) שעל כרחק במעשה של הנברא מוכרח להיות חסרון כי רק הבורא הוא השלם, וכשמעיין האדם בעבודה ותורה ומצות שעושה ואינו מוצא בה חיסרון בודאי הוא שכל אותה המעשה לא טוב הוא].

והנה אחז"ל (מנחות דף מ"א ע"א) דעל מצות עשה אין עונשין רק בעידן ריתחא, באשר לכך ברוב טובו וחסדו ית"ש ממשיך הקב"ה רגע של זעם בכל יום ויום, אשר בכך נתהווה עידן ריתחא שבאותו שעה נהיה קטרוג גם על הצדיקים, וכיון שיוצא בחי' הדין גם על הצדיקים, ממילא דגם הם נכנסין בחשבון ושוב מועיל זכותם להציל ולהגין על הרשעים, וזה שאמה"כ כי רגע באפן, מה שהקב"ה כועס באותו רגע הוא בעצמו עבור שחיים ברצונו שמכעס הזה נמשך טובה וחיים לעולם, (ושו"כ כי מצא שכ"כ בערכי נחל פר' וילך, דרוש לר"ה; ושם, פר' פנחס).

והמתיק שם לפרש עד"ז את מאה"כ בתהלים (ג, יא-יב) מגיני על אלקים מושיע ישרי לב, אלקים שופט צדיק וא"ל זועם בכל יום, דהכוונה מגיני על אלקים עיקר המגן וסמיכה שלי הוא על אלקים רצ"ל מדת הדין, שבוה אתה מושיע ישרי לב, ואמר המעם על זה אלקים שופט צדיק, רצ"ל שמידת הדין שופט גם את הצדיק, ועיי"ז מצטרפים עמנו להגן בעדינו, והיינו טעמא אשר א"ל זועם בכל יום כדי שיהא עידן ריתחא וממילא שופט הקב"ה גם את הצדיק ושוב יכול להגן, כנ"ל.

בהמשך דבריו שם ביאר עד"ז מאה"כ (שמות ה, כב) וישב משה אל ה' ויאמר א' למה הרעתה לעם

הנהגת השי"ת בב' הפכים לטובה, וממילא ותרועת מלך בו, שנהפך מ'כלם' ל'מלך'. והוסיף דהנהגה זו נמשך לבנ"י כבר מאז יציאת מצרים, וכנ"ל שהגין עליהם זכות משה רבינו דייקא בהתעורר עליו הדין על מ"ש למה הרעותה לעם הזה, והבן.

* * *

בתוה"ק בפרשתן (במדבר כג, ח-ט) מה אקוב לא קבה א"ל ומה אזעם לא זעם ה', כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב. ואמרו חז"ל (ברכות דף ז' ע"א) כי זעמו של הקב"ה רגע כמימרא, ובתוס' שם (ד"ה שאלמלא) ביארו שהיה בלעם יכול לומר באותו שעה 'כלם', אי נמי מאחר שהיה מתחיל קללתו באותה שעה היה מזיק אפילו לאחר כן.

ואפ"ל דבלעם ביקש להרע לבנ"י על ידי שיבא עליהם בשתי פנים, דכאשר רצה לקטרג על ישראל חשש שיעמוד להם זכות אבות אברהם יצחק ויעקב להגן בעדם שלא יוכל להוציא זממו מן הכח אל הפועל, על כן בא בלעם בתחבולה לתפוס החבל בשני ראשים באופן של ממה נפשך, וביקש לעורר באותו רגע כמימרא של זעמו של הקב"ה קטרוג על ישראל, על ידי שיאמר 'כלם', ואף דבזה אין די לפרט כל קטרוגו, מכל מקום מאחר שהתחיל קללתו באותה רגע של עם שוב יומשך הכל אל ההתחלה והראשית ובכך יחול עליהם דבריו להזיקם וכו', ואולם אם לא יועילו דבריו משום דלא אוליגן בתר ההתחלה, מעתה מן הדין שלא יעמוד להם לבנ"י זכות האבות, ושפיר ראוי לקטרוגו שיחול.

ואמנם חסדי ה' כי לא תמנו להפר עצתו ומחשבתו הרע, וע"ז אמר מה אקוב לא קבה א"ל ומה אזעם לא זעם ה', ולא ניתנה הרשות בידו לקללם כלל וכלל, ואף מה שביקש שלא יעמוד להם זכות אבות גם בזה מיאן השי"ת ואמר כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו שהם האבות והאמהות כדאמרו חז"ל (תנחומא פרשתן, אות יב), ובוודאי שלא יוכל לעולל להם רעה ולעשות להם מאומה.

(עי"ש בפנים באריכות), ובהיות כן ממ"נ היה יוצא חייב בדין, דאם יהא נידון בדיני אדם היה מתחייב על בת שבע, ואם יהא נידון בדין שמים היה מתחייב על הריגת אוריה, ולא מצא לו תרופה להיות יוצא זכאי בדינו אלא אם יהא נידון על ידי הקב"ה בעצמו בלתי בית דין של מעלה, שהשי"ת ברוב חסדו דן את האדם לזכות ולחסד אפי' בשני הפכים לזכות.

זה מה שביקש והתפלל דוד (תהלים יז, ב-ה) מלפניך משפטי יצא, שאתה לבדך תוציא משפטי, יען, כי עינך תחזינה מישרים, שני המישרים הן של דיני אדם והן של דיני שמים יחד, וחוזר ומפרש דבריו, כי בחנת לבי פקדת לילה, ר"ל דבאמת היה כאן ב' מיני בחינות ונסיונות של אוריה ושל בת שבע ובשניהם בל תמצא כי עברתי על שניהם, ממילא, הן לפעולת אדם לבד, פי' בין בדיני אדם, והן בדבר שפתיך, רצ"ל בדין שמים לבד שדנין על פי דבר שפתיך אני שמרתי ארחות פרייך ממה נפשך או באוריה או בבת שבע. משא"כ תמוך אשורי במעגלותיך, פירוש כפי הנהגתך בעצמך, שלפי הדין שאתה לבדך דן אותי, אז בל נמוטו פעמי, לא חטאתי בשני הדברים, יעו"ש בדבה"ק עוד באריכות. מעתה מבואר היטב דכמניעת הזעם לא היה חסרון טובה כלל, כי הקב"ה הכל יכול המשתמש גם בב' הפכים לטובת בני ישראל נהג טובת עין בעם קרובו דאמנם לענין חלות קללות בלעם לא כעם באותם הימים, מכל מקום לענין שיתעורר בחי' הדין על הצדיקים כדי שעי"ז יועיל זכותם להגין ולהושיע דב"ז היה גם בימים אלו, והבן.

וזה שהוכרח בלעם לומר, לא הביש און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, רצ"ל דלא כעם השי"ת באותם הימים ולא נתעורר שום קטרוג על בנ"י כלל, ועל כן אין הוא יכול לקלל את ישראל, ואולם הגם שלא זעם ה' מכל מקום לגבי חלק הטוב והחסד שיהא מועיל זכות הצדיקים להציל ולהגן לא נגרע הטובה כלל, וגם באותם הימים ה' אלוקיו עמו, היה בה בחי' הדין כדי להמשיך זכות לעם בנ"י, והיה אז

קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, גלילה - הרב מרדכי שלום צלר מב"ב (חתן הרב שמואל הלברשטאם שליט"א).
בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ג רבי שלמה צבי גוטמן שליט"א מח"ס דברי

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרה"ח ר' ישי לוינשטיין גבאי בית מדרשנו ברמת אלחנן בב"ב, לוי - הרה"ג רבי חיים ישראל הורוביץ שליט"א ראה"כ בצפת עיה"ק, שלישי - הרה"ג רבי יוסף מענדל ברקוביץ שליט"א דומו"צ בב"ב, הגבה - הגה"צ אב"ד

תפילת ערבית לפני העמוד התפלל - הרה"ג רבי יחזקאל שרגא שימון שליט"א דומו"צ בית מדרשנו שפע חיים בעיה"ק צפת. אחר תפילת ערבית ערך מרן שליט"א הבדלה לכל הקהל. בהגבהת הכוס התכבד הסב הרב בנש"ק שמואל הלברשטאם שליט"א.

שלמה ומרבני אנ"ש בירושלים עיה"ק, דרור יקרא - הרה"ג ר' משולם זושא טברסקי שליט"א מקרית הבעש"ט פ"ת - נכד כ"ק מרן זי"ע, שבת היום - הדומו"צ הרה"ג רבי יחזקאל שרגא שימון שליט"א דומו"צ בית מדרשנו בדרום צפת.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין העעל"ט

חכמה, שער התשובה, פרק ב; שער היחודים ותיקון עונות למהרח"ו, פרק ו, יחוד ה, והובא בבאר היטב (הל' תענית, סי' תקע"א) שהאדם אשר נכשל רח"ל בעוונות חמורים, ולא היתה התנהגותו כדבעי, הרי שבאים כוחות הטומאה והסט"א וחוטפים וחומסים ממנו כל המצוות והמעשים טובים שקיים, ומעתה כל חיותם ויניקתם הוא משורש אותו המצוה שבאה לרשתם, ועל ידי זה מוסיפים הם כח, כי נתקיים בו בחי' הכתוב (משלי ל, כג) ושפחה כי תירש גבירתה, שמאותן המצוות ומעשים טובים שקיים ועשה, מאחר ואין התנהגותו בישרות הדרך להיות ירא אלוקים הרי שבזה הוסיף כח לסט"א וגונדא דיליה.

והנה כתב החיד"א זלה"ה (ראש דוד פר' ויקהל פקודי, ד"ה וכמש"ל) לבאר מ"ד בפסיקתא עה"פ (במדבר ו, כד) יברכך ה' וישמרך, יברכך ה' בצדקה, וישמרך שיכתוב זכיותך. וצ"ב. וביאר על פי הידוע מספרים הק' (ספר הליקוטם להאריז"ל, תהלים קיב) דאף שבכל המצוות אם אין מקיימים אותם באופן הראוי, ובפרט אם לאחר קיום המצוה חוטאים ומתנהגים שלא כדת ח"ו, באות הקליפות ויונקות חיותן מהמצוות הללו שקיים וחוטפות המצוות לרשותן, בבחי' ושפחה כי תירש גבירתה, מ"מ מצות צדקה גדולה ורב זכותה שעל מצוה זו אין להם שליטה. וגם אם האדם מקיים מצוה אחרת ומקדים לתת צדקה לפני קיום המצוה, הרי זהו שמירה והגנה על המצוה שמקיים שתישאר ברשותו. וזהו על דרך שאמרו חז"ל (עי' שמו"ר מא, א; רש"י, בראשית יח, טז) גדולה מתנת עניים שמהפכת מדת הדין למדת הרחמים, והיינו שעל ידי הצדקה מתרחקים ממנו הקליפות והמזיקים ואין להם שליטה עליו ועל מצוותיו.

והדברים מתאימין למ"ש האריה"ק דאע"ג דגדולה מצות הצדקה, דבכל המצוות יתכן שהעבירה תכבה את המצוה (ראה סוטה דף כ"א ע"א), וכמ"ד בזה"ק (רע"מ פר' צו, דף כ"ח ע"ב) "אבל עבירה

בתורה"ק בפרשתן (במדבר כב, ב) וירא בלך בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי, ובמדרש (הובא בספר מתת קה ובמגלה עמוקות ובבאר שבע, ויעוין בכלי יקר בפרשתן) את כל אשר עשה ישראל דא ישראל סבא, לאמורי זה עשיו, וצ"ב.

להלן בפרשה כשמסופר כשהלך בלעם עם בלק לקוב את ישראל, וישא משלו ויאמר (כג, ה-ו) מה אקוב לא קבה א'ל ומה אזעם לא זעם ה', כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב, מי מנה עפר יעקב וגו'.

בגמ' ברכות (דף י"ג ע"א) כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה וכו', אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב הכי נמי, שאני התם, דהדר אהדריה קרא, דכתיב (בראשית מז, ב) ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב, ע"כ. וכבר עמדו בזה המפרשים (ראה סמיכת חכמים ברכות שם, ועוד), מדוע באמת הדר אהדריה קרא ליעקב להיקרא בשני שמות.

עוד בגמ' (עירובין דף י"ג ע"ב) ת"ר שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל הללו אומרים נח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא והללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו, ע"כ. וכבר הלכו בה קמאי נמושות לבאר היאך קבעו דנח לו לאדם שלא נברא משנברא, הלא הבוכ"ע הוא טוב ומטיב ורחמיו על כל מעשיו, ולא יתכן שברא דבר שאין רצוי ושיהיה נח יותר שלא נברא, ומה גם דהלא מקרא מלא דיבר הכתוב (בראשית א, לא) וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד. גם יש לבאר פשר אמרם 'ועכשיו שנברא ימשמש יפשפש במעשיו'.

- בצדקה תכונני וצדקתו עומדת לעד -

לבאר כל אלה יראה, ובהקדם הנודע מספה"ק ומקורו טהור מהאריה"ק וגוריו זי"ע (ראה ראשית

שיש בנתינת צדקה, במה שפור נתן לאביונים, שבאופן כזה אף באם יפגום ויחטא אין לו לחשוש פן יחטפו הקליפות והמשחיתים את מצוותיו הימנו, כי צדקתו עומדת לעד, ועל ידי כן קרנו תרום בכבוד, רשע יראה, היינו שסבר השטן שביכולתו לחטוף ולחמוס את המצוות מן האדם, וכאמור בכח נתינת הצדקה וכעס שעל ידי כן אין לו שום שליטה על המצוה ושינינו יחרוק ונמס תאות רשעים תאכר, עכתו"ד יעו"ש באריכות דבריו הנפלאים.

וזהו שאמרו עוד חז"ל בבבא בתרא (שם) רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, אמר דכתיב (תהלים יז, טו) בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך, כי רבי אליעזר בשפלות ונמיכות רוחו הררה בעצמו מה יעשה וינצל מחבלו של הסט"א שלא יחטפו תפילתו, ותהא תפילתו סלקא לעילא לרעווא קדם ה', על כן יהב פרוטה לעני כי גדול כוחה של צדקה שלא יוכלו הסט"א וגונדא דיליה לחטוף את המצוות, ועל ידי כן ירחקו מעושק וצדקתו תעמוד לו שישמרו זכויותיו.

- עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעושקי -

ובענין זה האריך גם בספה"ק קדושת יום טוב (פרשת משפטים, עה"פ ואלה המשפטים, אות ד) שהסט"א חוטפים כל המצוות, ושצריך האדם לזכך את עצמו לפני קיום כל מצוה ומצוה שלא יהיה בבחי' הכתוב (תהלים ג, טז) ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי, כי יטרפום ויחמוסם לרשת הטומאה, והעצה לזה הוא דייקא על ידי מצוות צדקה אשר 'וחטאך בצדקה פרוק'. ובתו"ד שם כתב זול"ק, וז"ש דוד המלך ע"ה (תהלים קיט, קכב) ערוב עבדך לטוב אל יעשקוני ודים, היינו שהסט"א ר"ל לא ישלמו לעשוק ולחטוף את התורה והמצוה שמקיים לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה, ואמר ג"כ עשיתי משפט, היינו משפטי התורה, וצדק - היינו צדקה מקודם, על כן בל תניחני לעושקי, לא יהיה שליטה להסט"א לעשוק ולחטוף התורה והמצוה שלי, עכלה"ק, היינו שמצוות צדקה לא רק שמגין על עצם קיום המצוה עצמה אלא אף למצוות הנעשים גם יחד עם מצוות הצדקה שלא יוכלו הקליפות והמזיקים להתגבר על זה אלא ישארו ביד האדם, וכאמור.

והנה בוודאי כל אחד ואחד מקיים מצוות ומעשים טובים, ואפי' פושעי ישראל מלאים מצוות

מכבה מצוה, ומאן דעביד עבירה דמכבה מצוה דאיהי נר, הכי מכבה נר דיליה, דאתמר בה (משלי כ, כז) נר ה' נשמת אדם, מגופיה והאי הוא כבוי דאשתאר גופא בחשוכא", אמנם אין עבירה מכבה מצוות הצדקה, כמו שאינו מכבה תורה (עי"ש בזה"ק) כדכתיב וצדקתו עומדת לעד (הוכא בדבש לפי להחיד"א, מע' וי"ו אות י"ד ומע' קו"ף אות ל"א), ועפי"ז י"ל דע"י מצוות הצדקה יכול האדם להגן על כל המצוות שלא תהא לסט"א שליטה עליהם ולא יוכלו לעשקם ממנו. שכאשר מקיים האדם איזה מצוה ומעש"ט נשאר מזה רושם על מצח האדם, אכן כאשר חלילה נכשל בדבר חטא נמחק הרושם של המצוה מע"ג מצוה. לא כן הוא במצוות הצדקה שנשארת על מצחו תמיד, ואף כאשר חלילה לא יתנהג כדבעי, כי אין לקליפות שליטה ע"ז כלל.

ונרמז במאמר הכתוב (ישעיה נה, יד) בצדקה תכוננו רחקי מעושק כי לא תיראו, כלומר בצדקה תכונני, הנביא אומר לכנסת ישראל המלאה לה בגלות כמה עוונות דעי וראי כי על ידי מצוות צדקה תבנה ותכונן, וכי תימא מה נועיל בצדקה אחרי שאנו יראים מפני היד שנשתלחה ע"י הסט"א לחטוף ולירש את מעשיהם הטובים, לזה אמר רחקי מעושק כי לא תיראו, כי במצוות הצדקה גם אם נגזירה גזירה ח"ו מצוות צדקה מהפך מדת הדין למדת הרחמים, ואף שהוא בעידן ריתחא להבא לא תבער ע"י מצוות הצדקה, ולא יוכלו הקליפות לעשוק ולגנוב את המצוות, ולא תיראו שע"י מצוות הצדקה לא יירא ויפחד האדם כלל, כי אין בידי המזיקים לחטוף וליקח את המצוות הימנו.

בזה ביאר החיד"א מאמר המדרש הנזכר, יברכך ה' בצדקה רצ"ל שכאשר יתן האדם ויגמול חסד וצדקה בממונו, ועל ידי זה וישמרך שיכתוב זכותך, שיהיו זכויותך ומצוותיך כתובים ורשומים על שמך ולא יעברו לידי הקליפות ח"ו, עכתודה"ק.

והוסיף החיד"א להלך בדרך זו (שם; ובכסא דוד, דרוש ט, אות ג) על מאחז"ל (בבא בתרא דף י' ע"ב) א"ר אבהו שאלו את שלמה בן דוד עד היכן כחה של צדקה, אמר להן צאו וראו מה פירש דוד אבא (תהלים קיב, ט) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. ויש לבאר השייכות בין הני תרי מימרות דר' אבהו. וביאר, כי ר' אבהו לימד אותנו בזה הכח

נודע מאמר הרה"ק מהר"ש מאוסטרופולי זי"ע על לשון רש"י (בראשית יב, ב), יכול יהיו חותמין בכולן תלמוד לומר והיה ברכה כך חותמין ולא בהם, דרמו בזה על דור עקבתא דמשיחא, אשר יחתמו ויסיימו את הגלות בזכות עמוד החסד של אברהם אבינו, וזה ע"ד שפי' במג"ע (פר' לך ד"ה א"י לפי) דג' אבות תקנו ג' עמודים אברהם גמ"ח יצחק עבודה יעקב תורה, ובזמן הגלות חסרים עמודי תורה ועבודה אבל גמ"ח הוא לעולם, לכן חותמין באברהם שהוא עמוד גמ"ח שקיים לעולם, וז"ש יכול יהי' חותמין בכולן שלכולן יש להן קיום לעולם עמידה נצחיות, עז"א והי' ברכ"ה כך חותמין להודיע שעמוד של אברהם הוא לעולם עי"ש.

ודבריו אלו המה נבואת אמת על דורנו אנו, כי בוודאי ישנם בכלל ישראל תורה ומצוות לרוב, כי התורה וספסלי דבי מדרשא מתרבים והולכים, ועם בני ישראל מקיימים רצון השי"ת בלימוד התורה וקיום המצוות, אכן אפ"ה האלוקים מצא את עון עבדיך, ובעת כזאת ישנו החשש של 'ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי ולישא בריתי עלי פיך', שיכולים הקליפות וחילולתיו להגיע ולהקיף את האדם ככסלא לאוגיא, כיון שחפצים לחטוף ולירש כל תורתו ומצוותיו. וכאמור העצה להנצל מכך הוא על ידי 'בצדקה תכונני', וכאשר רואים אנו בחוש בדור אחרון את כח הצדקה והחסד שנתרבה ונתגדל לאין שיעור וערוך, ועל ידי כן אין הסט"א יכול לעשוק התורה והמצוות, כי כח הצדקה מגין ומציל על המצוות מידי הקליפות, שלא יוכלו לגשת ולינוק חיותם מן התורה והמצוות, ועל ידי כן 'ויכתבו זכויותיך', ונשאר רישומא דקדושא מן המצוות, והיה מעשה הצדקה שלם וצדקתו עומדת לעד.

- כח הצדקה אוחות בעקב עשיו שלא ישלטו -

ויפורש בזה מה שנא' (בראשית כח, כה-כו) ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער ויקראו שמו עשיו, ואחר כן יצא אחיו וידו אוחות בעקב עשיו ויקרא שמו יעקב. ושואלים הלכו בו לבאר מה שעושים זכרון לדורות לקראו יעקב על שם שבלידתו אחו בעקב אחיו עשיו. וע"ד הרמז י"ל, כי הנה נודע מהאריה"ק דאבות העולם מורים על ימות עולם ושנות דור ודור, אברהם אבינו מכון כנגד בית המקדש הראשון, יצחק אבינו כנגד בית המקדש השני, ויעקב שלימא נגד בית

כרימון (חגיגה דף כ"ז ע"א), ומכל מקום כשאין מתנהגים כדבעי ואין נשמרים מן החטא, או אז יש בה שליחות יד לסט"א ולטומאה, ויכולה השפחה לבוא ולירש גברתה, ויונקת כל חיות המצוות, ומשם כל חיותה.

- והיה מעשה הצדקה שלם -

והנה נודע מש"כ המהרש"א (שלהי מכות) בהא דנמנו וגמרו וכו', דהיינו שמנו וספרו את מצוות התורה ונמצא דהאדם קרוב להפסד מלשכר, יעו"ש, ולדרכנו אפ"ל ע"ד הרמז, דאמרו חז"ל נמנו היינו שמנו וספרו את המצוות שקיימו, וראו והביטו כי מעט מן הזעיר נשאר בידם, כי הרבה מאותם המצוות שקיימו לבסוף נחמס מעמהם, וכנ"ל מהבאר היטב בהל' תענית וז"ל, 'ודע שכל המעשים שאדם עושה ותורה שלומד בעודו רשע בעו"ה מוסיף כח בקליפות עד שחוזר בתשובה מוציא מהקליפה, עכ"ל, כיון שנכשל האדם בחטאים ולא עשה עליהם תשובה הרי שניתן הכח ביד הסט"א לבוא ולחמוס ולחטוף ממנו כל התורה שלמד ועסק בה, וכל המצוות שקיים והתפילות שהתפלל, עד שנשאר ריקם מכל, ולזה אחר שמנו את מצוותיו ותורתו שלמד, גמרו כי בכה"ג שגם אחר שלומד ומתפלל ומקיים מצוותיו ית"ש ועדיין נשאר בחוסר מעש כעני ורש, הרי שנות לו לאדם שלא נברא משנברא.

אמנם ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו רומז למה שנא' (ישעי' לב, יז) והיה מעש"ה הצדקה שלם, שיפור ממנו ויתן לאביונים, ועל ידי מצות הצדקה והחסד שיגמלו זה עם זה, להרבות חסדים ולהיות מגומלי חסדים טובים לעמו ישראל, על ידי כן ינצלו מרשת הסט"א כדין פדיון שבויים, ואף לפני משורת הדין, כי על ידי שפתח את ידו לחלק מהונו ורכושו לאחרים, על ידי כן זוכה הוא לבחי' פדיון שבויים, להוציא היניקה והשליטה מידי הזידים והסט"א. וכמובן שבכלל עשיית חסד הוא לא רק בממונו אלא גם בגופו והיינו להגיד לזולתו מילות עידוד וחיוזוק, ללמוד עמו בתורת ה' ולקרבו לעבודת השי"ת, וכן בכל דבר שאפשר להיטיב עם בריותיו של הבורא ב"ה. ועל ידי מעשה הצדקה שפיר נח לו לאדם שנברא, ועל זה שפיר נאמר 'והנה טוב מאוד', מאחר וזוכה וכל תורתו ומצוותיו ישארו ברשותו ויעלו לנחת רוח קדם מרא שמיא וארעא.

ובחסד יכוננו ובל יניחם לעושקי.

ענין זה חקק ונטע יעקב אבינו לדורות עולם לאמר לבני ישראל גודל כוחו ורב חילו של מצות הצדקה והחסד העומדת להם לעד ולנצח נצחים, וכאשר רגילים אנו להזכיר מ"ד במדרש (שוח"ט תהלים כ) עה"פ (דניאל יב, א) והיתה עת צרה אשר לא נהיתה, שתהיה קטגוריא גדולה ח"ו על בני ישראל ויאמרו המקטרגים מה נשתנו אלו מאלו, ובעת ההיא ידום מיכאל שרם של ישראל ולא יהיה לו מה להשיב, עד שיאמר לו הקב"ה מיכאל למה אתה דום בשביל צדקה שעושין אלו עם אלו אני מצילם.

ולזה אהדריה קרא לשם 'יעקב' להורות דלא רק כשיהיו בני ישראל במדריגה הרמה בבחי' שם ישראל"ל שהוא נומריקון יש' שישים ר'יבוא א'ותיות ל'תורה, והוא ע"ש הכתוב (בראשית לב, כט) שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל, אלא אפי' לא יהיו ברום המעלה והמדריגה, כי אם במצב ירוד בבחי' 'וידו אוחות בעקב עשיו', מכל מקום בכח מצוות הצדקה הרמוזה ב'יד', אף שהוא שלא בשלימות, הרי שבכח זה יזכו להוושע כי אני מדבר בצדקה רב להוושע.

- טוב עין הוא יבורך בי נתן מלחמו לדל -

והנה בספה"ק אמרי נועם בפרשתן הביא מספה"ק (לקוטי תורה, ד"ה ענין בלק ובלעם) כי בלק היה מכשף גדול, ואף על פי כן קרא לבלעם להשתתף עמו בקללת עם בני ישראל, כי רצה לעורר פ"ר דינים על בני ישראל, ובתוד"ק, הביא ד'בלק ובלעם' בגימ' פ"ר, שזה עולה בגימטריא אותיות מנצפ"ך המורים על בחי' גבורה, וזהו שביקשו לעורר על ראשי עם בני ישראל פ"ר דינים, וכשיתעורר עליהם רוגזא וגבורה או אז יוכלו לקטרג על ישראל. [ולזה מצינו שבכל פעם שעלו לקלל את בני ישראל ביקש בלעם 'והכן לי בזה שבעה מזבחות ואעלה פ"ר ואיל במזבח, וזה בא לרמוז שביקשו בכח הפ"ר דינים לעורר קטרוג עליהם].

וההמתקה לפ"ר דינים הוא על ידי מה שמוסיפים אחד כדאיתא בספרים (עי' ספר הליקוטים, פר' חוקת, פרק י"ט), וזהו כוונת פרה אדומה לעשותה אפ"ר. וזה 'יורא בל"ק ב"ן צפ"ר' שהוא ב' פעמים פ"ר דינים, וביקש לקטרג על בני ישראל 'את כל אשר עשה ישראל לאמר' גי' אפ"ר, שראה שבכח בני ישראל להמתיק הפ"ר דינים, על כן 'ויגר מואב מפני העם', כי חשש שיעלה בידם להמתיק הפ"ר דינים, יעו"ש

המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו, ובקרוב נזכה אשר בית יעקב לכו ונלכה באור ה' (ישעי' ב, ה), שיבנה לנו בית מקדשנו ותפארתנו בזכותיה דיעקב, ויתגדל ויתקדש שמויה רבא בקיום היעוד (שם ס, יט) והיה לך ה' לאור עולם.

ועל כן נכנס יעקב בעובי הקורה בגלות הארוכה לעמוד במלחמה כבידה נגד הסט"א, כאשר גלות זו שאנו עומדים בה הוא גלות אדום, אשר נסגרתו לאדום ביד רעי מדני, וכדאיתא במדרש (ב"ר ב, ד) בפסוק (בראשית א, ב) והארץ היתה תוהו ובוהו וגו', יעו"ש, ונלחם יעקב אבינו להכניע הקליפה של אדום, עד אשר אבא אל אדוני שעירה (שם לג, יד) ויעלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה (עובדיה א, כא), והיה ה' למלך על כל הארץ (זכרי' יד, ט).

והנה אמרו בגמרא (סוטה ד, ב) יד ליד לא ינקה, אמר רבי יוחנן אפילו עושה צדקה בסתר - שנותן מידו לידו של העני (רש"י) - וכו', לא ינצל מדינה של גיהנם. הרי ש'יד' מרמז על צדקה הניתנת מיד ליד. וכן אמה"כ (דברים טו, ח) פתוח תפתח את ידך, ובמדרש (ויק"ר כו, ח) עה"פ וירא לכרובים תבנית יד אדם תחת כנפיהם (יחזקאל י, ח), א"ל הקב"ה לגבריאל יש בהם בנ"א שעושים צדקה אלו עם אלו שנא' וירא לכרובים תבנית יד אדם, א"ר אבא בשם רבי ברכיה מי מעמיד העליונים והתחתונים הצדקה שעושים ביד וכו'.

וכיון שביקש יעקב אבינו להחיש קץ הגאולה עת אשר יקויים והיה לך ה' לאור עולם, על כן נלחם עם עשיו אחיו עוד מבטן ומלידה ומבקש תמיד להכניע ולבטל כוחו וחילו, וזהו ויצא הראשון אדמוני בולו כאדרת שער הוא עשיו הרשע הוא אדום, אשר הוא יקום על עדת ישראל בגלות האחרון, ולכן כראות יעקב את עשיו אשר חפץ הוא לכלות מצוותיהם ומעשיהם הטובים של ישראל, רמז לן רימוזא לדורות עולם וידו היינו בכח הצדקה הרמוז ביד, ויכלו להתגבר עליו, כאשר היא אוחות בעקב עשו להכניע קליפת אדום (וראה לכ"ק מרן זי"ע בדרשות חורש"י תשל"ח, פר' פנחס), ואף שיקטרג לומר כי אין בני ישראל ראויים לגאולה, כי גם מה שמקיימים אינו כדבעי, מכל מקום בזכות ובכח מצות הצדקה הרי שאיך שלא יהיה ואיך שלא יראו יושיעם השי"ת

באורך דבה"ק.

והנה בספה"ק ייטב לב (פר' נח, ד"ה א"י מה כתיב) הביא מ"ד באידרא (פר' נשא, דף ק"ל ע"א) כתיב (תהלים לג, יח) הנה עין ה' אל יראוי, וכתיב (זכרי' ה, י) עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ, וכו' עין ה' לא זכו עינא דלתתא וכו', הה"ד בן פורת יוסף בן פורת עלי עי"ן (בראשית מט, כב), וכתיב (משלי כב, ט) טוב עין הוא יבורך, מאי טעמא כי נתן מלחמו לדל, מאי טעמא אקרי חד, תא חזי בעיני תתאה אית עינא ימינא ועינה שמאלה ואינון תרי בתרי גוונא אבל עינא דלעילא לית עינא דשמאלה וכולה ימינא, בגין כך עינא חד, ע"כ לשון הזה"ק.

וביאור הדברים שכאשר שולטים עיני" ב' עיניים, אז הגבורה לצד חסד ישמשו, משא"כ בעינא דימינא דלעילא כולו חסד ורחמים לפני כבודו ואין שום שליטה של גבורה, וז"ש טוב עי"ן הוא יבורך, ואיך נעשה שיהיה עין וכולו חסד ורחמים ולא בחי' עיני', הוא על ידי מה שנתן מלחמו לדל, ובגודל כח הצדקה שקיים ועשה הריהו מהפך מדת הדין למדת הרחמים ונעשה כולו טוב, כי על ידי חסד שעושים אלו עם אלו נהפך הגבורה לחסד.

עפי"ז ביאר הייטב לב מה שדרשו להלן בפר' לך במדרש (ב"ר מ, א) עין ה' אל יראוי זה אברהם, שנאמר (בראשית כב, י) כי ירא אלוקים אתה, למייחלים לחסדו, שנאמר (מיכה ז, כ) תתן אמת לעקב חסד לאברהם וגו', והיינו מכיון שאברהם גמל חסד עם כל באי עולם זכה להיות מושגח מעינא חדא דכולא ימינא. וזה שנעשה עין דלעילא להשגיח עלינו בעינא פקוחא עין דחסד על ידי אברהם שגמל חסד לכל באי עולם, ובזכות זה זכה להיות מושגח מעינא חדא דכולא ימינא, יעו"ש בייטב לב.

ולענייננו למדנו שעל ידי שעושים חסד אלו עם אלו ומלחמו נתן לדל וממונו פיזר נתן לאביונים, על ידי כן זוכים לשמירה דלעילא מעינא דלעילא אשר כולו חסד, ולא מעינא דלתתא אשר יש בו גם כח גבורה, כי גדול כח הצדקה להפך מדת הדין למדת הרחמים, וכפי שעשה אברהם רחימא שחם וריחם על הבריות וזן את העולם בטובו ובחסדו כנ"ל מהייטב לב.

- ויהיו עניים בני ביתך -

והנה י"ל דההמתקה לפ"ר דינים יהיה על ידי מה שמוסיף לו תחילה אות ע' המורה על חסד כנ"ל,

שבכך פועלים שיהיה עי"ן ה' אל יראוי, ובכח הצדקה תגבר מדת החסד והרחמים על מדת הדין. ולזה אנו מבקשים (ברכות דף י"ז ע"א) ונפשי בעפ"ר לכל תהיה, מה עפר אין בו כליה וכו' (עיי"ש בתוס'), והיינו דכיון שנמתקו הפ"ר דינים ונעשו עפ"ר אין בו שום קטרוג על עם ישראל ואין בו כליה דין וגבורה ח"ו.

וי"ל עוד דב' ההמתקות הן על ידי אות ע' המורה על צדקה, והן באות א' שהזכרנו לעיל עולות בקנה אחד, ובהקדם מה שאמרו חז"ל (בבא בתרא דף י' ע"א) וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא אם אלקיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם וכו', משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא כועס עליו ואתם קרוין עבדים וכו', אמר לו ר"ע אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך, לא דורון משגר לו, ואנן קרוין בנים וכו'.

ורביה"ק מצאנו זי"ע בדברי חיים (פרשת בהר, ד"ה במדרש) ביאר בזה וזל"ק, והקשו המפרשים הא באין עושין רצונו מכונים לעבדים (שם) ועני הוא מסתמא בחבלי עונו נתפס ואם כן הדרא קושיא לדוכתא משל למלך שכעס על עבדו. אך נראה לי פשוט, דהנה באמת אנחנו בני ישראל כולנו כאיש אחד אנחנו וכל אחד מרגיש בצער חברו, וצער העני הוא גם כן על העשיר, כי איככה יוכל לראות באבדן מולדתו, והגם שאינו מהמובחר ליתן צדקה לרפאות צערו כי עיקר המצוה ליתן בשביל צווי הבורא ית"ש ויתעלה, אך על כל פנים הצער של העני הגם שנתפס בחבלי עונו מחמת עונו ונקרא כמשל מלך שכעס על עבדו, מכל מקום זה הצער מגיע כמו כן להעשיר אשר לא חטא והוא בגדר בן, וזה הוא משל למלך שכעס על בנו וק"ל עכלה"ק.

וביאור דבה"ק, דאפי' שהעני חטא ונידון כעבד שכעס עליו רבו, מכל מקום העשיר המשתתף בצערו ואינו יכול לסבול עניותו וסובל את סבלו ונותן לו ממונו, כי כל אשר לו יתן האדם בעד נפשו, והעשיר הנותן הלא אינו חוטא, כי הרי סוכ"ס השפיע לו השי"ת שפע מאוצרו הטוב, א"כ כיון

מידה זו המתיק הפ"ר דינים שלא יהיה כלל שליטה לקליפה ולטומאה ולא יוכלו לגשת לרשת המצוות והמעשים טובים של בני ישראל, הן בכח בחי' עין ה' אל יראיו למייחלים לחסדו זה אברהם, שפעל שיהיה רק עין אחד עין דחסד, והן על ידי כח האחדות, וזהו שאמר אברהם (בראשית יח, כז) ואנכי עפ"ר ואפ"ר רומז להני ב' המתקות לפ"ר דינים].

ורמז כי מראש צורים אראנו וגו' הן עם לבדד ישכון, כי המתקה זו בכח הצדקה הוא רק אצל בני ישראל אשר הם כולם כאחד ביחודא שלים ובאחדות גמורה, משא"כ בגויים אשר חסד לאומים חטאת, דמאחר ואין ליבם דואב וכואב בצער זולתם, הרי שכשנותנים המה צדקה הוא כמשל לעבד שכעס עליו רבו, ועל כן ובגויים לא יתחשב, אבל אצל בני ישראל מי מנה עפ"ר יעקב, והם ממתיקים הפ"ר דינים ע"י צדקה וחסדים שמוסיפים על כך עי"ן טוב הוא יבורך כי מלחמו נתן לדל, וכפי שמורה השם יעק"ב שהוא ע"ש וידו אוחות בעקב עשיו, שעל ידי מצות הצדקה הרמוזה בידו, על ידי כן מונעים מידי הקליפה לבל ישלטו ידים הזדוניים ולא יוכלו לחטוף ולחמוס המצוות והתורה מבני ישראל, כי אם אדרבה וישמרך ויכתבו זכויותיך, וממילא ומספר את רובע ישראל שאפשר למנות ולספור את מצוות בני ישראל, כאשר כולם נשארו בידם, וכדפרש"י דקאי על מצוות שבני ישראל עושין, אשר כולם נוקפין לזכותם, כי בכח הצדקה והחסד אין הסט"א יכולה לשלוט בכך כלל וכלל, ובצדקה יכוננו.

זהו שרמז הכתוב וירא בל"ק ב"ן צפ"ר בנימטריא ב' פעמים פ"ר דינים כנ"ל מהאמרי נועם, כאשר ביקש בלק לעורר מדת הגבורה והדינים על ראשי בני ישראל, ואמנם כאשר ראה את כל אשר עשה ישראל דא ישראל סבא לאמורי זה עשיו, שלדורות עולם נקרא יעקב, ע"ש וידו אוחות בעקב עשיו, ועל ידי כח הצדקה שעושין אלו עם אלו בכך הם קטיגור וקח סניגורו מקומו, כי גדול כח הצדקה שמהפכת מדת הדין למדת הרחמים, ואדרבה הפ"ר דינים שרצה לעורר הרמזים ב'לאמר"י זה עשיו, נעשה מזה אפ"ר, וההמתקה על ידי רמז אות א', היינו מה שבני ישראל נותנים צדקה לאביונים כאשר מצירים ומצטערים הם בצרת זולתם כי המה באחדות הגמור, ובאופן כזה שפיר הוה מעשה הצדקה שלם,

שמשנתף בצער חברו בוודאי טוב הוא לאב שיחוסו על בנו.

ואמנם כל זה הוא רק אצל בני ישראל אשר כולם בני איש אחד נחנו באחדות הגמור, ומשתתפים בצער הזולת, משא"כ אומות העולם אשר ללשונתם נפרדו, ונפשות כתיב ביה (בראשית לו, ד) ואינם באחדות הגמור (ראה ויק"ר ד, ו), על כן לא שייך בהם מצות הצדקה והחסד, וכמו שנא' (משלי יד, לד) צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת, כי זה הוי כדמיון העבד שכועס עליו רבו וכשחבשוהו בבית האסורים ובא אחד והאכילו והשקהו שבוודאי כועס עליו, כי באומות העולם אין כואב להם בכאב זולתם כפי שהוא אצל בני ישראל אשר הם באחדות הגמור ו'נפש' כתיב בהו.

- הן עם לבדד ישכון - באחדות כאיש אחד -

ואפ"ל דההמתקה של הפ"ר דינים הוא על ידי הצדקה המורה על אות עי"ן כנ"ל, או על ידי א' שגם הוא מורה על מדת הצדקה, שכאמור שעל מנת שיהיה הצדקה נחשב כזכות ויעמוד לעד הוא רק כשבני ישראל המה באחדות הגמור, שכל אחד דואב לבו בצרתו וצערו של חברו, וכיון שהוא אינו החוטא הריהו בבחי' הבן שכועס עליו אביו, ועל זה נאמר 'פתוח תפתח את ירך ואל ירע לבבך בתוך לו', כי רצון וחפץ השי"ת שיפור האדם ויתן מהונו לאביונים. והנה בלק רצה שיחד עם בלעם יעוררו הפ"ר דינים על ראשי עם קודש, וכך ישלוט בהם מדת הדין והגבורה, וכשנשא בלעם משלו מיד אמר 'מה אקוב לא קבה א'ל', רומז על מדת החסד, וע"ד מה שנא' (תהלים נב, ג) חסד א'ל כל היום, ובכח החסד של בני ישראל אין שום שליטה לפ"ר דינים, כי מראש צורים אראנו העולה על אבות העולם כדאיתא במדרש (במדב"ר כ, יט; וראה מדרש לקח טוב במדבר כג, ט), וקאי על אברהם רחימא אב ידעך מנוער שפתח פתח לעוברים ושבים והאכילם והשקם והוא עמוד עליהם לשרתם, ובכח זה החסד נעשה המתקה לפ"ר דינים.

[ואגב אורחא יורמז במה שמצינו בעבודת יום הכיפורים שנאמר (ויקרא טו, ג) בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפ"ר בן בקר, ובמדרש (ויק"ר כא, יא) בפר בן בקר זה אברהם, שנאמר (בראשית יח, ז) ואל הבקר רץ אברהם. ולהג"ל ירמז כי אברהם עמוד החסד על ידי

ההמתקה של אות ע' לפ"ר דינים יתרוממו חדשי הד"ל תמוז אב, ויתהפכו לישועה ולנחמה לחיים טובים ולשלום.

גלוי וידוע לפני הבוכ"ע שמימות עולם לא היה דור שהיה צדקות וחסדים הרבה כ"כ, שבני ישראל מפרישים ומפזרים מממונם ומהונם הון רב במסירות נפש בלי שיעור וקצבה כדי לעזור לזולתם, ובוודאי בזכות זה יתבטלו המקטריגים ורק מליצי יושר יגונו בעד כלל ישראל.

יעזור השי"ת שישכון האורה והשמחה בכל בתי ישראל ויהיה עין ה' אל יראוי למיחלים לחסדו, ותגלה ותראה מלכותו עלינו בזמן קרוב, ונראה עין בעין בשוב ה' ציון כשיתגדל ויתקדש שמויה רבא, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה, ויקויים נבואת זכריה (ה, יט) כה אמר ה' צבאו"ת צום הרביעי וצום החמישי וגו' לששון ולשמחה ולמועדים טובים, וכדאיתא במדרש (במדכ"ר כא, כג) שעתיד הקב"ה להוסיף עוד ימים טובים על המועדים, וכל ימי בין המצרים יהפכו גם הם לימים טובים (ועי' מהרש"א בכורות דף ח' ע"ב).

הטוב כי לא כלו רחמיו והמרחם כי לא תמו חסדיו, ובזכות רוב טובם וחסדם של בני ישראל, יעשה עמנו השי"ת צדקה וחסד ויושיענו תיכף ומיד, ולכל בני ישראל יהיה אור במושבותם, וישרו השמחות בכל בתי ישראל, ויוושעו הכל בכל הישועות הנצרכות בבני חיי ומזוני רויחי רפואות וישועות, ששון ושמחה ישיגו ונס יגון ואנחה עדי נזכה לקיום היעוד (עפ"י ישעי' סב, ה) וכמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלוקיך בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

והכל נהפך לטובה ולברכה לחן ולחסד ולרחמים. ונבואת בלעם הרשע עומדת לעד לשעה ולדורות עולם עד סוף כל הדורות, שאין ישראל נגאלין אלא בזכות צדקה וחסד שעושיין אלו עם אלו, שנא' (ישעי' סג, א) אני מדבר בצדקה רב להושיע, ואף שיקטרג המקטרג הרבה מאוד, מ"מ יהם ה' את הקטיגור ויהפוך מדת הדין למדת הרחמים וזאת בכח וזכות הצדקה.

- בזכות צדקה שעושיין אני מושיען -

והנה רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי תמוז אב, מאמר א, אות ה ועי' אגרא דכלה, בפרשתן) כתב לפרש הפסוק (במדבר כד, ז) יזל מים מדליו, עפ"י הנודע מהארז"ל (פרע"ח שער ר"ה פ"י בהג"ה) כי בכל חודש מאיר אות אחת מהשם אדנ"י ומילואיו, ובחודש תמוז אב מאיר האותיות ד' ול', ולכן יש לכוון בעוזר דל"ם, שהשי"ת יושיענו בב' החודשים הללו שיהפכו במהרה לששון ולשמחה לישועה ולנחמה, וזהו יזל מים היינו חסדים נגלים מדל"יז מב' אלו החדשים אשר כבר לא יהיה בחי' עיני עיני ירדה מים' (איכה א, ט) ב' עינים גם מורים על חודשי תמוז אב שבשליטת עשיו, וכבר יעברו לחלקו של יעקב (עיי"ש בבני יששכר אות ו').

ורמז הכתוב 'עיני עיני ירדו מים דווקא, היינו דייקא כשהמה בבחי' ב' עינים ימינא ושמאלא, וכיון שחסר במצות הצדקה והחסד אין הם ברום המעלה, משא"כ למיחלים לחסדו או אז הוא בחי' עין ה' אל יראיו, עין שכולו חסד עינא דלעילא כנ"ל, ויזל מים היינו חסד מדליו וזרעו במים רבים, כאשר ישכנו ויהיו זרע ישראל באחדות ואיש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, ומקימי מעפ"ר דל על ידי

מוצש"ק שבת שבע ברכות

שמחת השבע ברכות התקיימה ונערכה ע"י הנהלת ישיבתנו הק' לצעירים שפע חיים בב"ב, לרגל השמחה בבית צדיקים, ולכבוד המחותנים החשובים שליט"א הפועלים ברוב און ובכל כוחם להצלחת תלמידי הישיבה, הגה"צ ראש הישיבה שליט"א, והמחותן הגרא"י שליט"א ר"מ בישיבה"ק, והתקיימה באולם שיקאגו שע"י מרכז רפואי צאנז.

בשעה 12.00 הגיע מרן שליט"א לסעודת השבע ברכות וסעודתא דדוד מלכא משיחא. את פני הקודש קיבלו המנהלים מוה"ר מאיר צבי בלומנטל הי"ו ומוה"ר משה אליעזר שמעון הי"ו.

מרן שליט"א שתה ואיחל לחיים, לאחמ"כ נטל ידיו לסעודת השבע ברכות. וזמרו אתקינו סעודתא.

פתח את המעמד המשגיח רוחני הרה"ג ר' יהודה ברנסדורפר שליט"א אשר קיבל בברכה את פני הקודש, ובדבריו הביע את רגשות תלמידי הישיבה נ"י וצוות הישיבה שליט"א, לרגל מעמד שבע ברכות זה ששני המחותנים הר"י ור' אהרן יוסף, עינם וליבם להצלחת הבחורים, כל אחד בתפקידו, ובפרט שבע ברכות זה משולב במעמד כבוד התורה, לאחר שתלמידי הישיבה התייגעו ועמלו בתורה הק' בהתמדה במשך השנה האחרונה, ולמדו ושיננו וחזרו

ובהתרגשות השיבו את התשובות כשתלמודם בידם, ולשון הגמ' ורש"י הק' והתוס' הק' שגורים על לשונם, משל קוראים הם מתוך הספר.

לאחר למעלה משעה וחצי בהם השיבו הבחורים ברהיטות על כל השאלות, עלו הבה"ח יוסף (ב"ר שמואל) בלומנטל נ"י מב"ב, והבה"ח פנחס (ב"ר משה) טהלר נ"י מרחובות, ופתחו בדברי חרוזין בהם הביעו את ההתרגשות הגדולה ששררה בישיבה"ק כשהחלה תוכנית ייחודית זו של 'פון דעקל צו דעקל', כשבתחילה דימו שלא יצליחו להגיע עד ליום הזה, אכן לאחר דברות הקודש של מרן שליט"א במוצאי שבעות אודות החשיבות בלימוד עם אחרים, וביותר מעת הביקור המרומם של כ"ק מרן בהיכל הישיבה הק' לפני כחודש ימים, ודברות הקודש שנשא בפני הבחורים, רוממו את האויר הרוחני בישיבה לפסגות, כשכל הבחורים יחדיו השקיעו ועמלו והתייגעו, עד שזכו לבוא להאי יומא לקצור את פרי עמלם.

בהמשך התמקדו בדברי החרוזין המרגשים בדברי רש"י בפר' האזינו עה"פ הרנינו גויים עמו, שהגויים מקנאים בחשיבות עם בני ישראל. ובסיום ביקשו הנהלת הישיבה ממרן שליט"א להשמיע מדברות קדשו. הס הושלך בקהל עת פתח מרן שליט"א בברכת קדשו, וזהו תוכנם:

נהייתי עד מאוד ב"ה, עד שקודם ביאתי הנה הרהרתי הרבה אם לבוא ולהשתתף או לאו, אכן כשאמרו לי שהבחורים יעמדו בכור המבחן, גמרתי לבוא הנה ולהשתתף. ואומר האמת ברכת יישר כח לכל המסוכים כאן, הן אלו שענו מתשובותיהם בבהירות, והן אלו שרצו לענות, וגם לאחרים, כי הלא כולם למדו ועסקו בתורה. ובאמת שהיה לי זה לשמחה גדולה ואמיתית ולתענוג וחיזוק גדול.

ברכת תודה מיוחדת אברך לכל צוות הישיבה, ולכל מי שיש לו חלק איש על מחנהו ועל מקומו, המשגיחים המנהלים המגידים שיעורים המשפיעים וכן המנהלים הגשמיים, שבוודאי אין הדבר עולה בניקל, ועמלים ביגיעה רבה.

ולמוד אחד גדול למדנו מזה שאם רוצים יכולים להצליח, ולכן אסור להפסיק אלא תמיד צריכים לחזור ולשנן, וכפי שהורה לנו מרן אאדמו"ר זי"ע, שאחר שנבחנו כעת על המסכת יש לשנן ולחזור ואף להתחיל לימוד חדש, ולזה עליכם לשנן כעת ולחזור על מסכת קידושין וכן המסכתא החדשה שתלמדו. כי צריך תמיד לחזור על הישן ולהוסיף לימוד חדש. ומקודם ראינו כאן את ר' מענדל אשר הוא בעל הבית ובוודאי שאף קובע עתים לתורה, אכן ראינו שמה שלמד בבחרותו זוכרים אף בשנים מאוחרות יותר.

הדק היטב על כל מסכת קידושין, ואף נבחנו על כך אצל כמה וכמה מגדולי ההוראה דעתנו הק' שליט"א, וכעת עומדים בפני מבחן על כל המסכתא בחדא מחתא.

בדבריו כיבד את המחותן הר"מ הרה"ג רבי אהרן יוסף הלברשטאם שליט"א לשאת דברים לכבוד השמחה והמעמד.

הגרא"י שליט"א הציג בפני מרן שליט"א וקהל הנוכחים את התוכנית הייחודית המתקיימת בהיכל הישיבה, ונקראת בשם 'פין דעקל ביז דעקל', כשבמהלכה חזרו התלמידים הי"ו על כל המסכת עשרות פעמים, עד שהוא כמונח בכיסם, כל השקלא וטריא של הגמרא וכל דיבורי רש"י והתוס'. גם תיאר את ההכנה דרבה שערכו בחורי החמד לקראת מעמד נשגב זה.

כאן קרא המחותן הגרא"י שליט"א להרה"ג רבי שלמה לייזער שליט"א דומו"צ קהילתינו הק' בבארא פארק לבחון את תלמידי הישיבה על כל מסכת קידושין פין דעקל ביז דעקל כפשוטו.

כאן החל מחזה מרהיב עוז ומרתק כאחד, כאשר הג"ר שלמה שליט"א החל בוחן את הבחורים על תלמודם, כשאלו השיבו ברהיטות ולא החמיצו אף לא דיבור אחד מרש"י ותוס', כשבדבריהם יודעים לפרט ולהסביר כל השיטות המובאות בגמ' במחלוקות התנאים והאמוראים, כמו גם מה שנחלקו רש"י ותוס' בביאור דברי התנאים והאמוראים.

כאמור מחזה הוד היה זה, עת אשר המלך במסיבו, וכ"ק מרן שליט"א יושב ורווה נחת דקדושה, כשעל כל העונים מתעניין מרן שליט"א אודותיו אצל בנו הגה"צ ראש הישיבה שליט"א.

אחר קרוב לשעה כשהבוחן אמר שישאל את השאלה האחרונה, הורה לו מרן שליט"א לבל יפסיק את שעת הקורת רוח, כי אם אדרבה ימשיך לשאול עוד ועוד, היות והבחורים יודעים לענות היטב ושולטים בכל החומר כדבעי.

לאחר שסיים הגר"ש לייזער שליט"א לבחון את התלמידים, קרא המשגיח הרוחני הרה"ג ר' יהודה ברנסדורפר שליט"א את הנגיד ר' מנחם מענדל רייך הי"ו לבוא לבחון גם הוא את הבחורים, בהיות ומסכת קידושין הוא 'העולם הבא מסכתא' שלו.

עוד משך שעה ארוכה בחן הרה"ח ר' מענדל הי"ו את הבחורים כששאלותיו נמסרו והוצגו כשאלות לחידודא, באופן שבחורי החמד הוצרכו לדמות מילתא למילתא בדברי הגמ', כשאף מפ"י המהרש"א וכדומה הוצרכו לצטט, ולציין את מיקומי הדפים ודיבורי רש"י הק' וכיוצ"ב. כשגם כאן הפליאו הבחורים והמשיכו לענות בבקיאות נפלאה.

השאלות והתשובות זרמו בזה אחר זה, כשלכל שאלה שנשאלה הן ע"י הגר"ש לייזער והן ע"י ר' מענדל רייך, היו כמה שביקשו לענות. כשאלו קמו על מקומותיהם ובכל פעם נבחר בחור אחר לענות,

בסיום השבע ברכות התבטא מרן שליט"א בפני המנהלים כי זכה לשעות של קורת רוח מרובה, ואשרי להם למי שנוטלים חלק ותומכים בלימוד תורה של בחורי חמד אלו.
 וחזר מרן שליט"א למעון הקודש והשעה היתה לאחר השעה 2.20 בלילה.

יום ראשון פר' פינחס ט"ו תמוז

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר אליעזר וורובל מפעיה"ק (ב"ר צבי יקותיאל מפעיה"ק, וח"ר דוד אליהו וורובל מפעיה"ק).

בצהרים נערך סעודת השבע ברכות בקליינע זאל שבביתו נאווה קודש, ע"י בני מרן שליט"א.
 במהלך הסעודה נשאו דברים הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, והרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א, בדבריהם שיגרו ברכות קדם אחיהם בעל השמחה הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, שירוה רוב נחת מכל יוצ"ח, ובברכה קמי מלכא כ"ק מרן שליט"א לראות רוב נחת ושמחה אצל בני המשפחה, וכל המשתתפים ישאבו מים בששון ממעייני הישועה.

וזימרו כמה ניגונים עתיקים ועוד. כן זמרו שיר האמונה והבטחון שחיבר סב החתן רבי אהרן יוסף לוריא צ"ל בעמח"ס עבודת פנים. וסיפר המחותן הגרא"י הלבפשטאם שליט"א כמה עובדות אודותיו.
 במהלך השמחה נשא מרן שליט"א מדברות קדשו, וזהו תוכנם:

החטא, אשר אמרו חז"ל (ויק"ר כ, ב) שהיה תפוח עקיבו של אדם הראשון מכהה לגלגל חמה, והוא יציר כפיו של הקב"ה ואין לנו כל השגה בגודל מדרגת אדם הראשון אשר היה רואה מסוף העולם ועד סופו. ואף כי אמנם החתן והכלה שיחיו חשובים עד

והדבר מחייב כל אחד ואחד, כי מה שלומדים בצעירות הרי שזה נחקק בעצמות ובהם, ונשאר לעולם.

ודרכי להביא משל על זה, כי הנה אנו רואים שילד קטן צריכים ללמדו היאך לאכול, ולעומת כן לא מצינו שצריך ללמד לאדם גדול דרכי האכילה, כי הריהו משנן זאת תמיד בכל יום מקטנותו, וממילא זוכר הוא הדבר. אכן צריך לידע כי התורה הק' הוא הרבה יותר מכך, ואם משננים וחוזרים על הלימוד, או אז שמלבד מה שהחזרה הוא בטבע שיודעים, הרי שמרן אאדמו"ר זי"ע היה מרגלא בפומיה לומר כי עצם החזרה אחר שכבר למד וידוע הגמרא יש בה סגולה רוחנית לזכרון ולידיעת התורה, ושהתורה תחקק ותשאר אצלו.

ובוודאי שבזכות זה יתהפכו כל ימי בין המצרים שיהיו ימי ששון ושמחה. ויעזור השי"ת שתגדלו כולכם לתלמידי חכמים ותתעלו מעלה מעלה ויזכו לראות מכם רוב נחת דקדושה, ונזכה לשמחת עולם אמון.

בברכת המזון על הכוס התכבד - המחותן הרה"ג ר' אהרן יוסף הלבפשטאם שליט"א, שש ברכות - המחותן הגה"צ ראש הישיבה שליט"א, אחריתא - הנגיד הרה"ח ר' מנחם מענדל רייך הי"ו.
 לאחמ"כ קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה משך זמן.

אנו מברכים בברכות הנישואין, שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדם מקדם. והלשון טעון ביאור שמברכים את החתן והכלה שישמחו כאותו שמחה שהיה לאדם הראשון בגן עדן, וכי שייך לדמות לאותו השמחה שהיה קודם

הצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

ברכת מזלא טבא

שלוחה בזה, קדם האי גברא רבא, מרביץ תורה והוראה, מורה ודאין, לן בעומקה של הלכה, תל תלפיות, מגדולי המורים בעדתינו הק', ה"ה

הגאון רבי **מרדכי ברנט** שליט"א

דומו"צ דקרייתנו הק' וראש הכולל עינן והוראה במרכז התורה לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת אירוסין בנו הבה"ח מאיר נ"י עב"ג הכלה תח'י

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, כי יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים, מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש ושובע שמחות עד ביאת ינון בב"א ההנהלה

בה עד לפני כשבוע ימים, כבר אינו מתאים לו ועושה כל מיני תחבולות להשיג דבר חדש, ועל דרך זה עוברים הימים והשנים כאשר תמיד אינם מרוצים ושמחים במה שיש לו.

כ"ק אאמו"ר זצלה"ה, סיפר שאמו הצדקנית היה לה בגד ששמרה עליו חמישים שנה בימי שבת ומועד, ולא עלה בדעתה שצריך בגד חדש, ובכך נראה גודל ירידת הדורות, ובפרט לאלה שלא התחנכו במסורת אמותינו הקדושות שלא להגרר אחר המתחדשים וכו', אשר בכל בהכרח להם להתחדש במאד"ע חדשה וכו'. והרכה צריך להתבונן בזמר ששוררו כאן מענין המשל באותו אדם שחי בשלוח ובמנוחה, וביקשו לפתותו שיחאמץ ויעמול יותר ויותר בעבודתו, עד שיוכל על ידי כן לקנות לעצמו רכוש גדול ולהרחיב עסקיו עד שיהא לו עשירות מופלגת הון ועושר וכו', ובשמעו זאת שאל את המציע, ומה יהיה לו מכל אלו, והשיבוהו כי אז יוכל לנוח במנוחה ושלוח, ולא יצטרך לעמול, כשהוא בחכמתו השיבם, והלא זה עושה אני גם כעת, ולשם מה צריך אני להכנס לכל זה. והמתבונן בכל זה ונזהר בימי חייו לבל להמשך אחר בלבולי ותעתועי היצר, הרי שמוכסח לו כי יחיה את כל ימי חייו באושר רב וללא כל דאגה ומניעה, כי מפני מה לו לאדם לעבוד ולעמול כסוס וכחמור למשא ולעמל, אם יכול כבר עתה לישב במנוחה ושלוח, וזאת על ידי שלא יבקש תמיד בכל עת חדשים לבקרים להתחדש בכל מיני עניינים.

כאשר מחשבות האדם טרודים תמיד בהבלי

מאוד, ושמחה גדולה היא, אכן עדיין צריך ביאור ענין דהיתכן לבקש השוואת שמחתם לאותו מצב מרומם שהיה אצל אדם הראשון קודם החטא. ובגוף טופס הברכה יש לבאר כפל הלשון 'שמח תשמח'.

ועלה כעת בדעתי לפרש בזה עפ"י פשטות, דהנה טבע האדם האדם שבכל דבר חדש אשר מגיע לידו, אם זה אוצר חדש, או שנכנס ומחדש דירה נאה וחדשה, בגד נאה וכדו', בתחילה בתקופה הראשונה ההתרגשות והשמחה גדולה, אכן כעבור תקופה פנה ההתרגשות ונעלמת השמחה. כי בתחילה כשבא הדבר לרשותו הרי שעצם ההתחדשות בדבר מביאה נחת רוח והתעוררות שמחה, אך כעבור הזמן כאשר מתרגלים לאותו דבר שוב נשתקע השמחה וההתלהבות.

אמנם כל זה הוא דייקא בעניינים גשמיים השייכים לתאוות עולם הזה, לא כן בעניינים רוחניים שהוא מהיפך להיפך, כי כשזוכה האיש הישראלי לקיים מצוותיו ית"ש ולעבדו כראוי, הרי שאדרבה אין שייך בזה כלל ענין הרגל ורגילות, כי אדרבה בכל עת הריהו זוכה להתעלות ולהתקרב יותר ויותר לעבודתו ית"ש, וממילא תמיד בכל עת מתעוררת אצלו השמחה וההתלהבות, ההנאה וההתחדשות.

ודבר זה נטבע במהות האדם השקוע בעניינים ארציים, כי למרות שעמל ויגע להשיג דבר מסוים ונדמה כי כאשר ישיג את הדבר ההוא יהא מרוצה ושמח, לאחר שכבר השיג הדבר כעבור ימים מועטים שוב אינו מסתפק בכך, וכל מחשבותיו היאך להשיג דבר חדש, וכל מה שהיה לו טוב ושמח

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

לראשו עטרת צב"י תפארה

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, לכבוד העסקן המופלא, נודע בשערים לשם ולתהלה,
רב חינא ורב חסדא, ה"ה

הר"ר צבי אלימלך לוינשטיין הי"ו

מנהל מוסדותינו הק' בחיפה

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת הולדת הבת תח"י
במזל טוב ובשעטומ"צ

והברכה אחת היא לאביו ידידינו
הרה"ח ר' חיים אריה הי"ו מפעיה"ק

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ה, ואך ששון ושמחה ישכון
באהלו תמיד, מתוך נחת והרתבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים
ההנהלה

החמימות והשמחה כפי שהיה אצל אדם הראשון קודם החטא, ולא יתאוו לדברים אחרים, אלא יהיו מרוצים ושמחים ומודים להשי"ת על כל מה שנתן להם, ומתוך כך יבואו באמת לידי שמחה אמיתית כשירגישו וידעו שיש להם כל צרכיהם. ולזה כפל לשונו לאמר שמח תשמח רצ"ל שלא יהיה השמחה רק לעת כזאת, אלא ישאר השמחה במעונם תמיד, וזאת ע"י כשמחך יצירך בגן עדן מקדם, היינו שיזהרו ויתנהגו בביתם כפי שנהגו בבית אבותם מדור דור, ולא לנהות ולילך שולל חלילה אחר היצר הרע אשר מבקש תמיד להחדיר ולהכניס בבתי ישראל עניינים מחודשים לאין שיעור, כי אם אדרבה לילך בדרך הישרה ולקיים בעצמנו 'צאי לך בעקבי הצאן'.

*

יעזור השי"ת ונוכה אשר 'שמח תשמח רעים האהובים' תמיד בכל עת, ונוכה שהשמחה ישפיע שפע שמחה וברכה לכל אחד ואחד, לאריכות ימים ושנים טובים. ובעת שהשמחה במעוננו כאשר נולד בן זכר (להר"מ הלברשטאם חתן מהר"א שליט"א אב"ד קרית צאנו מבריה) זהו גם הזדמנות להזמין את כל הנוכחים כאן לשמחת השבע ברכות של הרך הנולד, ואף לשמחות שייערכו לאחמ"כ בסייעתא דשמיא, ונוכל כולנו יחדיו לשמוח בלבבות שמחים לאורך ימים ושנים טובות.

ברך אברך לאחותי הרבנית מזוועהאל תליט"א, אשר לחשיבות גדולה היא אצלי השתתפותה בשמחתנו, ויעזור השי"ת שנוכל לשמוח יחדיו עוד שנים ארוכות וטובות, עדי נזכה כולנו לקיום היעוד (עפ"י ישעי' סב, ה) וכמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלוקיך בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

העולם הזה, לעולם לא יבוא לידי שמחה אמיתית ושלות הנפש כראוי, וגם כאשר בהתחלה הוא שש ושמח, כעבור זמן קצר, נעדר השמחה ממנו כי אינו מסתפק במה שיש לו, כי יצרי מעללי איש מעורר בו תמיד תאוות חדשות עד בלי די רח"ל, לעומת זאת מי שמקבל על עצמו להנהיג ביתו בדרכי אבות ואמהות כפי שנהגו בשנות קדם בקדושה ובטהרה כדבעי, בחיי צניעות שלווים, ואינו מחזר חלילה אחר חדשות ועניינים חדשים, הוא שיזכה שתהיה השמחה שרויה באהלו תמיד.

וזהו עיקר מעלת עם בני ישראל אשר בכל עת קיימו בעצמם הכתוב (שיר השירים א, ח) צאי לך בעקבי הצאן, ותמיד צעדו והתנהגו כפי שנהגו אבותיהם וזקניהם, כל מעשה שעשו היה כפי שראו אצל אביהם וזקנם, אצל האמהות וכו', ולא ביקשו לשנות כלל מדרכיהם ותהלכות חייהם, ודייקא על ידי כן זוכים לחיות חייהם מתוך אושר ושמחה.

ענין זה מצינו גם אצל אדם הראשון וחוה, כי הם היה להם כל עולם ומלואו, החיות והבהמות וכל אשר בארץ, והיו מלאכי השרת צולין להם בשר ומסננים להם יין (סנהדרין דף ג"ט ע"ב), כשרק דבר אחד נאסר עליהם בציווי מאת הבורא ית"ש (בראשית ב, יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל וגו', וכיון שלא היו מרוצים ומסופקים במה שיש בידם, נתגלגל הדבר ובאו לידי מכשול, דמאחר והחלו לחפוף ולהתאוות לעוד ועוד, שוב נכנסה בהם הקללה, ונעדרה מהם השמחה.

על זה אנו מבקשים ומברכים את החתן והכלה שבבע ברכות שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם, היינו שיזכו ויהיה בביתם

לזכר עולם יהיה צדיק ולעילוי נשמת

חתנא דבי נשיאה כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע פאר מקדושים, מגזע אראלים ותרשישים

כקש"ת האדמו"ר מזוועהיל- צאנו זצוק"ל

בעל 'אהל שלמה'

נלב"ע ביום כ"ז תמוז תשע"ז

הונצח ע"י הרבני הנגיד מוה"ר נפתלי זועבער הי"ו

תלמידיו ומעריציו

בס"ד

יום נבית ה'

הזמנות מיוחדת!

בשותפות קודש כפרנס יום בכוללי השי"ס הנך רוכש לעצמך זכות אדירה ונשגבה: יום אחד של לימוד התורה הק' ברציפות במשך כל שעות היום והלילה בהשגות הנעלות שקבע ויסד כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בכוללי השי"ס, שותפות קודש במאות תלמידי חכמים מופלגים ברחבי ארה"ק

טי"ו תמוז

שותף בלימוד בבית ה'
הרב **אלתר משה**
צבי רייך שליט"א
אב"י בני ברק יצ"ו
לזכות נישואי הבן
הבה"ח מורנו **אהרן שלום** שי'
בשעתו"מ

טי"ו תמוז

שותף בלימוד בבית ה'
הרב **בן ציון**
יעקובביץ שליט"א
אב"י בקרית אתא יצ"ו
לזכות נישואי הבן
הבה"ח החבר **יוסף אברהם** שי'
בשעתו"מ

טי"ו תמוז

שותף בלימוד בבית ה'
הרב **מנחם לוי** שליט"א
אב"י באלעד יצ"ו
לזכות נישואי הבת
תח"י עב"ג בשעתו"מ

טי"ו תמוז

שותף בלימוד בבית ה'
הרה"ח ר'
זואל אבעלס הי"ו
אב"י במאנסי יצ"ו
לזכות נישואי הבן
הבה"ח **ישי שי** בשעתו"מ

הזוכה בשי"ס של גדולי ישראל:
הרה"ג ר' **אריה לייביש רייך** שליט"א
קרית צאנז נתניה

הגולת הענק נערכה ביום ראשון ט"ו תמוז תשפ"ד
בנוכחות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
במהלך סעודת השבע ברכות לרבני וגבאי אנשי שלומינו

הזכיה הגדולה

בה זכו אלפי השותפים היא לתמוך בענקי התורה -
לומדי כוללי השי"ס המופלגים זכותכם לעד עומדת!

"ותלמוד תורה כנגד כולם" ובוודאי שלזכות וחשיבות מרובה היא לרכוש זכות שותפות לפחות ליום אחד! של לימוד בכוללי השי"ס. כדברי השי"ת הבוחר בתורה לדוד המלך (שבת ל) כי טוב יום בחצריך מאלף, טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה. מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח.

לימוד יום-יומי של השי"ס ממש

מסודר של כ"ק מרן אדמו"ר מאנסי זי"ע
בש"אית כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לתרומות והנצחות: הר"ר שמואל בורד - 054-8441601

ברכת המזון על הכוס התכבד - הרה"ג ר'
אברהם יעקב ברגר שליט"א מפעיה"ק - נכד כ"ק
מרן זי"ע, שש ברכות - הרה"ג ר' אברהם חיים
יצחק מוטעצן שליט"א מפעיה"ק - נכד כ"ק מרן
זי"ע, ברכה אחריתא - הרה"ג ר' משה נתן נטע
היילפרין שליט"א מפעיה"ק - נכד כ"ק מרן
שליט"א.

לאחר ברכת המזון ושבע ברכות קמו כל
המשתתפים לריקודי שמחה.

גליון זה נדבת

ידידינו העסקן הנכבד והנעלה,
יקר שבערכין

הר"ר **צבי אלימלך לוינשטיין** הי"ו
מנהל פוסדוה"ק בחיפה

לרגל השמחה השרויה במעונו
שמחת הולדת הבת תח"י
בפיזל טוב ובשעטומי"צ

ובברכת מזל טוב לאביו
הרה"ח ר' **חיים אריה** הי"ו - אב"י פעיה"ק
אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה